

Ajánló

Tudománymetria – kutatástámogatás, Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás

Napjaink tudományos kutatói felett Damoklész kardjaként lebeg a „publish or perish” (közzétenni vagy elpusztulni) jelenség, vagy az ehhez kapcsolódó Máté-effektus (miszerint nagy hírnevű tudósok aránytalanul nagy mennyiségű elismerést kapnak egy bizonyos munkáért, míg olyan tudósoknak, akik még nem tettek szert ismeretségre, ez az elismerés nem adatik meg). Ilyen körülmények között kiemelt fontosságúak a tudománymetriai kutatások. Szerepet kapnak mind a kutatói teljesítmények mérésében, mind a felsőoktatási intézmények és kutatóintézetek rangsorolásában, a pénzügyi támogatások odaítélésében. A SciVal kutatástámogató program az Elsevier tudománymetriai elemző alkalmazása segítséget nyújt a kutatók, kutatócsoportok és intézmények teljesítményének elemzésében, az intézményi erősségek azonosításában, a kutatási témák feltárásában, illetve a nemzetközi együttműködések fejlesztésében. **Sasvári Péter** és **Urbanovics Anna**: „Sikeres egyetemek, népszerű kutatási témák? A SciVal tématerületi besorolásának jelentősége a nemzetközi tudományos publikálásban” című cikkében igyekszik ebben a versenyhelyzetben ajánlásokat megfogalmazni a kutatók számára a tudatos életpálya-tervezés, a jobb érvényesülés érdekében. Három esettanulmány segítségével mutatják be a SciVal kutatástámogató program által kínált tématerületi besorolás funkcióját. A közlemények témájához jól illeszkedő folyóiratokba való beküldéssel nagyban növelhető a sikeres befogadás esélye. Ez az informatikai rendszer képes arra, hogy olyan folyóiratokat javasoljon, amelyekben hasonló cikkeket tettek közzé, segíthet a szerzőknek abban, hogy hova adják be a közleményeiket. (Prokné Palik Mária írása.)

2019. szeptember 15-én lezárult a három évvel korábban, 2016. szeptember 16-án indult Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás (EFOP-1.3.1-15-2016-00001) kiemelt európai uniós projekt. A projekt keretében első ízben működtek együtt a hazai könyvtárak, múzeumok és közművelődési intézmények szakmai központjai annak érdekében, hogy a közösségfejlesztés eszközeivel növeljék a társadalmi aktivitást, a közösségi szerepvállalást és hozzájáruljanak az esélyegyenlőség erősítéséhez. **Bódog András** és **Sághi Ilona** „Fenntartási időszakába lépett a Cselekvő közösségek projekt” című cikke áttekintést ad a projektcélokról, az elért eredményekről, elsődlegesen a könyvtári területre, ezen belül is a közösségi részvételi alapú működés módszertanára helyezve a hangsúlyt.

Fonyó Istváné

A következő szám tartalmából:

KISZL PÉTER – SZÜTS ETELE: **Cirkuszművészeti központok tartalomszolgáltatási modelljei**

BORBÉLY MÁRIA: **Közkönyvtári digitális kompetencia-körkép 2019: Különböző végzettséggel rendelkező könyvtári szakemberek digitális készségeinek vizsgálata**

Sikeres egyetemek, népszerű kutatási témák?

A SciVal tématerületi besorolásának jelentősége a nemzetközi tudományos publikálásban

A mai dinamikusan változó, és egyre inkább átrendeződni látszó nemzetközi tudományos közegben a tudatos tervezés elengedhetetlen a kutatók részéről. Jelen tanulmány ehhez a tudatos tervezéshez kíván ötleteket és javaslatokat felsorakoztatni, különös tekintettel a SciVal kutatástámogató egyik funkciójaként megjelenő tématerületi besorolások figyelembevételére. A bevezetést egy, az elméleti háttér és néhány jelentős folyamat leírása, valamint a legfőbb fogalmak tisztázása követi. A tanulmány második részében három esettanulmány kap helyet, melyekkel empirikus úton kívánjuk bemutatni a tématerületi besorolás szerinti publikálás szerepét. Végül javaslatokat igyekszünk megfogalmazni, mellyel segíthetjük a szerzők munkáját egy tudatosabb, jobban szervezett publikálási minta kialakítása érdekében.

Tárgyszavak: bibliometria; kutatás; társadalomtudomány

Bevezetés

Számos nemzetközi és hazai folyamatnak vagyunk szemtanúi a nemzetközi tudományos közegben, melyek mindegyike nagyban meghatározza mind a szerzők egyéni lehetőségeit, mind a felsőoktatási intézmények és kutatóintézetek közösségi szintjét, mind az országok helyzetét. Ez a sokkal inkább a tudományos versenyre építő közeg már nem alanyi jogon utalja ki az intézményekhez a kutatási támogatásokat, hanem a pályázati modelleknek és nemzetközi rangsoroknak engedve, teljesítmény és érdemek alapján dönt a finanszírozási kérdésekről.

Ezekhez számos, már nemzetközi irányvonal és meghatározó trend kapcsolódik, mint az egyre nagyobb kényszert és nyomást a szerzőkre helyező Publish or Perish jelenség, vagy az ehhez kapcsolódó Máté-effektus. E folyamatok mindegyike a kutatóktól egyfajta tudatos életpálya-tervezést követel, melyet az információs és kommunikációs eszközök különböző applikációinak és eszközeinek igénybevételével szükséges kombinálniuk. A tudatos tervezés elengedhetetlen már a felsőfokú tanulmányokat folytató hallgatók, majd a doktori képzésben résztvevők részéről is, ami ezt követően az aktívan kutató szakemberekre hatványozottan igaz.

1. Elméleti háttér

Eddig megjelent közleményeinkben számos alkalommal írtunk [6] [7] már az átalakulóban lévő nemzetközi tudományos világról, melyre különböző nemzetközi folyamatok hatnak. Ezek hatásait természetesen a magyar kutatók és szerzők is érzik, éppen ezért is elsődleges, hogy ne csak a hatásokat írjuk le, hanem ezekre minél hamarabb praktikus javaslatok és megoldások születhessenek. Jelen tanulmány azt a kérdést igyekszik körbejárni, hogy pontosan hogyan is válasszanak a szerzők maguknak kedvező témát, amellyel való foglalkozásból profitálhatnak.

A publish or perish jelensége a szerzők felett lebegő Démoklész-kardjaként lebeg, állandó nyomást és kényszert helyezve vállukra a minél több és minél magasabban indexált közlemények írásához. A kutatási eredmények közzétevése ma már egyfajta nemzetközi tudományos piacot is teremtett, ahol kulcsfontosságú elsőbbségünk jelzése adott eredmény elérésével kapcsolatban. Ettől a folyamatától előmenetelünk, elismertségünk és saját publikációs portfóliónk alakulása függhet. Kiemelkedők azok a változások, melyek során előtérbe kerülnek a teljesítmény- és érdemalapú minősítések, pályázati modellek is. Ezek mindegyike az állandó versenyhelyzet kialakulását erősíti az egyéni és intézményi szinten egyaránt. Ezekre a

folyamatokra igazán jó példát nyújt a nemzetközi egyetemi rangsorok létrejötte, melyekben a „hard” tudománymetriai tényezők is előtérbe kerülnek. Ilyenek a QS, a THE, az ARWU vagy a Leiden-rangsorok [2], melyek mindegyike külön méri a kutatási és tudományos teljesítmények alakulását különböző paraméterek mentén.

A QS World University Rankings (QS) egyetemi rangsort a brit Quacquarelli Symonds cég állítja össze minden évben 2004-től. 2004 és 2009 között a Times Higher Education (THE) céggel közös listát készítettek. Azt követően a két brit cég önálló listával jelentkezik.

A 2014-es rangsor módszertana szerint az alábbi tényezőket vették figyelembe az oktatási intézmények sorrendjének meghatározásakor (1. táblázat).

A QS rangsora a hivatkozási értékek számolásában és kutatói reputáció mérésében 2004–2007 között a **Web of Science (WOS)** nemzetközi katalogizáló adatbázisát használta, ezt követően váltottak az Elsevier tulajdonában álló **Scopus** adatbázisra.

A QS rangsorok két alaptípusra bonthatók:

- általános,
- szakterületi.

A THE ranglistamellékletét először 2004-ben publikálták a britek. A THE több indikátorra épülő eljá-

rással készül, 5 kategóriába rendezve összesen 13 mutatót használ, az objektív adatokat kiegészítették közvélemény-kutatási eredményekkel is (2. táblázat).

1. táblázat

A QS World University Rankings módszertana

Kategória	Mutató	Súly (%)
A kutatók és oktatók körében kitöltött globális kérdőív	Kutatók értékelése az intézmény elismertségéről	40
A tanítás iránti elkötelezettség mérése	Oktató/hallgató arány	20
Kutatási hatás (impaktfaktor) mérése	Oktatók idézettségei	20
A végzett hallgatók munkaerőpiaci értékelése	Munkaadó elismertsége	10
A hallgatói közösség sokszínűségének mérése	Nemzetközi hallgatók aránya	5
Az oktatói közösség sokszínűségének mérése	Nemzetközi oktatók aránya	5

Forrás: Saját szerkesztés QS World University Rankings (QS) alapján.

2. táblázat

A World University Rankings, Times Higher Education (THE) módszertana

Kategória	Mutató	Súly (%)
Gazdasági aktivitás, innováció	Ipari kutatási bevételek	2,5
Nemzetközi vonzerő	A külföldi oktatók aránya	2,5
	A külföldi hallgatók aránya	2,5
	Külföldi társszerzős cikkek	2,5
Oktatás	Az oktatás hírneve	15,0
	PhD-fokozatúak aránya	6,0
	Oktató–hallgató arány	4,5
	PhD-bachelor (BA) arány	2,25
	Akadémiai bevétel	2,25
Kutatás	A kutatás hírneve	18,0
	Kutatási bevétel	6,0
	Oktatók és kutatók publikációi	6,0
Idézettség	Idézettségi hatás	30,0

Forrás: Saját szerkesztés World University Rankings, Times Higher Education (THE) alapján.

2014 novemberében reformokat eszközöltek. Az intézményekre vonatkozó adatok gyűjtésében elmélyítették a kapcsolatot a Web of Science (WOS)-szel és kiegészítették az adatgyűjtést a **Scopus**-adatbázissal (kutatási publikációk kritériumok).

Ezek a nemzetközi egyetemi rangsorok általában csak a Scopus vagy a Web of Science katalogizáló adatbázisok által jegyzett közleményeket veszik alapul. Habár a nemzetközi tudományos folyóirat- és könyvkiadásban számos kiadót láthatunk, és sorban jelennek meg az új publikációs platformok, ezek helyett inkább a már jól pozicionált, nagy nemzetközi ismertségnek örvendő megjelenési helyekre érdemes fókuszálnunk. A Bartford-elv szerint minden tudományterületet tekintve kiválaszthatjuk azt az 1000 folyóiratot, melyben a jelentős tudományos eredmények közlésre kerülnek, ehhez képest a továbbiak gyakorlatilag olvasatlannak állnak. [1] A Garfield-elv ezt tovább szűkítve mondja ki, hogy minden tudományterületen a folyóiratok mindössze 20%-a gyűjti a hivatkozások 80%-át, melyből arra következtethetünk, hogy a folyóiratok pozicionálása, valamint a nemzetközi olvasóközönség számára könnyű elérés biztosítása prioritást kell, hogy élvezzen minden kiadó számára. [3] Ez a két hatás pedig önmagukat gerjesztő és tovább pörgető koncentrációs spirálba torkoltnak, mert ebből a csekély számú lapból várhatják a szerzők a legnagyobb tudományos hatást, a legtöbb hivatkozást. Ezek pedig szintén fokmérői a teljesítményalapú értékelő rendszereknek.

Ezeket a megjelenési felületeket igyekszik mind a Scopus, mind a Web of Science katalogizáló adatbázis tömöríteni és összefoglalni az egyes tudományterületek szerint eltérő súlyozásban. Megfigyelhetjük, hogy az Elsevier tulajdonában álló Scopus adatbázis sokkal szélesebb merítést kínál a társadalom- és bölcsészettudományi platformokból, míg a Clarivate Analytics tulajdonában álló Web of Science adatbázis inkább a STEM-tudományokra¹ koncentrál. Mindkettő katalogizáló adatbázis célul tűzte ki a komoly tudományos értékkel bíró folyóiratok, konferenciakiadványok és könyvek-könyvsorozatok indexálását. [5]

2. A SciVal sajátosságai

Az **Elsevier** vállalat tagja a kutatási és üzleti analitikai és adatmenedzsmentet végző szolgáltatásokat gyűjtő RELX csoportnak. A holland tulajdonú cég a kutatási folyamat összes lépésére megoldásokat kínál, legyen szó akár stratégiai, akár opera-

tív tevékenységekről. Az ábrán egy teljes kutatási folyamatot kísérhetünk végig, melynek minden állomásához különböző Elsevier-es szoftverek kapcsolódnak. Az Elsevier kiadó tehát amellett, hogy számos tudományterületen (főleg STEM-tudományok) piacvezető a folyóirat-kiadásban, a kutatástámogató szolgáltatásaival is elengedhetetlen a mai nemzetközi tudományos közösségben helytállni kívánó kutatóknak.

Ezek közül is kiemelhetjük a SciVal kutatástámogató programot, mely a publikációs tevékenység tudatos tervezésében segít. Legfontosabb funkciója a tudományos stratégia szervezése, ezzel támogatva a kutatóközpontokat, befektetőket, szakpolitikai döntéshozókat és kutatókat is. A **SciVal** az Elsevier kutatástámogató programja, mely a Scopus citációs adatbázis és a ScienceDirect teljes szöveges adatbázis adatain alapul és ezekre építi saját elemzői tevékenységeit a Big Data és üzleti analitikai eszközök segítségével. Jelenleg több mint 10 ezer kutatási és felsőoktatási intézmény tudományos tevékenységeinek adatait, legfontosabb kutatási témáit, partneri viszonyait és kutatástámogatásait gyűjti össze. Az eszköz a stratégiai döntéshozatalt segíti részletes és jól állítható elemzéseivel.

A SciVal szerepe főleg a láthatatlan kollégium feltérképezésében tűnik ki, valamint ide kapcsolódik a tématerületi besorolás végzése is. A láthatatlan kollégium azon nemzetközileg ismert és elismert szerzők csoportja, akik adott kutatási területen alkotnak, ezáltal a program azt határozza meg, hogy kik azok, akiknek a munkáját és közleményeit érdemes követnünk. Ezek a személyek, akiknek a publikációs szokásaikat alapul véve a hazai szerzők is számos információval gazdagodhatnak, például mely folyóiratokban, milyen társszerzőségi gyakorlatot használva, milyen módszertant alkalmazva érdemes publikálniuk adott területen. [4]

A SciVal programja mesterséges intelligencia segítségével minden, a Scopus adatbázisban jegyzett közleményt a megadott kulcsszavak, cím és absztrakt alapján 93 ezer kutatási témába (topicba) sorolja, majd ezeket nagyobb témacsoportokba (topic cluster) rendezi. Minden tématerület 3 kulcsszóval kerül meghatározásra, majd egyedi azonosítóval látja el a rendszer.

A témák nemzetközi hatása alapján 5 kategóriába sorolhatók:

1. **TOP 1%**, amely magába foglalja azokat a témákat, amelyek a legolvasottabbak és legidézettebbek az adott tudományos diszkurzusban.
2. **TOP 5%**, amelyhez tartozik az előbb említett TOP 1%-os tématerület, továbbá minden további nagyon jelentős tématerület, amely nemzetközi hatása jelentősen meghaladja az átlagot.
3. **TOP 10%**, amelyben benne van az előző TOP 5%-os tématerület és ez kiegészül gyakran idézett területekkel.
4. **TOP 50%**², amelyhez tartozik az előző TOP 10%-os tématerület és ez kiegészül további témákkal.
5. **Egyéb témáknak** nevezünk minden olyan tématerületet, amelyek jelenleg kevésbé olvasottak, alig idézettek, de megjelennek a nemzetközileg jegyzett folyóiratokban és könyvekben.

A témák tudományos hatásuk szerinti besorolása segíti a szerzőket a legnépszerűbb, legolvasottabb témák felderítésében. Ez egy olyan eszköz, melynek alkalmazása a kutatónak magasabb olvasottságot, ezáltal pedig több hivatkozást és magasabb tudományos hatást biztosíthat. A soron következő esettanulmányokban a nemzetközi kapcsolatok, a közigazgatás és a jog tudományágakból mutatunk be arra példákat, hogy a nemzetközi egyetemi rangsorokon jó helyezést elérő intézmények milyen mértékben koncentrálnak a legkeresettebb témákra. Ehhez mindkét nemzetközi egyetemi rangsort, illetve egy nemzetközi akkreditációs program intézményi tagjait vesszük alapul.

3. Esettanulmányok bemutatása

A tématerületi besorolás folyamatos monitorozása kiszűrheti azokat a kutatókat, akik adott kutatási témában aktívan publikálnak. Ennek azért is nagy jelentősége van, mert egyrészt a folyóiratok is tudatosan keresik a saját tematikájukba illeszkedő tanulmányokat, másrészt ezek figyelembevételével könnyebb a nemzetközi tudományos diskurzusba is bekapcsolódni. A következő három esettanulmányban neves európai egyetemeket vizsgálva mutatjuk be a nemzetközi kapcsolatok, a jogtudomány és a közigazgatástudomány legnépszerűbb kutatási témáit. Ehhez egyik esetben a QS-rangsor szerinti értékelést, másik esetben a THE-értékelést vesszük alapul, így szűkítve a vizsgálandó intézmények körét. Mind a QS, mind a THE rendelkezik szakterületi rangsorokkal is, melyek már egy jól fókuszált metszetét mutatják az egyetemeknek, így elkerülhető, hogy a STEM-tudományokban kiemel-

kedő intézmények kerüljenek az elemzésünkbe. A harmadik esetben, mivel a közigazgatástudomány területén egyik nemzetközi egyetemi rangsor sem rendelkezik szakterületi listával, egy nemzetközi akkreditációs program (EMPA) tagjaira támaszkodunk.

3.1. Nemzetközi kapcsolatok tudományágának témái

A nemzetközi kapcsolatok tudományág a társadalomtudományok egyik ága, mely elsősorban regionális tudományokat és politikatudományt foglal magában. A QS rangsora szakterületi listával rendelkezik a tudományágban, ezért ebben az esetben ebből merítettünk a legjobban teljesítő európai egyetemek közül. A tématerületi vizsgálatba 10 intézményt vontunk be (3. táblázat):

- hármát az Egyesült Királyságból (SOAS University of London, University of Essex, University of Edinburgh),
- kettőt Hollandiából (University of Amsterdam, Leiden University),
- egyet Franciaországból (Sciences Po), Svájcban (ETH Zurich – Swiss Federal Institute of Technology), Olaszországból (European University Institute), Dániából (University of Copenhagen) és Magyarországról (Central European University).

Az első 10 vizsgált egyetemről elmondható, hogy 2009 és 2018 között, a nemzetközi kapcsolatok területén több mint 450 darab Scopus által indexált közleményt írtak az intézmény kutatói. A teljes társadalomtudományi közleményszámot tekintve 9071 darab született a vizsgált időszakban, összesen 1078 különböző tématerületen. Minden esetben a közlemények absztraktja a Scopusban elérhető, a teljes tartalom a kiadók oldaláról letölthető előfizetés esetén. A közlemények hatodát (1521 darab) az University of Amsterdam, nyolcadát a Leiden University (1107 darab) és az University of Edinburgh (1071 darab) oktatói írták (4. táblázat).

A közlemények 15%-a (1386 darab) a **TOP 5%** kategóriába, 14%-a (1311 darab) a **TOP 10%**-hoz tartozik. A publikációk 50%-a (4498 darab) a **TOP 50%**-ban található, a fennmaradó 21% (1876 darab) az **egyéb közlemények** közé sorolható. A **TOP 5%-os** és **TOP 10%-os** szinten az összes vizsgált intézménynél írtak legalább egy közleményt. Egyéb témák nagy aránya (26 illetve 25%) a University of Edinburgh és a Sciences Po-ról mondható el (1. ábra).

3. táblázat

Néhány nemzetközi kapcsolatok területén is listás egyetem jellemző rangsor adata 2019-ben

Sor-szám	Egyetem	Ország	QS		THE	ARWU
			Politics and International Studies szakterület	Általános		
1	Sciences Po	Franciaország	3	242	401–500	
2	SOAS University of London	Egyesült Királyság	23	309	401–500	
3	University of Amsterdam	Hollandia	26	64	62	101–150
4	Leiden University	Hollandia	29	118	67	82
5	ETH Zurich - Swiss Federal Institute of Technology	Svájc	31	6	13	19
6	University of Essex	Egyesült Királyság	33	370	251–300	501–600
7	European University Institute	Olaszország	35			
8	University of Copenhagen	Dánia	38	72	101	26
9	University of Edinburgh	Egyesült Királyság	40	20	30	31
10	Central European University	Magyarország	41			

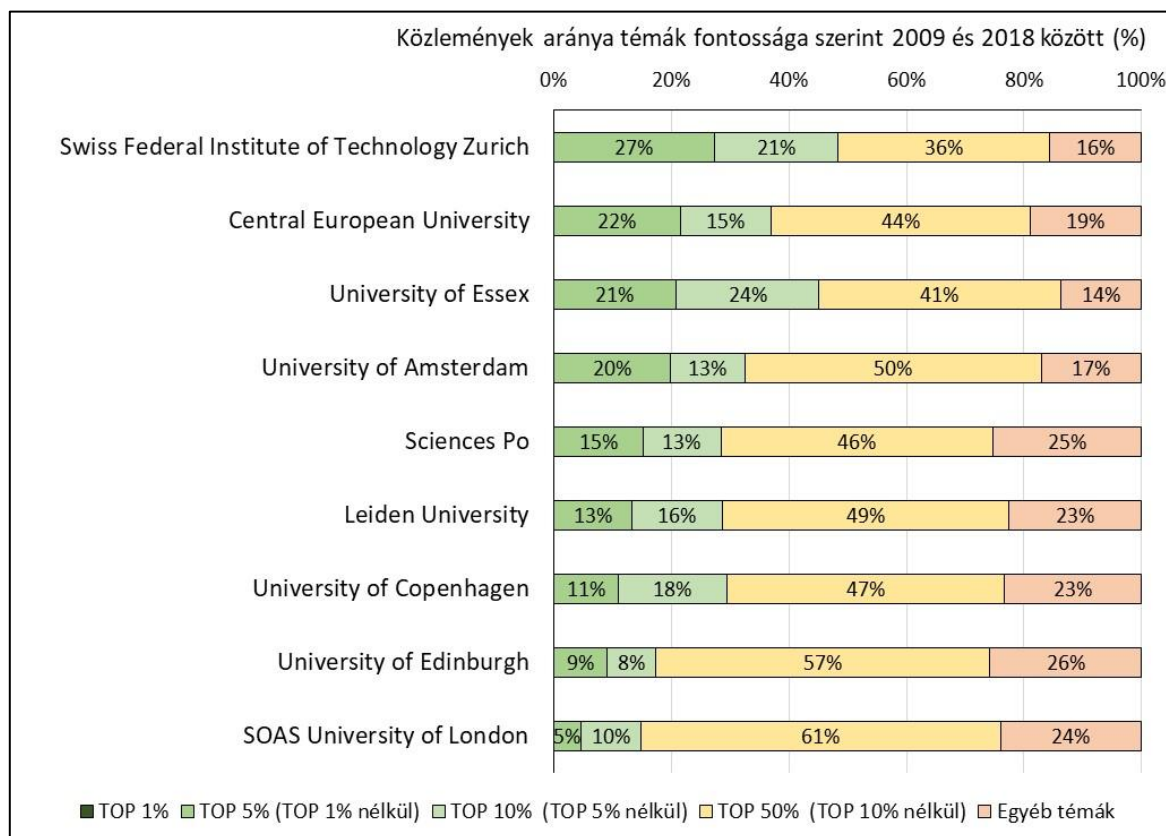
Forrás: Saját szerkesztés QS World University Rankings, Times Higher Education (THE), Academic Ranking of World Universities (ARWU) alapján.

4. táblázat

A nemzetközileg jegyzett intézmények publikációinak száma tématerületi kategóriákként

Intézmény neve	TOP 1%	TOP 5% (TOP 1% nélkül)	TOP 10% (TOP 5% nélkül)	TOP 50% (TOP 10% nélkül)	Egyéb témák	Összesen (db)
University of Amsterdam	0	301	195	766	259	1 521
Leiden University	0	146	172	539	250	1 107
University of Edinburgh	0	97	89	609	276	1 071
European University Institute	0	179	129	511	176	995
University of Copenhagen	0	108	180	464	228	980
SOAS University of London	0	41	90	543	212	886
Sciences Po	0	126	110	385	210	831
University of Essex	0	144	168	284	95	691
Swiss Federal Institute of Technology Zurich	0	140	107	185	80	512
Central European University	0	98	70	200	86	454
Végösszeg	0	1 386	1 311	4 498	1 876	9 071

Forrás: SciVal

1. ábra Közlemények aránya témák nemzetközi hatása szerint 2009 és 2018 között

Forrás: SciVal

Az 1. ábrán jól láthatjuk, hogy a Swiss Federal Institute of Technology Zurich intézménye igyekszik a leginkább keresett témák köré csoportosítani kutatási tevékenységét. Ez abban mutatkozik meg, hogy közel 50%-ban a Top10% témákban jelenik meg közleményük. Hasonlóan kiemelkedő a CEU⁵ (37% a Top10% cikkek aránya), valamint a University of Essex (45% a Top10% cikkek aránya).

3.2. Jogtudomány témái

A jog tudományág szintén a társadalomtudományok közé tartozik, ennek szakterületi listáját a THE rangsorából vettük, hogy ennek működését is szemléltethessük. A tématerületi vizsgálathoz 10 intézményt vontunk be (5. táblázat):

- kettőt Belgiumból (KU Leuven, Ghent University),
- egyet Franciaországból (CNRS, amely tudományos központ),

- hármat az Egyesült Királyságból (The London School of Economics and Political Science, University of Edinburgh, King's College London),
- és négyet Hollandiából (University of Amsterdam, Leiden University, Utrecht University, Tilburg University).

Mindegyik intézményről elmondható, hogy 2009 és 2018 között, a jogtudomány területén több mint 500 Scopus által indexált közleményt írtak az intézmény kutatói. A THE rangsorában a legelőkelőbb helyezet az LSE (27. hely), majd a University of Edinburgh (30. hely) és a King's College London (36. hely) érték el. A vizsgálatba bevont egyetemek közül a szakterületi listán a legrosszabb helyezést a Tilburg University (201–250. hely) érte el, ezt előzi meg a Ghent University (123. hely), valamint az Utrecht University (75. hely) (6. táblázat).

5. táblázat

Néhány jogtudomány területén is listás egyetem jellemző adata 2019-ben

Sorszám	Egyetem neve	THE helyezés	Pontszámok						Rangsor képző		
			Összesen	Oktatás	Kutatás	Hivatkozások	Külső bevételek	Nemzetközi kilátások	Teljes hallgatói étszám, fő	Egy oktatóra jutó hallgató	Nemzetközi hallgatók aránya, %
1.	The London School of Economics and Political Science	27	81,3	69,0	83,0	92,8	35,1	93,2	10 570	12,1	71%
2.	University of Edinburgh	30	79,4	67,3	74,1	96,4	38,9	93,8	29 433	12,8	41%
3.	King's College London	36	75,7	61,3	68,5	94,8	45,6	95,6	26 057	12,5	44%
4.	KU Leuven	45	73,2	58,7	73,9	85,3	99,3	71,8	45 049	36,3	15%
5.	University of Amsterdam	62	68,1	48,0	63,4	91,2	45,3	82,0	26 723	13,5	18%
6.	Leiden University	67	66,7	48,3	65,0	83,1	72,7	79,4	26 741	18,7	16%
7.	Utrecht University	75	64,7	44,1	61,2	88,4	65,3	65,5	31 833	14,2	9%
8.	Ghent University	123	59,7	43,3	55,5	78,4	80,9	59,5	38 080	37,0	10%
9.	Tilburg University	201–250	50,1–53,7	36,8	48,8	62,1	55,9	78,2	8 033	21,4	15%
10.	CNRS (Nemzeti Tudományos Kutatási Központ)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

Forrás: Saját szerkesztés World University Rankings, Times Higher Education (THE) alapján.

6. táblázat

Legtöbb Scopus által indexált, jogtudományi publikációval rendelkező európai intézmény 2009 és 2018 közötti adatok alapján

Sorszám	Intézmény	Közlemények száma (db)	Megtekintések száma (db)	Tudományterületre súlyozott hivatkozási hatás	Hivatkozások száma (db)
1	The London School of Economics and Political Science	827	12 275	1,71	8 650
2	University of Amsterdam	810	10 971	1,41	5 572
3	King's College London	799	10 385	1,18	5 035
4	Utrecht University	668	11 581	1,47	5 593
5	CNRS	661	10 743	1,05	4 059
6	KU Leuven	616	11 203	1,37	4 603
7	University of Edinburgh	605	10 031	1,48	4 301
8	Leiden University	598	8 127	1,25	4 059
9	Tilburg University	583	9 279	1,20	3 712
10	Ghent University	560	10 906	1,39	4 523

Forrás: SciVal

A vizsgálat intézményeiben dolgozó kutatók 1118 tématerületen publikáltak 2009 és 2018 között. A vizsgált intézmények kutatói 11 104 közleményt írtak a vizsgált időszakban társadalomtudomány területén. 827 darab közleménnyel az LSE emelkedik ki, ezt követi a University of Amsterdam 810 darabbal, majd a King's College London 799 darabbal. A legtöbb hivatkozást és a legtöbb megtekintést szintén az LSE érte el a vizsgált egyetemek körében. A tudományterületre súlyozott hivatkozási hatást tekintve szintén az LSE dominál 1,71 értékkel, de a University of Edinburgh emelkedik mellé 1,48-as értékkel. Ez a mutató különösen fontos, hiszen jól mutatja a mennyiség mellett a kiváltott tudományos hatást is, azt a tudományág sajátosságainak megfelelő kontextusban vizsgálva (7. táblázat).

A közlemények 2%-a (181 darab) a **TOP 1%** kategóriába, 11%-11%-a (1273 és 1205 darab) **TOP 5%-hoz** és **TOP 10%-hoz** tartozik. A publikációk 54%-a (6 054 darab) a **TOP 50%-hoz** található, a fennmaradó 22% (2417 darab) az **egyéb közlemények** közé sorolható. A **TOP 1%-os**, **TOP 5%-os** és **TOP 10%-os** szinten az összes vizsgált intézménynél írtak legalább egy közleményt. Egyéb témák nagy aránya (31%) az CNRS-ről mondható el.

A 2. ábra mutatja, hogy a vizsgálatba bevont intézmények milyen témák köré szervezik kutatási tevékenységüket. Ezek alapján kitűnik, hogy a KU Leuven dominál a Top 1%-hoz tartozó témák ese-

tében, valamint szintén magas a részesedése a Top 5%, és általában a Top 50%-hoz tartozó témáknak. Ezt követi a Leiden University 3%-ot érve el a Top 1%-os közlemények körében, majd az Utrecht University és a CNRS 1–1%-ot teljesítve a Top 1%-os témák körében. A CNRS esetében a legjellemzőbb az egyéb, kevésbé népszerű témák választása (31%), ezt követi a University of Edinburgh (25%), valamint a KU Leuven (23%). Érdeemes megfigyelni, hogy a University of Amsterdam (59 darab Top 1%-os téma) és a KU Leuven (49 darab Top 1%-os téma) milyen magas tudományterületre súlyozott hivatkozási hatást érnek el azáltal, hogy a Top 1%-os témákra is figyelnek.

3.3. Közigazgatástudomány témái

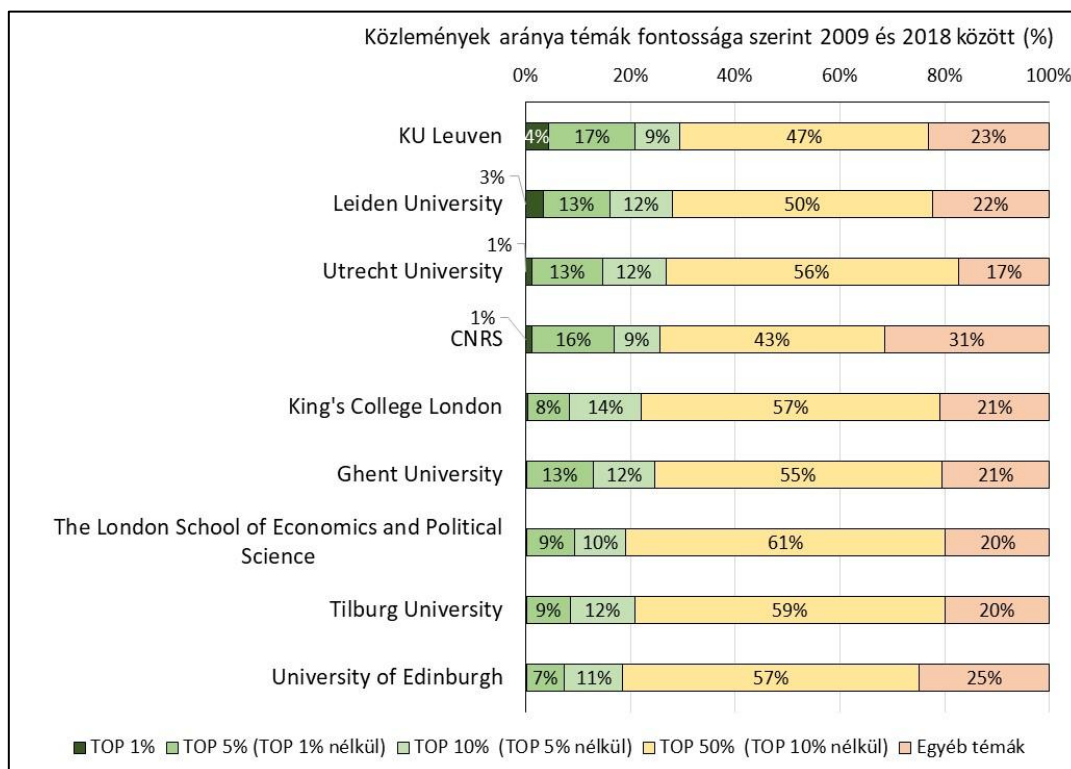
Különleges kihívást jelenthet az olyan tudományágak vizsgálata, melyek még ha akár külön tudományos bizottsággal is rendelkeznek a Magyar Tudományos Akadémia tudományági nomenklatúrájában (például hadtudomány), vagy albizottságba tömörülnek (például rendészettudomány), de nem alkotnak önálló szakterületi listát a nemzetközi egyetemi rangsorokban. Erre jelenthet az előző két tudományághoz kapcsolódó specifikus tudományági példát a közigazgatástudomány. Ilyen esetben érdemes a vizsgálatunk kereteit valamely nemzetközileg elismert akkreditációs program tagjai köré szervezni. Választásunk jelen tanulmányban az EMPA program tagjaira esett.

7. táblázat

A nemzetközileg jegyzett jogi intézmények és az NKE publikációinak száma tématerületi kategóriákként

Intézmény neve	TOP 1%	TOP 5% (TOP 1% nélkül)	TOP 10% (TOP 5% nélkül)	TOP 50% (TOP 10% nélkül)	Egyéb témák	Összesen (db)
University of Amsterdam	59	163	147	890	276	1 535
King's College London	5	109	189	785	287	1 375
The London School of Economics and Political Science	3	120	127	797	259	1 306
CNRS	13	179	98	487	357	1 134
KU Leuven	49	184	95	528	258	1 114
Leiden University	36	139	130	543	244	1 092
Utrecht University	12	139	125	577	179	1 032
University of Edinburgh	1	63	96	487	214	861
Ghent University	2	109	100	469	176	856
Tilburg University	1	68	97	474	159	799
Végösszeg	181	1 273	1 205	6 054	2 417	11 130

Forrás: SciVal

2. ábra Közlemények aránya témák nemzetközi hatása szerint 2009 és 2018 között

Forrás: SciVal

A felsőoktatási programok sokszínűségének, valamint az egyetemek minőségi és színvonalbeli eltéréseinek köszönhetően egyre több tudományterülethez, akár tágabb, akár szűkebb vetületben sorban alapítják az **egyetemi hálózatokat**. E hálózatok minőségi jelzésként is szerepelnek tagjaik körében, így tehát az oktatói, kutatói jó gyakorlatok (best practice) központjaiként működő intézményeket gyűjtik egybe. Ezekbe a körökbe általában sikeres pályázást és kiválasztási folyamatot követően kerülhetnek az egyetemek és kutatói központok, egyfajta zárt elit körbe. Legfőbb **előnyei az egyetemi hálózatokhoz való csatlakozásnak**:

- egységes, nemzetközi szinten elismert igazolás megszerzése az intézmény vagy egyes képzései számára,
- a magas nemzetközi reputáció miatt a legjobb oktatói és hallgatói kör számára vonzóvá válik az egyetem,
- a programban résztvevő intézmények szorosabb együttműködését tapasztalhatjuk mobilitási, kutatási, oktatási tekintetben,

- az akkreditációs program megköveteli a folyamatos képzésfejlesztést, így garantálva, hogy a körökbe tartozó intézmények harmonizált, hasonlóan magas szintű képzéseket nyújtsanak,
- a programok ügyvivői tanácsokkal láthatják el a tagokat a jó gyakorlatokat illetően.

A felsorolt előnyök listája természetesen még több tényezővel bővíthető. Láthatjuk, hogy az egyetemek számára az ilyen körökbe való bekerülés elsődleges prioritásként kell, hogy szerepeljenek egy olyan nemzetközi közegben, ahol a finanszírozás jelentős része eredményeiktől (kutatási és oktatási) függ.

A közigazgatási tudományág (Public Administration) területén is találhatunk ilyen hálózatokat, mind európai (**EMPA**³ (European Master of Public Administration Consortium)) (3. ábra), mind tege-rentúli (**NASPAA**⁴ (Network of Schools of Public Policy, Affairs, and Administration)) kezdeményezésre.

3. ábra Az EMPA 12 európai egyeteme
Forrás: EMPA network

Az **EMPA** 12 európai egyetemet tömörít 9 országból. Az **EMPA**-Konzorciumot 1990–1991-ben alapították. Az **EMPA** hálózata 2014. évi ülése során **közös kimeneti követelményeket dolgozott ki** minden partnerintézménye számára, ezzel ösztönözve a képzések harmonizálását a résztvevők között, valamint a minőségi oktatást.

Az **EMPA** intézményeiben dolgozó kutatók – a közigazgatási tudományágban – 157 tématerületen publikáltak 2009 és 2018 között. Az **EMPA**-hálózat kutatói 1776 közleményt írtak 2009 és 2018 között ebben a tudományágban. A közlemények ötödét (382 darab) az Erasmus University, hatodát (282 darab) a KU Leuven és nyolcadát (206 darab) a Leiden University oktatói írták (8. táblázat).

A közlemények 6%-a (99 darab) a **TOP 1%** kategóriába, 20%-20%-a (362 és 337 darab) **TOP 5%**-hoz és **TOP 10%**-hoz tartozik. A publikációk 40%-a (702 darab) a **TOP 50%**-hoz található, a fennmaradó 16% (285 darab) az **egyéb közlemények** közé sorolható. **TOP 1%**-os témában 9 egyete-

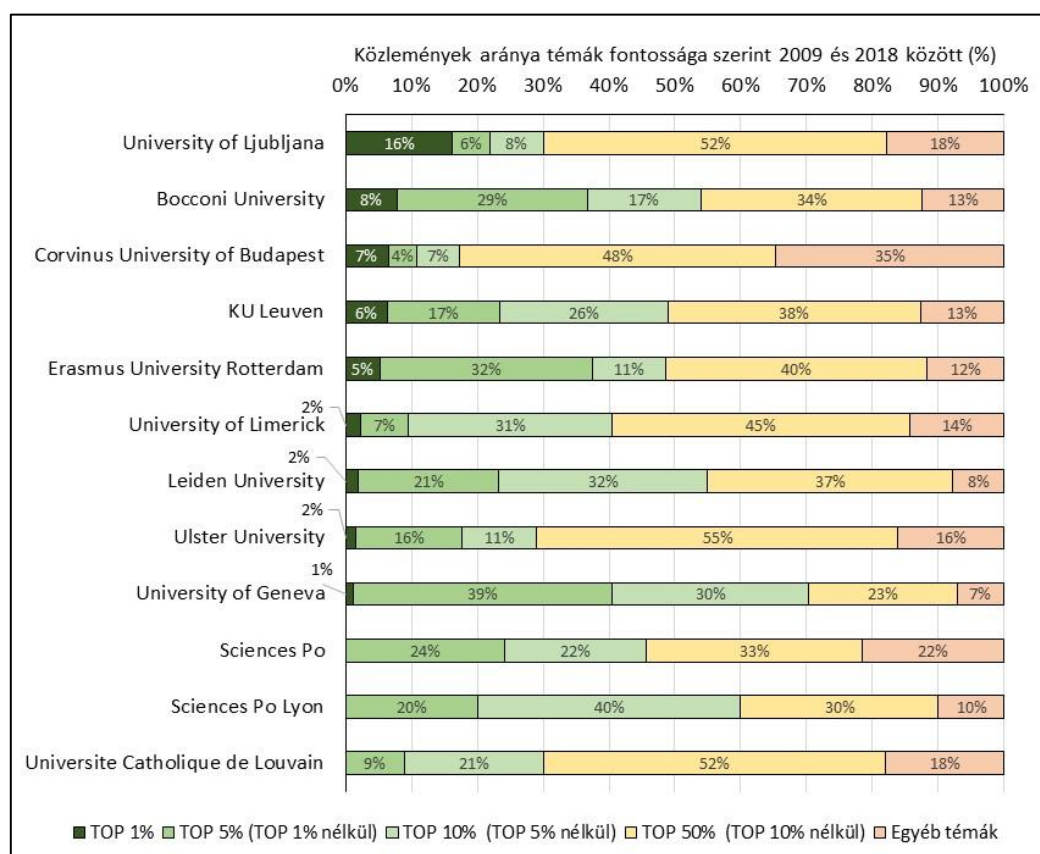
men, **TOP 5%**-os és **TOP 10%**-os szinten az összes EMPA-s intézménynél írtak legalább egy közleményt. Egyéb témák nagy aránya az EMPA-hálózat magyar tagjáról (Budapesti Corvinus Egyetem) mondható el (4. ábra).

A 4. ábrán láthatjuk, hogy mely egyetem hogyan szervezi kutatási portfólióját. Láthatjuk, hogy a University of Ljubljana kiemelkedő figyelmet fordít a Top 1%-os témában való publikálásra (16%), illetve a Top %-os (6%) és a Top 10% (8%) is ügyel. Ezt követi a Bocconi University a Top 1%-os kategóriában közleményeinek 8%-át, a Top 5%-os témákban 29%-át, Top 10%-os témákban további 17%-át publikálja. A KU Leuven Top 1%-os témák esetében a közleményeinek 6%-kal, az Erasmus University Rotterdam 5%-kal vannak jelen. A University of Geneva Top 5%-os témákban elért 39%-os, míg a Top 10%-os témák körében elért további 30%-os eredményét is érdemes megemlítenünk. Az egyéb, kevésbé népszerű témák jelenléte a Budapesti Corvinus Egyetem (35%) és Science Po (22%) esetében a legmagasabb.

8. táblázat

Az EMPA-hálózat egyetemeinek publikációs száma tématerületi kategóriákként 2009 és 2018 között

Intézmény neve	TOP 1%	TOP 5% (TOP 1% nélkül)	TOP 10% (TOP 5% nélkül)	TOP 50% (TOP 10% nélkül)	Egyéb témák	Összesen (db)
Bocconi University	10	37	22	43	16	128
Corvinus University of Budapest	3	2	3	22	16	46
Erasmus University Rotterdam	20	123	43	151	45	382
KU Leuven	18	48	72	108	36	282
Leiden University	4	44	65	77	16	206
Sciences Po	0	39	35	53	35	162
Sciences Po Lyon	0	2	4	3	1	10
Tallinn University of Technology	21	5	16	54	53	149
Ulster University	1	10	7	34	10	62
Universite Catholique de Louvain	0	9	21	52	18	100
University of Geneva	1	33	25	19	6	84
University of Limerick	1	3	13	19	6	42
University of Ljubljana	20	7	10	64	22	123
Végösszeg (db)	99	362	336	699	280	1 776

4. ábra Közlemények aránya témák nemzetközi hatása szerint 2009 és 2018 között az EMPA egyetemeken

Forrás: SciVal

4. Következtetés, javaslatok

Jelen tanulmányunk három esettanulmány eredményeiből merítve mutatta be a SciVal kutatástámogató program által kínált tématerületi besorolás funkcióját. A nemzetközi kapcsolatok, a jogtudomány és a közigazgatástudomány témaköreinek kijelölése nagyban hozzájárulhat a társadalomtudománnyal foglalkozó hazai kutatók munkájához. Mindegyik esettanulmány valamely nemzetközi egyetemi rangsor (QS vagy THE) legelőkelőbb helyein szereplő, nemzetközileg a legversenyképesebb egyetemeit vette alapul a vonatkozó szakterületi rangsorok mentén. A közigazgatástudomány területén ilyen szakterületi rangsor viszont nem áll rendelkezésünkre, ezért itt újfajta kihívást jelentett a vizsgálatba bevonni kívánt intézmények körének meghatározása. Ezt a különböző nemzetközi akkreditációs programok tagjai mentén való szűkítéssel könnyen feloldhatjuk.

Az eredményeink jól mutatják, hogy az e tudományágakban jeleskedő intézmények, habár eltérő mértékben, de nagy arányban a legnépszerűbb kutatási tématerületek köré szervezik tudományos tevékenységüket. Ezekkel a tématerületekkel biztosítják a szélesebb olvasói közönséget, potenciálisan magasabb hivatkozási számokat elérve, melyekkel tovább növelhetik tudományos hatásukat. A hazai kutatók számára elsődleges prioritást kell, hogy élvezzen a nemzetközi folyamatokba való beilleszkedés, saját versenyképességük megtartása és növelése. Ezeket a publikációs tevékenységük tudatos tervezésével, és bizonyos témák köré való szervezésével érhetik el. Ezt az elemzésünket ezért mindazoknak ajánljuk, akik pragmatikus és praktikus szemmel nézik saját tevékenységüket, és azt javítani kívánják a nemzetközi tudományos diskurzusban való sikeres helytállás eszközével.

Javasatainkat is e gondolatok mentén kívánjuk megtenni. A közlemények témájához jól illeszkedő folyóiratokba való beküldéssel nagyban növelhető a sikeres befogadásra esélyünk. Egy olyan informatikai rendszer, amely képes arra, hogy olyan folyóiratokat javasoljon, amelyekben hasonló cikkeket tettek közzé, segíthet a szerzőknek abban, hogy hova adják be a közleményeiket. Ezek a folyóirat-kereső rendszerek a legtöbb esetben egy szabadon elérhető online szolgáltatásként jelennek meg.

Példa folyóirat-ajánló rendszerekre:

1. Elsevier Journal Finder (Link: <https://journalfinder.elsevier.com/>)

2. Springer Journal Suggester (Link: <https://journalsuggester.springer.com/>)
3. Wiley Journal Finder Beta (Link: <https://journalfinder.wiley.com/search?type=match>)
4. Edanz Journal Selector (Link: <https://www.edanzediting.com/journal-selector>)
5. Welcome to Jane (Journal/Author Name Estimator) (Link: <http://jane.biosemantics.org/>)
6. JournalGuide (Link: <https://www.journalguide.com/>)
7. IEEE Publication Recommender (Link: <http://publication-recommender.ieee.org/home>)

A legtöbb folyóirat-ajánló rendszernek angol címre és absztraktra van szüksége.

A közlemények írásánál célszerű figyelembe venni

- a **nemzetközi trendeket** és az
- **adott terület jelentősebb intézményeinek a publikációs témáit.**

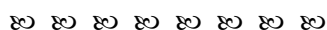
A **TOP 5%** és a **TOP 10%** tématerületen végzett kutatás és közleményírás magas hivatkozási számmal kecsegtet, ami hosszabb távon nemzetközi ismertséghez vezethet.

Hivatkozások

- ¹ Science, Technology, Engineering and Mathematics
- ² TOP 25%-ot is használja a Scival program.
- ³ EMPA, <http://www.empa-network.eu/home>
- ⁴ NASPAA, <https://www.naspaa.org/>
- ⁵ CEU= Central European University; EUI= European University Institute; LU= Leiden University; SP= Sciences Po; SOAS= SOAS University of London; SFITZ=Swiss Federal Institute of Technology Zurich; UA= University of Amsterdam; UC=University of Copenhagen; UE= University of Edinburgh; UES= University of Essex
- ⁶ CNRS; GU= Ghent University; KCL= King's College London; KUL=KU Leuven; LU=Leiden University; LSE=The London School of Economics and Political Science; TU= Tilburg University; UA=University of Amsterdam; UE=University of Edinburgh; UU=Utrecht University
- ⁷ BU= Bocconi University; CUB= Corvinus University of Budapest; EUR= Erasmus University Rotterdam; KUL= KU Leuven; LU= Leiden University; SP= Sciences Po; SPL= Sciences Po Lyon; TUT= Tallinn University of Technology; UU= Ulster University; UCL= Université Catholique de Louvain; UG=University of Geneva; UL= University of Limerick; ULJ= University of Ljubljana

Irodalom

- [1] RADFORD S. C.: Sources of information on specific subjects. = Engineering, 26, 1934, pp. 85-86
- [2] FRENKEN K., HEIMERIKS G. J., HOEKMAN J.: What drives university research performance? An analysis using the CWTS Leiden Ranking data. = Journal of Informetrics, 11(3), 2017. pp. 859–872. doi:10.1016/j.joi.2017.06.006
- [3] GARFIELD E.: The Mystery of the Transposed Journal Lists—Wherein Bradford's Law of Scattering Is Generalized According to Garfield's Law of Concentration, Current Content No. 7 (August 4 1971) Reprinted in Essays of an Information Scientist; ISI Press: Philadelphia, PA, USA, 1977; Volume 1, pp. 222-223
- [4] HADDAWY P., HASSAN S.-U., ABBEY C. W., LEE I. B. (2017). Uncovering fine-grained research excellence: The global research benchmarking system. = Journal of Informetrics, 11(2), 2017. pp. 389–406. doi:10.1016/j.joi.2017.02.004
- [5] MONGEON P., PAUL-HUS A.: The journal coverage of Web of Science and Scopus: a comparative analysis. = Scientometrics, 106 (1), 2015. pp. 213-228, doi:10.1007/s11192-015-1765-5
- [6] SASVÁRI P., URBANOVICS A.: A tudományos publikálás alapjai, Budapest, Magyarország: Nemzeti Közszerzői Egyetem, Államtudományi és Közigazgatási Kar, 2019, ISBN 9789634981442, 213 p.
- [7] URBANOVICS A., SASVÁRI P.: A tudományos kutatás elixírje, Working paper, 2019, doi:10.13140/RG.2.2.26344.83204

7. Melléklet

9. táblázat

A nemzetközileg jegyzett intézmények teljesítménye – Top 1% és TOP 5% témában – a **nemzetközi kapcsolatok** területén 2009 és 2018 között

Sor-szám	Téma/ (Közlemények száma /db/)	Téma nemzetközi jelentősége, %	CEU ¹	EUI	LU	SP	SOAS	SFITZ	UA	UC	UE	UES
1	Populism; Party; Right-wing parties	98,988	13	26	25	18	1	6	81	8	16	10
2	Conflict; Civil war; Civil conflicts	98,714	8	8	12	5	7	55	17	2	4	54
3	Governance; Climate; Climate regime	98,434	1	9	5	9	1	18	8	12	14	10
4	European Union; EU; Democratic deficit	97,547	21	57	22	36		9	98	24	9	16
5	Migration; Migrant; Border regime	97,206	4	9	4	7	2		16	2	5	2
6	China; Chinese; Local officials	97,143	1	3	4	4	6		4	5	5	
7	Russia; Regime; Authoritarian rule	97,073	13	11	13	4	2	1	14	1	11	7
8	Terrorism; Violence; Suicide attacks	97,003	2	5	20	4	1	11	13	3	1	13
9	EU; European Union; Neighbourhood policy	96,114	23	38	26	17	2	33	16	25	15	7
10	India; Slum; Informal settlements	95,834	2	1	3	1	2		16	4	7	1
11	Sustainable development; Development; Poverty reduction	95,580			1	1	2		4	2	4	4
12	Turkey; Foreign policy; Adalet ve	95,474	6	8	7	14	14	2	3	8	3	7

Sor-szám	Téma/ (Közlemények száma /db/)	Téma nemzetközi jelentősége, %	CEU ¹	EUI	LU	SP	SOAS	SFITZ	UA	UC	UE	UES
13	Deliberation; Democracy; Public deliberation	95,068	3	4	3	6		5	7	11	2	12
14	Culture; Theory; Conspiracy beliefs	95,006	1		1		1		4	1	1	1

Forrás: Scival

10. táblázat

A nemzetközileg jegyzett intézmények teljesítménye – Top 1% és TOP 5% témában – a jogtudomány területén 2009 és 2018 között

Sor-szám	Téma/ (Közlemények száma /db/)	Téma nemzetközi jelentősége, %	CNRS ²	GU	KCL	KUL	LU	LSE	TU	UA	UE	UU
1	Economy; Industry; Sharing economy	99,362	1		4	3	1	2	1	5	1	9
2	Highway accidents; Accidents; Crash prediction	99,211	2			2						
3	Research; Visualization; Bibliographic coupling	99,165	10	2	1	44	35	1		54		3
4	Index; Research; Citations received	98,823	19	12	4	48	31	1	1	14	5	9
5	Spatial planning; Planning; Marine spatial	98,545	23	16		1		3	1	3	5	3
6	Violence; Crime Victims; Teen dating	98,507	2	8	11	3	6		9	8	6	2
7	Cooperation; Research; Co-authorship network	98,497	12	1	9	56	53	3	2	69	1	12
8	Governance; Climate; Climate regime	98,434	7	6	10	4	5	40	1	8	14	26
9	Firearms; Violence; Firearm suicide	98,066			2			1	1			1
10	Offense; Crime; Crime hot	97,941	2	17	2	2	5	1	1	3	2	18
11	Gender; Woman; Female faculty	97,761	14	1	5	3	11	1	1	2	2	6
12	Electroencephalography; Fatigue of materials; Driving fatigue	97,74	28	1	1	2	3		1	1	4	10
13	Automobile drivers; Driver; Driver distraction	97,687	14					1	1			5
14	Ethical leadership; Leadership; Prohibitive voice	97,649		6	6	12	1	3	5	14	2	11
15	Sex Offenses; Crime Victims; Assault prevention	97,466		5	1						2	7
16	Fishery; Fisheries; Catch share	96,96	30	1				1	1	4		3
17	Electronic crime countermeasures; Crime; Forensic readiness	96,898	3	1	4		1			1	2	1
18	Human trafficking; Sex trafficking; Trafficking victims	96,819	1	7	32	3	3	5	7	7	3	12

Sor-szám	Téma/ (Közlemények száma /db/)	Téma nemzetközi jelentősége, %	CNRS ²	GU	KCL	KUL	LU	LSE	TU	UA	UE	UU
19	Police; Legitimacy; Legal authorities	96,556	3	12	6	10	7	36	1		8	
20	Driver; Highway accidents; Aberrant driving	96,511	4	1	4		1		2		1	1
21	Patents; Patents and inventions; Trade secrets	96,418	10		2	27		11	20	5	1	1
22	Police; Use of force; Body-worn cameras	95,809	3	2	1	2	1	3	2	1		
23	Electricity; Costs; Residential solar	95,807				3						2
24	Correctional institution; Child; Paternal incarceration	95,561	1	2	1		7	5		1		7
25	Deception; Cues; Truth tellers	95,293	2	2	5	2	4		10	15	3	2
26	Adolescent; Sexual Behavior; Sexting behaviors	95,185	1	8	3	6		5	1	7	2	

Forrás: SciVal

11. táblázat

Az EMPA teljesítményeinek publikációs teljesítménye – Top 1% és TOP 5% témában – a közigazgatás területén 2009 és 2018 között

Sor-szám	Téma/ (Közlemények száma /db/)	Téma nemzetközi jelentősége százalékbán	BU ⁷	CUB	EUR	KUL	LU	SP	SPL	TUT	UU	UCL	UG	UL	ULJ
1	Government; Electronic government; E-government adoption	99,493	10	3	20	18	4			21	1		1	1	20
2	Welfare state; Welfare; Welfare regimes	97,232	12	2	16	13	18	33	1	3	2	2	20	2	2
3	Governance; Network; Governance networks	96,726	6		73	5	12	1		2		1	4	1	
4	Public service motivation; Public service; Motivation PSM	96,573	17		26	21	13	5	1				9		4
5	Nonprofit; Non-profit organizations; Nonprofit sector	95,553	2		8	9	1				8	6			1

Forrás: SciVal

Beérkezett: 2020. I. 4-én.

Urbanovics Anna

MA szakos hallgató, Nemzeti Közszerológati Egyetem, Budapesti Corvinus Egyetem.
E-mail: anna.urbanovics@gmail.com

Sasvári Péter PDH

egyetemi docens, Nemzeti Közszerológati Egyetem, Miskolci Egyetem.
E-mail: sasvari.peter@uni-nke.hu

Fenntartási időszakába lépett a *Cselekvő közösségek* projekt

2019. szeptember 15-én lezárult a három évvel korábban, 2016. szeptember 16-án indult Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás (EFOP-1.3.1-15-2016-00001) kiemelt európai uniós projekt. A projekt keretében első ízben működtek együtt a hazai könyvtárak, múzeumok és közművelődési intézmények szakmai központjai annak érdekében, hogy a közösségfejlesztés eszközeivel növeljék a társadalmi aktivitást, a közösségi szerepvállalást és hozzájáruljanak az esélyegyenlőség erősítéséhez. A projekt legfontosabb eredményei közé tartoznak azok a fejlesztések, amelyek a megjelent kiadványokban – önálló kötetekben, szakmai lapokban, – illetve elektronikusan elérhetők a projekt honlapján és wiki-felületén a fenntartási időszak alatt, továbbá folytatódik a Községek Hete országos rendezvénysorozat, valamint évente egy konferenciára is sor kerül. Az alábbiakban áttekintést adunk a projektcélokról, az elért eredményekről, elsődlegesen a könyvtári területre, ezen belül is a közösségi részvételi alapú működés módszertanára helyezve a hangsúlyt. Írásunk alapját a Könyvtári Figyelő 2019. évi Különszámában megjelent nagyszabású projektösszegzés képezi.¹

Tárgyszavak: közösségfejlesztés; esélyegyenlőség; Európai Unió;
Magyarország

Együttműködő társadalom

Az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (EFOP)²⁹ *Együttműködő társadalom* elnevezésű, egyes számú prioritási tengelyén belül az 1.3 intézkedés a *Társadalmi együttélés erősítése*. A *Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás* projekt ehhez kapcsolódott, átfogó célként megjelölve a társadalmi aktivitás növelését, a fejlesztésbe bevont településeken a közösségi szerepvállalás erősítését, a települések önkormányzatai, kulturális intézményei és lakosai közötti kapcsolatok erősítését, az együttműködés kultúrájának magasabb szintre emelését. Projektcélként a kulturális intézmények egyedi eszközeivel folyamatos szakmai-módszertani támogatás biztosítását a települések és azok kulturális intézményei, és/vagy civil szervezetei számára társadalmi kohéziót erősítő, közösségfejlesztési folyamatok megvalósításához jelölte meg. A projekt szervesen kapcsolódott A *helyi identitás és kohézió erősítése* elnevezésű Terület- és Településfejlesztő Operatív Program pályázatokhoz (TOP-5.3.1-16 és TOP-6.9.2-16)³, amelyek célja a települések, településrészek, régiók közösségi kezdeményező- és cselekvőképességének fejlesztése, illetve közösségfejlesztő folyamatok finanszírozása. A *Cselekvő közössé-*

gek projekt e közösségfejlesztő munkához biztosított módszertani támogatást, lefektetve a közösségfejlesztési beavatkozások módszertani alapját. Gyakorlati segítségnyújtást a pályázóknak a projekt országos mentorhálózatának kialakítása és működése biztosított. A projekt a TOP-felhívások kezdeményezettjeit szakmai kiadványokkal, képzésekkel és kommunikációs felületek biztosításával segítette, illetve a honlapon elérhető eredmények, valamint a projektben kifejlesztett képzések révén segíti ma is.

Együttműködés konzorciumi keretek között

A projektcélok megvalósítására három szakterületi módszertani központ vállalkozott: a Szabadtéri Néprajzi Múzeum – Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ (SZNM-MOKK)⁴ konzorciumvezetőként, míg az NMI Művelődési Intézet Nonprofit Közhasznú Kft. (NMI NKft.)⁵ és az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK)⁶ együttműködő konzorciumi partnerekként. A nemzeti könyvtárban a Könyvtári Intézet (KI)⁷ felelt a szakmai megvalósításért. Közvetlenül a projekt indulását megelőzően készült el a megvalósíthatósági tanulmány, majd kialakultak a szakmai megvalósító teamek, valamint megkezdődött a módszertani fejlesztések és a gyakorlati te-

vékenységek részleteinek megtervezése. Elkészült a projekt honlapja,⁸ ahol folyamatosan gyarapodva ingyenesen elérhetővé vált minden, projekttel kapcsolatos információ és eredmény.

Módszertani fejlesztés

A közösségfejlesztő és a kulturális önkéntességet serkentő folyamatok növelésének céljából szakmai segédletek, útmutatók elkészítésére nyílt lehetőség a projekt keretein belül. A projektmegvalósítók hazai és nemzetközi jó gyakorlatokat adaptáltak magyar viszonyok között alkalmazható módszertanná a első szakmai feladatként. A munkába szakmai műhelynapok (az első 2016 decemberében, majd a következő 2017 márciusában volt) keretében bevonták az egyes szakterületek szakértőit, egyetemi oktatókat, civil szervezetek szakembereit. A módszertani fejlesztés hat fő téma mentén összpontosult: közösségfejlesztés, intézményi önkéntesség, esélyegyenlőség, közösségfejlesztési folyamatok mérés-értékelése, közösségi részvételi alapon működő intézményi modell, valamint a mentorálási folyamat minőségbiztosítása. Mind a hat téma feldolgozása önálló munkacsoportot igényelt. Az ő munkájuk végeredménye lett a hat módszertani útmutató, amely elektronikus formában szabadon elérhető a projekt Tudástárában, illetve nyomtatva is megjelentek, önálló kötetként.⁹

Közösségfejlesztés

A „Közösségfejlesztés módszertani útmutató” Arapovics Mária és Vercseg Ilona szerkesztésében látott napvilágot. A kötet tisztázza a közösségfejlesztés alapelveit, helyzetelemzést tár az olvasók elé, valamint akciók, tevékenységek, események, programok, folyamatok szervezésének, fejlesztésének elméletét adja át, elsődlegesen a TOP-kedvezményezett települések közösségi igényeit szem előtt tartva. Az elméleti anyag befogadását fogalomtár segíti.¹⁰ A kötet angol fordítása is megjelent elektronikus formában.¹¹ 2019-ben elkészült az útmutatónak a projekt gyakorlati példáival bővített, átdolgozott változata Arapovics Mária szerkesztésében.¹²

Intézményi önkéntesség

A Csordás Izabella szerkesztette „Gyakorlati útmutató intézményi önkéntes programok létrehozásához és működtetéséhez” című kiadvány fogalmi alapozást, stratégiaalkotási és adminisztrációs tudnivalókat kínál olvasóinak, illetve bemutatja az önkéntesség HR-folyamatait. Mellékletként minta-

dokumentumok segítik az önkéntes programok szervezését.¹³ E kiadványból készült rövidített angol nyelvű elektronikus kiadás,¹⁴ valamint online elérhető melléklet az egyes szakterületek jó gyakorlataiból.¹⁵

Intézmények társadalmiasítása

A projekt által megszólított könyvtárak, múzeumok és közművelődési intézmények társadalmiasítása, azaz közösségi részvételen alapuló működésének támogatása, fejlesztése a projekt egyik fontos célkitűzése volt. Ennek az újszerűnek ható, bár valójában az intézmények, különösen a könyvtárak által gyakorlatilag a mindennapokban is alkalmazott működési modellnek az elméleti alapjait a Beke Márton szerkesztésében megjelent „Kulturális intézmények társadalmiasított működtetése” című módszertani útmutatóban fektették le.¹⁶ Az útmutató végleges, jelentősen átdolgozott változata végül 2019-ben jelent meg Arapovics Mária, Beke Márton, Dóri Éva és Tóth Máté szerkesztésében „A kulturális intézmények társadalmiasított működési módja – Módszertani útmutató a közösségi részvételen alapuló működtetéshez” címen.¹⁷ A kötetben a közösségi részvétel elméletéről tájékozódhatunk, valamint az egyes szakterületeken alkalmazott konkrét módszerekről és követelményrendszeréről. Angol nyelvű kiadása is készült a kiadványnak.¹⁸ A téma könyvtári vonatkozásaira tanulmányunk releváns részében visszatérünk még.

Intézményi esélyegyenlőség

A Csongor Anna szerkesztésében megjelent „Esélyegyenlőségi módszertani útmutató – háttéranyag” című kiadványban – az előző útmutatókhoz hasonlóan – az érdeklődő intézményekben dolgozó szakemberek számára készült elméleti anyag olvasható gyakorlati praktikákkal kiegészítve.¹⁹ A háttéranyag végleges, bővített változata a konzorcium kiadásában „Esélyegyenlőségi módszertani útmutató kulturális intézményeknek” címen jelent meg 2019-ben.²⁰ A Szu Annamária szerkesztésében készült „Esélyegyenlőségi kalendárium – Kulturális intézmények esélyegyenlőségi jó gyakorlatai a világban” című kiadvány nemzetközi példákat ismertető adott hátrányos helyzetű csoportokra fókuszáló szolgáltatások, programok bemutatásával.²¹

Mérés-értékelés és minőségbiztosítás

Dóri Éva szerkesztésében jelent meg – egy 2017-es munkaanyagot követően – a „Közösségfejleszt-

tési folyamatok mérés-értékelése” című módszertani útmutató. A kötet elméleti háttérrel biztosít a kulturális intézményeknek ahhoz, hogy környezetükben követni és mérni tudják a közösségfejlesztő munka során elérhető eredményeket és hatásokat.²² E kiadvány angol fordítása is elérhető a Tudástárban.²³ A hatodik, belső működést szabályozó útmutató a szakmai megvalósítás belső segédleteként a *Cselekvő közösségek projekt mentorhálózatának minőségbiztosítási terve*.²⁴

Szakmai folyóiratok tematikus különszámai

A projekt szakmai és módszertani tevékenységének bemutatására kiváló felületet biztosítottak a konzorciumi partnerek szakmai folyóiratainak tematikus, *Cselekvő közösségek* különszámai. Könyvtári területen két szakfolyóirat, a „Könyv, könyvtár, könyvtáros (3K)”, illetve a „Könyvtári Figyelő” érintett. A 3K első különszáma (2017/4. sz.) a projekt ismertetését és az annak szellemiségével kapcsolatos példákat vette sorra. A 2018. évi különszámot a „Közösségek Hete” nevű program-sorozat inspirálta, míg a 2019. évi különszámba a közösségi részvételen alapuló működés jó gyakorlatai kerültek bemutatásra. A Könyvtári Figyelő első, 2017-es tematikus különszáma a projekt elméleti és módszertani keretét ismertette hazai és külföldi kitekintésekkel. A 2018-as különszám középpontjában a közösségi terek és a közösségvezérelt könyvtári szolgáltatások álltak, míg a 2019-es különszám a *Cselekvő közösségek* projekt teljes, a könyvtári szférát érintő összefoglaló ismertetésére vállalkozott az eredmények bemutatásával.

Cselekvő Közösségek Wiki

A módszertani fejlesztés során keletkezett szakirodalom egyszerűbb áttekinthetőségének és folyamatos bővíthetőségének céljából született meg az OSZK gondozásában a *Cselekvő Közösségek Wiki*.²⁵ A rendszer a Wikipedia logikáját követve nyújt szabadon szerkeszthető felületet a közösségfejlesztés iránt érdeklődők számára. A tartalom magját az útmutatók alapján készült, lektorált szócikkek képezik, de bárki példákkal, saját módszerekkel bővítheti a repertoárt. Az esélyegyenlőséget szem előtt tartva az oldal készítői a WCAG 2.0 Akadálymentesítési Útmutató elveit követték.

Módszertani szakmai napok

A konzorcium tagjai összesen tíz alkalommal egynapos belső szakmai rendezvényt tartottak a módszertanok továbbfejlesztésének céljából. A nemzeti

könyvtár évente egy ilyen rendezvénnyel, azaz három alkalommal várta a projekt munkatársait. Az első alkalommal fontosnak tartottuk, hogy a projektcsapat más területen dolgozó tagjai megismerjék a könyvtárak közösségépítő tevékenységét, ezért bemutattuk az országban megvalósult ilyen jellegű fejlesztéseket, eredményeket. A következő évben már az egyik kiemelt projektcél, az intézmények társadalmiasítása, azaz közösségi részvételi alapú működésének szakmai előkészítése zajlott ezen a napon, harmadik alkalommal pedig az OSZK projektcsapata által szervezett megyei szakmai találkozók programjaiból válogattunk, amelyek az aktív közösségek munkáját mutatták be.

Magyei szakmai műhelynapok és tanulmányutak

Miért szeretek itt élni? címmel az OSZK projektcsapata együttműködésben a projekt mentoraival a TOP-pályázatokban érintett települések képviselőtestületi és hivatali munkatársai számára rendezett egynapos szakmai műhelyeket – a főváros és Pest megye kivételével – mind a 18 megyében. Az előadók áttekintették a *Cselekvő közösségek* projekt, a TOP-5.3.1-16 és TOP-6.9.2-16 konstrukciók összefüggéseit, illetve a pályázatok megvalósításának kérdéseit, műhelymunka során modellezték a fejlesztési lehetőségeket. Az alkalmakra 2017 nyara és 2018 májusa között került sor, összesen 756 résztvevővel, akik 434 településről érkeztek.

A projekt harmadik ütemében, szintén a nemzeti könyvtár stábjának és a mentorok munkájának köszönhetően került sor a 18 érintett megyében az aktív közösségek megismerkedését, tapasztalatcseréjét szolgáló egynapos szakmai műhelynapokra. A legfontosabb cél találkozóhely és alkalom biztosítása volt a szomszédos településeken tevékenykedő közösségek számára, melyek során megismerkedhettek egymással, ötleteket, tapasztalatokat cserélhettek. A 2019 januárja és nyara között megtartott találkozókra 305 településről 401 közösség 678 képviselője vett részt.

A projekt keretében lehetőség nyílt a könyvtárosok számára is belföldi és külföldi szakmai tanulmányutakon részt venni. Az intézménylátogatásokat, a helyi jó gyakorlatokat és közösségeket megismertető utazásokat külföldre (12 utat 14 EU-tagországba) a Szabadtéri Néprajzi Múzeum, míg a belföldi tanulmányutakat az NMI Művelődési Intézet szervezte. A külföldi utakon 239 fő, míg a belföldieken 1259 fő vett részt.

Nemzetközi tudományos konferenciák

A projekt keretében három nemzetközi tudományos konferenciát rendeztek meg. Az első évben a múzeumi, a harmadikban a közművelődési szakterület került a központba. A második évben rendezte meg az OSZK a debreceni Kölcsey Központban *Partnerségben a könyvtárral – In Partnership with Libraries* címmel a könyvtári szakterület kétnapos konferenciáját, 240 résztvevővel, 31 előadással. Az esemény fókuszában a könyvtár közösségfejlesztő és közösségépítő szerepe állt, karöltve az ezt támogató online és offline gyakorlati megoldásokkal. A külföldi előadók között könyvtári szempontból kiemelkedő volt *Neil Fitzgerald*, a British Library digitális kutatási vezetőjének prezentációja. Az előadásokról készült konferenciakötet *Sági Ilona* szerkesztésében jelent meg, a kiadvány a projekt honlapjáról letölthető.²⁶ A konferencia hanganyaga meghallgatható és a prezentációk megtekinthetők az esemény aloldalán:

https://cselekvokozossegek.hu/partnerségben_a_könyvtárral/.

A múzeumi terület konferenciájára *Partnerségben a múzeummal – In Partnership with Museums* címmel 2017. november 20–21-én került sor Egerben, míg a közművelődés területére *Partnerséggel a közművelődéssel – In Partnership with Community Culture* címmel a Lakitelki Népfőiskolán 2019. május 15–16-án. A konferenciaanyagok elérhetők a projekt weboldalán:

<https://cselekvokozossegek.hu/koferenciak/>.

Közösségek Hete

A projekt kiemelt rendezvénysorozata a 2017-ben hagyományteremtő szándékkal indult *Közösségek Hete* májusi, tematikus kampányhét, amelyen több száz település, kulturális intézmény és közösség vesz részt országsszerte azzal a céllal, hogy tevékenységük révén felhívja a figyelmet a közösségi kezdeményezésekre, a társadalmi együttműködés értékeire, illetve a közösségteremtés fontosságára. A tervek szerint a *Közösségek Hete* nem ért véget a projekt zárásával, hagyományteremtő céllal a fenntartási időszakban is tervezzük megrendezni minden év május közepén.

Kutató-fejlesztő tevékenység

A Nemzeti Művelődési Intézet Nkft. koordinálásával és a konzorciumi partnerek kutató-fejlesztő stábjainak közreműködésével végzett munka középpontjában a projekttevékenységek hatásméré-

se állt. A munkatársak végezték a mentorhálózat monitoring tevékenységét, felmérték a kulturális közösség-szervezés gyakorlatának és a projekt közösségfejlesztési folyamatának hatásait, hatásmérést végeztek a társadalmiasításban érintett intézményeknél. Kvalitatív kutatás formájában a kérdezőbiztosok a közösségfejlesztési folyamatokban érintett települések véleményformálóit kérdezték. A Kodolányi János Főiskolával együttműködésben készült el a projektben érintett három kulturális terület Delfi-módszertant alkalmazó jövő- és trendkutatása. A három terület kutató-fejlesztő csoportjai egy nagyszabású kutatást végeztek *Magyarországi múzeumok, könyvtárak és közművelődési intézmények reprezentatív felmérése* címen a célból, hogy megvizsgálják az érintett intézményrendszer társadalmi és közösségi beágyazottságának mértékét. A kutatás során nyert adatok tükrében megismerhetővé vált a hazai könyvtárak helyzete a közösségi részvételen alapuló működés követelményei, illetve az önkéntesség és az esélyegyenlőség tükrében. A vizsgálat igazolta, hogy a könyvtárak képesek megfelelni a folyamatosan változó környezetben is jelentkező használói igényeknek, valamint megerősítette a szakmában ismert hiányosságokat az önkéntesség és a fizikai akadálymentesítés témáját illetően, amelyek fejlesztésével jelentősen elősegíthető a könyvtárak hatékonyabb társadalmi beágyazottsága.²⁷ A kutatási jelentések megtekinthetők a projekt [vonatkozó weboldalán](#).

Kulturális intézmények közösségi részvételen alapuló működése, azaz a társadalmiasítás

A módszertani útmutató összeállítása során a „társadalmiasítással” foglalkozó munkacsoport lefektette a modell elméleti alapjait egy nemzetközi keretrendszer (*International Association for Public Participation – IAP2*) felhasználva. A társadalmiasítás, vagyis egy intézménynek a közösségi részvételen alapuló működése a helyi lakosok és közösségeik igényeinek, érdeklődésének és szándékainak középpontba helyezését jelenti. Úgy tűnik, az ilyen működés elemei már adottak egy jól működő könyvtár esetében, így a munkacsoport is e gondolatot követve kezdte meg a munkát, összegyűjtve az útmutatóba azokat a praktikákat és szolgáltatásokat, amelyek e filozófia mentén érvényesülnek. A projekt módszertana ezeket illesztette használható keretrendszerbe egy hétlépcsős modellt felállítva:

1. lépés: a közösségi részvételen alapuló működéshez szükséges folyamat előkészítése;
2. lépés: az érintettek azonosítása és elérése;

3. lépés: a megfelelő részvételi szint kiválasztása (tájékoztatás, konzultáció, bevonás, együttműködés, felhatalmazás);
4. lépés: közösségi részvétel a döntéshozás folyamatában;
5. lépés: összehangolt célok és eszközök;
6. lépés: intézményi dokumentumokban megjelentetett folyamat;
7. a közösségi részvételen alapuló működés megszilárdítása.

A részvételi szint kiválasztása hangsúlyos tényező a társadalmiasítás folyamatában. A tájékoztatás szintje passzív információ szétsugárzását jelenti a használói visszacsatolások fogadásának lehetősége nélkül, így a közösségi részvételen alapuló működés alapfeltétele legalább a konzultáció szintjének elérése, amelynek kritériuma a felhasználók visszajelzéseinek egy már „bejáratott” módja, legyen szó elégedettségi kérdőívről, vagy szimplán üzenőfalról, vendégkönyvről. A magasabb részvételi szinteknél fokozatosan nő a használói réteg beleszólása egy adott munkafolyamat részleteibe, azonban a legmagasabb szint, a felhatalmazás szintje, (amikor lényegében az olvasó mondja meg, hogy mi történjen) gyakorlatilag megvalósíthatatlan közgyűjteményi keretek között, a működést meghatározó, és a felelősségi köröket pontosan tisztázó jogszabályok miatt. Az egyes részvételi szintek egy-egy munkafolyamatot illetően határozhatók meg. Például elég gyakori, hogy rendezvényszervezés terén egy könyvtár döntéshozói szinten működik együtt szorosan egy civil szervezettel a programok kialakítása során, míg ugyanez a könyvtár a gyűjteményfejlesztést illetően csupán igényfelmérések útján tájékozódik az olvasói kívánalmakról.²⁸

A projekt eredményességi mutatói között szerepelt szakterületenként 18, összesen 54 társadalmiasítottan működő intézmény működése. Ennek elérése érdekében a konzorciumi partnerek 6–6–6 regionális szakmai találkozót szerveztek *Közösségben, a közösségért – a kulturális intézmények közösségi részvételen alapuló működésének „társadalmiasításának” lehetőségei* címmel. Az OSZK projektcsapata Békéscsaba, Győr, Pécs, Debrecen, Eger és Veszprém városát látogatta meg a módszertan megismertetésének céljával. A műhelynapokat megelőzően a módszertani útmutató alapján a meghívókhoz csatolt kérdőívek készültek, előzetesen felmérve azt, hogy az érdeklődő könyvtárak mennyiben felelnek meg a kritériumrendszernek. Az előzetes hipotéziseket igazolva, amelyet a workshopokon tapasztaltak még inkább

alátámasztottak, egyértelművé vált, hogy a közösségi részvételen alapuló működés eszméjét többnyire magukénak tudják a hazai közkönyvtárak. A hat regionális kérdőív tanulságainak levonását követően elkészült egy végső, javított teszt, amelyvel még pontosabban meg lehetett határozni egyrészt a könyvtár alkalmasságát a társadalmiasítás feltételeit illetően, másrészt a teszteredmények maguknak a könyvtáraknak is segítséget nyújthatnak munkafolyamataik megfelelő részvételi szintjének kiválasztásához. Említésre méltó, hogy a *Minőségi könyvtár* elismeréssel rendelkező könyvtárak szempontrendszere jelentős átfedést mutat a társadalmiasítás követelményrendszerével, így a minősítéssel rendelkező könyvtárak gyakorlatilag a közösségi részvétel eszmeiségét követik, a használói visszacsatolások rendszerének kialakításával. A módosított kérdőívvel számos könyvtárat – többségükben a szakmai találkozókra is résztvevőket – megkerestünk, és végül közülük 21 könyvtár felelt meg a közösségi részvételen alapuló működés feltételeinek.

Országos mentorhálózat működése

A konzorcium létrehozott egy országos kulturális közösségfejlesztő mentorhálózatot. A mentorok elsődleges feladata a TOP-pályázatok nyertes településeinek a helyi vezetésnek és közösségeknek szakmai és módszertani segítség nyújtása a közösségfejlesztői folyamatok tervezésében és lebonyolításában, a projekt módszertani fejlesztésének köszönhető eszközök és jó gyakorlatok megosztásával. A lakosság és a közösségek, illetve a kulturális intézmények közötti hatékonyabb együttműködés kialakításában, ösztönzésében is szerepet vállaltak. A mentorokat a Szabadtéri Néprajzi Múzeum foglalkoztatta, azonban a konzorciumi partnerek felosztották a megyéket a mentorok munkáját támogató koordinációs csoportjaik között. Az OSZK munkatársai hat megye mentorainak munkáját koordinálták. A mentorok havonta egy alkalommal belső szakmai műhelynapon mélyítették el ismereteiket és osztották meg egymással tapasztalataikat. Tíz műhelynapra az OSZK-ban került sor, a szervezést és a lebonyolítást is a könyvtári projektcsapat végezte.

Mintaprojektek

A mintaprojektek a múzeumi, közművelődési és könyvtári szféra, valamint a civil szféra és az önkormányzatok együttműködésében született, helyi identitástudatot és társadalmi szerepvállalást erősítő programok. Mintául szolgálnak a helyi lako-

soknak és közösségeiknek arra, hogy felismerjék és újszerűen hasznosítsák saját erőforrásaikat, a regionális kreatív ipart, illetve a kulturális turizmust fejlesztve. 17 megyében összesen 25 mintaprojekt létesült, amelyek listája – valamint a bemutatkozó kiadványok és kisfilmek – megtekinthetők a *Cselekvő közösségek* projekt weboldalán, valamint az *Arapovics Mária* szerkesztésében megjelentő összefoglaló kötetben.²⁹

Gamifikáció

A Nemzeti Művelődési Intézet projektcsapata vállalta a gamifikáció (játékosítás) szemléletében közösségi játékok elkészítését. Ezek a társasjátékok, valamint a *Cselekvővárosban* játszódó online webböngészős játék a projekt közösségi szemléletét kívánja átadni kicsiknek és nagyoknak egyaránt. Utóbbi kiváló játékos pedagógiai eszköz lehet megismertetni például a diákokkal a közösségi szemléletet és a kulturális intézményeket, értékeket.

Szakmai továbbképzések

A *Cselekvő közösségek* projekt 420 kulturális szakember továbbképzését vállalta a projekt által finanszírozott, akkreditált, 60 órás, *A kulturális közösségfejlesztés gyakorlata* elnevezésű képzésen, amelyet a téma szakértőinek bevonásával fejlesztettek és valósítottak meg. 122 fő 60 órás kontakt képzésben, míg 365 fő úgynevezett blended képzésben részesült, 30 óra kontakt és 30 óra e-learning tananyag elsajátításával, így összesen 478-an vettek részt a tanfolyamokon. A hallgatók megismerték egyrészt a *Cselekvő közösségek* projekt közösségfejlesztési, esélyegyenlőségi, intézményi önkéntességgel foglalkozó, valamint társadalmiasítási módszertanát, majd az így szerzett ismeretanyagot saját munkájukban kamatoztathatták. Az OSZK projektstáb oktatási csoportjának szervezésében, hét turnusban 144 hallgató – többnyire könyvtárosok – végezte el a tanfolyamot. A szakmai továbbképzésen túlmenően a közösségfejlesztés és a helyi közigazgatás kapcsolatát, egymásra gyakorolt hatását ismertető egynapos képzésekben részesült 350 önkormányzati munkatárs és köztisztviselő az ország 18 megyéjében, a Szabadtéri Néprajzi Múzeum projektcsapatának szervezésében. A közösségfejlesztő mentorok képzése több lépcsőben, 120 órás alap- és 60–60 órás blended képzés keretében valósult meg.³⁰

Összefoglaló

A projekt három év alatt megvalósította a vállalt célkitűzéseit.

Projekteredmények: 444, mentorok által gondozott helyi közösség, 1013, módszertani fejlesztéssel elért település, településrész, 76 fő kulturális közösségfejlesztő mentor, 54 társadalmiasítottan működő intézmény, 478, képzésben részt vevő, kulturális intézményben dolgozó szakember. Ezeknek az eredményeknek az elérését a konzorcium a *Megvalósíthatósági tanulmányban* kifejtett módokon, rendezvények, képzések szervezésével, módszertanok fejlesztésével, kiadványok létrehozásával, kutatásokkal, pilotprogramok ösztönzésével, komoly szakember(mentor)hálózat működtetésével érte el. A projekteredményeket részletesen bemutató kiadványok a honlapon elérhetők:

https://cselekvokozossegek.hu/wp-content/uploads/Cselekvő_A5_kiadvany_2019_v3_cmyk_vjn.pdf

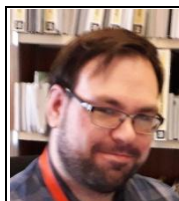
Irodalom

- ¹ SÁGHI Ilona: A kulturális alapellátás szélesítése, erősödő közösségek, cselekvő könyvtárak = Könyvtári Figyelő 29. (65.) évf. 2019 különszám p. 11–30. https://cselekvokozossegek.hu/wp-content/uploads/2019_Kulonszam_Teljes_29_65.pdf [Utolsó elérés: 2019. december 20.]
- ² EFOP – Középpontban az ember = efop.kormany.hu <https://efop.kormany.hu/emberi-eroforras-fejlesztési-operatív-program-efop> [Utolsó elérés: 2019. december 18.]
- ³ Terület- és Településfejlesztés Operatív Program - Közreműködő Szervezet : Általános tájékoztató = Magyar Államkincstár honlapja <http://www.allamkincstar.gov.hu/hu/nem-lakossagi-ugyfelek/terulet-es-telepulesfejlesztés-operatív-program-kozremukodo-szervezet> [Utolsó elérés: 2019. december 18.]
- ⁴ SZNM-MOKK weboldala <http://mokk.skanken.hu/> [Utolsó elérés: 2019. december 19.]
- ⁵ NMI Nkft. weboldala <https://nmi.hu/> [Utolsó elérés: 2019. december 19.]
- ⁶ OSZK weboldala <http://www.oszk.hu/> [Utolsó elérés: 2019. december 19.]
- ⁷ Könyvtári Intézet weboldala <http://www.ki.oszk.hu/> [Utolsó elérés: 2019. december 19.]
- ⁸ Cselekvő közösségek weboldala <https://cselekvokozossegek.hu/> [Utolsó elérés: 2019. december 19.]

- 9 Cselekvő közösségek Tudástár
<https://cselekvokozossegek.hu/tudastar/> [Utolsó elérés: 2019. december 19.]
- 10 ARAPOVICS Mária – VÉRCSEG Ilona [szerk.]: Községfejlesztés módszertani útmutató. Budapest – Szentendre : SZNM-MOKK, NMI Nkft. OSZK, 2017. 152 p. ISBN 978-963-200-666-6 (online)
https://cselekvokozossegek.hu/wp-content/uploads/CSK_utmutato_kozossegefejlesztés_online_2017_0331.pdf [Utolsó elérés: 2019. december 19.]
- 11 ARAPOVICS, Mária – VÉRCSEG, Ilona [szerk.]: Community Development : Methodological Guide. Budapest – Szentendre : SZNM-MOKK, NMI Nkft. OSZK, 2017. 129 p. ISBN 978-963-200-676-5
https://cselekvokozossegek.hu/wp-content/uploads/community_development_methodological_guide.pdf [Utolsó elérés: 2019. december 19.]
- 12 ARAPOVICS Mária [szerk.]: A közösségfejlesztés és a kulturális közösségfejlesztés gyakorlata : Módszertani útmutató, gyakorlati kézikönyv. Budapest – Szentendre: SZNM-MOKK, NMI Nkft., OSZK, 2019. 200 p. ISBN 978-615-6044-34-1 (online)
https://cselekvokozossegek.hu/wp-content/uploads/K%C3%B6z%C3%B6ss%C3%A9gfejleszt%C3%A9s_crop_webre-1.pdf [Utolsó elérés: 2019. december 19.]
- 13 CSORDÁS Izabella [szerk.]: Gyakorlati útmutató intézményi önkéntes programok létrehozásához és működtetéséhez. Budapest – Szentendre: SZNM-MOKK, NMI Nkft., OSZK, 2017. 203 p. ISBN 978-615-5123-56-6 (online)
https://cselekvokozossegek.hu/wp-content/uploads/CSK_utmutato_onkentesség_online.pdf [Utolsó elérés: 2019. december 19.]
- 14 CSORDÁS, Izabella [szerk.]: Practical Guide for the Establishment and Operation of Volunteer Programmes at Institutions. Budapest – Szentendre: SZNM-MOKK, NMI Nkft., OSZK, 2019
https://cselekvokozossegek.hu/wp-content/uploads/csk_utmutato_intezmenyi_onkentesség_r%C3%B6vid%C3%ADtett-angol-verzi%C3%B3.pdf [Utolsó elérés: 2019. december 19.]
- 15 Az intézményi önkéntesség útmutatójának melléklete
<https://cselekvokozossegek.hu/wp-content/uploads/Gyakorlati-%C3%BAtmutat%C3%B3-int%C3%A9zm%C3%A9ny-%C3%B6nk%C3%A9ntes-programok-l%C3%A9trehoz%C3%A1s%C3%A1hoz-%C3%A9s-m%C5%B1k%C3%B6dtet%C3%A9s%C3%A9hez-%C3%B3-gyakorlatok.pdf> [Utolsó elérés: 2019. december 19.]
- 16 BEKE Márton [szerk.]: Kulturális intézmények társadalmiasított működtetése
https://cselekvokozossegek.hu/wp-content/uploads/csk_utmutato_tarsadalmiasitas_20170331.pdf [Utolsó elérés: 2019. december 19.]
- 17 ARAPOVICS Mária – BEKE Márton – DÓRI Éva – TÓTH Máté [szerk.]: A kulturális intézmények társadalmiasított működési módja : Módszertani útmutató a közösségi részvételen alapuló működtetéshez. Budapest – Szentendre: SZNM-MOKK, NMI Nkft., OSZK, 2019. 225 p. ISBN 978-615-5123-74-0 (online)
<https://cselekvokozossegek.hu/wp-content/uploads/Tarsadalmiasitas-beliv-boritoterive.pdf> [Utolsó elérés: 2019. december 19.]
- 18 Angol nyelvű változata az útmutatónak:
<https://cselekvokozossegek.hu/wp-content/uploads/T%C3%A1rsadalmias%C3%ADt%C3%A1s-m%C3%B3dszertani-%C3%BAtmutat%C3%B3-angol-verzi%C3%B3.pdf> [Utolsó elérés: 2019. december 19.]
- 19 CSONGOR Anna [szerk.] Esélyegyenlőségi módszertani útmutató – háttéranyag. Budapest : Községfejlesztők Egyesülete, 2017. március 9. [online]
https://cselekvokozossegek.hu/wp-content/uploads/csk_utmutato_eselyegyenloseg_20170331.pdf [Utolsó elérés: 2019. december 19.]
- 20 CSONGOR Anna [szerk.] Esélyegyenlőségi módszertani útmutató kulturális intézményeknek. Budapest – Szentendre: SZNM-MOKK, NMI Nkft., OSZK, 2019. 170 p. ISBN 978-615-6044-32-7 (online)
https://cselekvokozossegek.hu/wp-content/uploads/Eselyegyenloseg_01_04v_web_boritoval.pdf [Utolsó elérés: 2019. december 19.]
- 21 SZU Annamária [szerk.]: Esélyegyenlőségi kalendárium – Kulturális intézmények esélyegyenlőségi jó gyakorlatai a világban. Budapest – Szentendre: SZNM-MOKK, NMI Nkft., OSZK, 2019. 135 p. ISBN 978-615-6044-36-5 (online)
https://cselekvokozossegek.hu/wp-content/uploads/Eselyegyenloseg_2_v06_web_boritoval.pdf [Utolsó elérés: 2019. december 19.]
- 22 DÓRI Éva [szerk.]: Községfejlesztési folyamatok mérés-értékelése. Budapest – Szentendre: SZNM-MOKK, NMI Nkft., OSZK, 2019. 136 p. ISBN 978-615-5123-81-8
<https://cselekvokozossegek.hu/wp-content/uploads/Meres-Ertekeles-web.pdf> [Utolsó elérés: 2019. december 19.]
- 23 Angol nyelvű változat webcíme:
<https://cselekvokozossegek.hu/wp-content/uploads/Meres-Ertekeles-beliv-EN.pdf> [Utolsó elérés: 2019. december 19.]

- ²⁴ Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás EFOP-1.3.1-15-2016-00001 kiemelt projekt kulturális közösségfejlesztési mentorhálózatának minőségbiztosítási terve. 2018. április [online]
https://cselekvokozossegek.hu/wp-content/uploads/csk_utmutato_minosegbiztositas_online.pdf [Utolsó elérés: 2019. december 19.]
- ²⁵ Cselekvő Közösségek Wiki <https://cskwiki.hu/> [Utolsó elérés: 2019. december 19.]
- ²⁶ SÁGHI Ilona [szerk.]: Partnerségben a könyvtárral – In Partnership with Libraries. Budapest – Szentendre: SZNM-MOKK, NMI Nkft., OSZK, 2019. 255 p. ISBN 978-963-200-699-4
https://cselekvokozossegek.hu/wp-content/uploads/Konf_kotet_2019_09_15.pdf [Utolsó elérés: 2019. december 19.]
- ²⁷ PÓNYI László – ARAPOVICS Mária – BÓDOG András [szerk.]: Magyarországi múzeumok, könyvtárak és közművelődési intézmények reprezentatív felmérése : Kutatási jelentés. Budapest – Szentendre: SZNM-MOKK, NMI Nkft., OSZK, 2019. 165 p. ISBN 978-615-5123-79-5
<https://cselekvokozossegek.hu/wp-content/uploads/Magyarorsz%C3%A1gi-m%C3%B4zeumok-k%C3%B6nyvt%C3%A1rak-%C3%A9s-k%C3%B6zm%C5%B1vel%C5%91d%C3%A9si-int%C3%A9zm%C3%A9nyek-reprezent%C3%ADv-felm%C3%A9r%C3%A9se.pdf> [Utolsó elérés: 2019. december 19.]
- ²⁸ BÓDOG András: Közösségben, a közösségért : A közösségi részvételen alapuló könyvtári működés lehetőségeiről a regionális szakmai napok és egy kutatás tapasztalatai alapján Könyvtári Figyelő 29. (65.) évf. 2019 különszám p. 11-30.
https://cselekvokozossegek.hu/wp-content/uploads/2019_Kulonszam_Teljes_29_65.pdf [Utolsó elérés: 2019. december 20.]
- ²⁹ ARAPOVICS Mária [szerk.]: Kulturális közösségi mintaprojektek. Budapest – Szentendre: SZNM-MOKK, NMI Nkft., OSZK, 2019. 199 p.
<https://cselekvokozossegek.hu/wp-content/uploads/Kultur%C3%A1lis-k%C3%B6z%C3%B6ss%C3%A9gi-mintaprojektek.pdf> [Utolsó elérés: 2019. december 20.]
- ³⁰ Cselekvő közösségek honlapja – Képzés <https://cselekvokozossegek.hu/kepzes/> [Utolsó megtekintés: 2019. december 20.]

Beérkezett: 2020. I. 27-én.

Bódog András

Könyvtári Intézet
Könyvtártudományi Szakkönyvtár.
E-mail: bodog.andras@oszk.hu

Sági Ilona

Könyvtári Intézet
Könyvtártudományi Szakkönyvtár.
E-mail: saghi.ilona@oszk.hu

Az okos fülhallgató, ami kiemel a világból

Végre elfelejthetjük a kábeleket és a régi, recsegő Bluetooth headseteket: a legújabb generáció ráadásul fontos és kényelmes extrákkal hódít.

Ahogy a mobiltelefonok nagyjából elfogadottá váltak, máris megjelentek az első próbálkozások arra, hogy ezeket teljesen „hands-free” módban használhassuk. A korai Bluetooth headsetek azonban nem voltak épp a hangminőség bajnokai, hiszen a szabvány első verziói még több szinten is hagytak kívánnivalót maguk után. A vezeték nélküli fülhallgatók legújabb generációja azonban már hangminőségben is kiváló szintre ért, az pedig csak hab a tortán, hogy az okos funkciók miatt ezek az eszközök sokkal többek már az egyszerű „mikrofonos fülesnél”. Jó példa erre a Huawei nemrég megjelent *FreeBuds 3* fülhallgatója, amely minden tekintetben hozza a 2020-ban elvárt szintet.

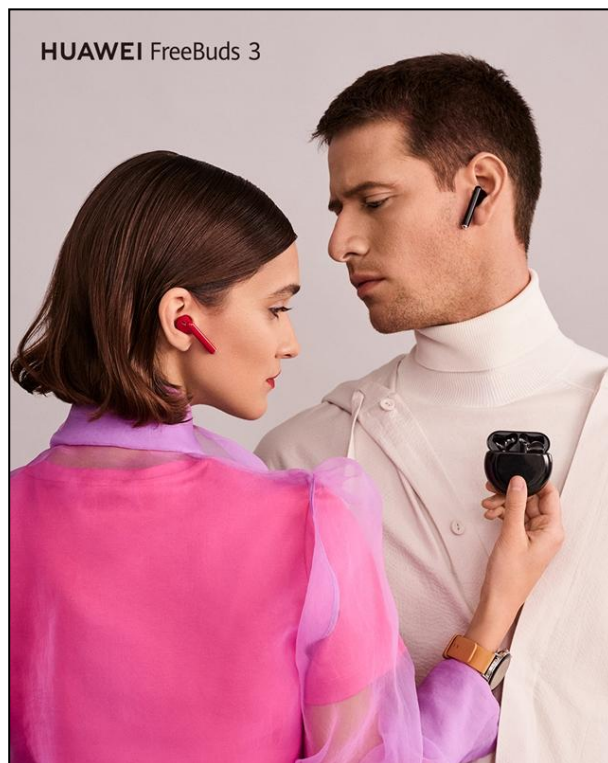

Csak a zene van

A Bluetooth 5.1 szabványra épülő FreeBuds 3-ban a világ első multifunkciós, kettős módú BT/BLE lapkakészlete dolgozik, ez kifejezetten gyors adatátvitelt, pontos kapcsolódást és az audio tartalmak magas minőségű közvetítését biztosítja. Annak

ellenére, hogy a 14 mm-es hangsugárzók mérete nem vetekedhet egy méretes hangszóróval, a hangszín kifejezetten minőségi, és bár az ilyen méretű fülesekre leginkább a túltolt magasak jellemzőek, itt a kiegyenlített összehatásról a különleges basszuscső által felerősített mélyek is gondoskodnak.

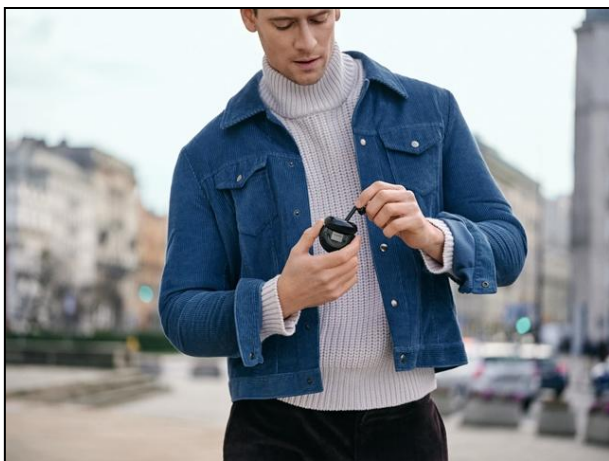
A szép hangzás persze önmagában nem elég egy ilyen, főként úti használatra tervezett fülhallgató esetében, hiszen a környezet sokféle hangeffektje komolyan megzavarhatja a zenei élményt. Itt jön képbe a FreeBuds 3 aktív zajszűrője, amely valós időben elemzi a minket körülvevő zajokat, és ezek alapján azonnal reagál az egyes változásokra, folyamatosan a megfelelő mértékben szűrve mindent, amit nem akarunk meghallani. Így, ha becsukjuk a szemünket, akár egy tömött metró kocsiban is úgy érezhetjük magunkat, mintha egy biztonságos buborékban állnánk, távol mindentől és mindenkitől.

Hát persze, hogy érted

A zajszűrés egyébként nem csak a „fogadó oldalon” van jelen, hiszen egy headsetet zenehallgatás mellett gyakran használunk kommunikációra is. Ilyenkor a környezeti zajok legalább annyira zavarhatják a mikrofonon keresztül a beszélgetőpartnerünket, aki sokszor eleve motyogásnak hallja a beszédünket a szánk és a mikrofon távolsága miatt, és ha ehhez még hozzájön a körülöttünk levő emberek moraja, a járművek zörgése és minden egyéb, a másik oldalon szinte érthetatlenné válhat a mondanánk.

A Freebuds 3 használata éppen ezért arra is kiváló megoldás lehet, hogy a beszélgetőpartnerünk hangzásélményét növeljük, hiszen a Kirin A1 processzor segítségével képes elválasztani a kiszűrhető környezeti hanghatásokat, de eközben felerősíti a használójának a hangját. Sőt, a beszéd tisztaságának növeléséhez egy extra megoldást is beépítettek az apró eszközbe: amikor a fülünkbe helyezzük, egy kis érzékelő felfogja azokat az apró rezgéseket, amit a hangunk belülről kelt a koponyacsontjainkban, és ezekkel a jelekkel megerősíti a kívülről érzékelt beszédet. Végeredményben tehát a vonal másik végén tisztán értik minden szavunkat, mintha egy hangszigetelt szobából telefonálnánk.

Okosság a fülbe, okosság a csuklóra

Ahogy egyre többet tudnak a vezeték nélküli headsetek és egyre nagyobb az üzemidejük is – a FreeBuds 3 a hordozható töltő-tokkal akár 20 órán keresztül működőképes – újabb olyan eszköztípust kapunk, amely abban segít, hogy a korábban csak mobilon elérhető funkciók használatához ne kelljen folyamatosan kézben tartani a telefonunkat. Ugyanezt a „mobilról elvezető” utat képviselik az okosórák is, ezért a FreeBuds 3 is kiváló társa lehet egy *Huawei Watch GT 2*-nek: ez a kiegészítő már jóval többet tud, mint a korai okosórák, tehát túlmutat a beérkező hívások, üzenetek, naptárbejegyzések megjelenítésénél. Ahogy a FreeBuds 3-nál is elegendő a zenelejátszáshoz vagy épp a zajszűrés bekapcsolásához a fülhallgatóra koppintani, úgy az okosórán is sokféle mobilos funkciót vezérelhetünk néhány mozdulattal.

Emellett a Watch GT 2-t az egészségtudatosság és a fittség jegyében fejlesztették, ezért a már megszokott appok és szenzorok mellett több extrával is rendelkezik. Képes például állandóan figyelni a pulzusunkat, de az alvásunk minőségét és még a stressz-szintünket is, míg a futás és egyéb mozgásformák közben pontos helymeghatározással követ. Az így összegyűjtött adatok segítségével folyamatosan képben leszünk az egészségi állapotunkkal, mozgásszintünkkel kapcsolatban - ráadásul egy feltöltéssel akár két hétig is monitorozza a tevékenységünket. Végeredményben pedig, ha úgy indulunk útnak, hogy a fülünkben duruzsol a FreeBuds 3, a csuklónkon pedig minden rezdülésünket figyeli a Watch GT 2, akár órákon át közlekedhetünk telefonálva, zenét hallgatva, értesítésekre figyelve, navigálva úgy, hogy ha nem akarjuk, közben egyszer sem kell elővennünk a telefonunkat.

Forrás:

https://hvg.hu/pr/cikkek/20200203_Az_okos_fulhallgato_ami_kiemel_a_vilagbol

Válogatta: Fonyó Istvánné

Drámai következménnyel jár az agyban, ha valaki 12 éves koráig forgalmas út mellett él

Tizenkét éves korra agyszerkezeti elváltozásokat okoz, ha a gyerek egyéves korában forgalmas környéken, erősen szennyezett levegőnek volt kitéve – állapították meg amerikai kutatók.

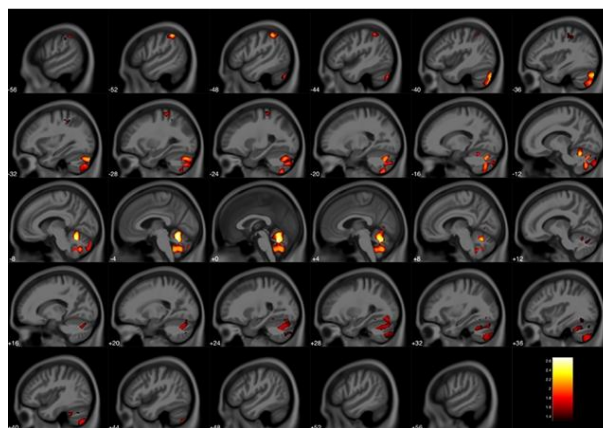
A Cincinnati Gyermekekórház kutatói arra az eredményre jutottak, hogy azoknak a gyerekeknek, akik születésük után a nagy közúti forgalom miatt súlyosan szennyezett levegőjű környéken élnek, 12 éves korukra kisebb lesz az agyuk szürkeállománya és vékonyabb az agykérgé a kis korukban kevésbé szennyezett levegőt szívó kortársaiknál. Travis Beckwith, a kórház kutatója, a *PLOS One* tudományos lapban publikált tanulmány vezető szerzője hangsúlyozta, hogy eredményeik szerint "az a hely, ahol élünk és az a levegő, amit belélegzünk hatással van az agyunk fejlődésére".

Meglepő módon is betehet az emberiségnek a légszennyezettség

Miközben az agyi struktúra elváltozása sokkal csekélyebb, mint amit egy degeneratív betegség-nél lehetne tapasztalni, ez a kis méretcsökkenés is elég lehet arra, hogy különböző testi és mentális folyamatok fejlődését befolyásolja az agyban – hangsúlyozta a szakember.

A szürkeállomány az agy azon részeit is magában foglalja, amelyek részt vesznek a mozgásirányításban, valamint az érzékelésben, például látásban és hallásban. Az agykéreg vastagsága a külső szürkeállomány mélységét tükrözi. A tanulmány megállapította, hogy a homloki és a falcsoni lebeny, valamint a kisagy speciális régióiban 3–4 százalékos csökkenés tapasztalható az erősen szennyezett levegőben élő gyerekeknél. „Ha a korai életévekben a forgalom okozta levegőszenny-

yezés visszafordíthatatlanul károsítja az agy fejlődését, a strukturális következmények fennmaradhatnak, függetlenül attól, hogy mikor végeznek el újabb vizsgálatokat” – szögezte le Beckwith.

© Cincinnati Children's Hospital

Hivatalosan is a légszennyezésbe halt bele egy 9 éves londoni kislány

A tanulmányhoz a kutatók 12 éves gyerekek agyát vizsgálták mágneses rezonancia vizsgálattal (MRI). A vizsgálatban résztvevő 147 gyerek azok közül került ki, akik korábban egy gyermekkori allergiát és a légszennyezettséget vizsgáló cincinnati tanulmányban is szerepeltek. A gyerekeket 1, 2, 3, 4, 7 és 12 éves korukban vizsgálták meg.

A közlekedési forgalom okozta nagy levegőszennyezettség korábbi tanulmányok szerint neurodegeneratív betegségekkel és más idegrendszer-fejlődési rendellenességekkel is összefüggésbe hozható.

Forrás:

https://hvg.hu/tudomany/20200203_szennyezett_levego_gyerekkor_agyszerkezeti_elvaltozasok

Válogatta: Fonyó Istvánné

Ha Windows 7 van a gépén, ennek nagyon örülni fog: sokáig lesznek még működő vírusirtók

Bár a Windows 7 támogatása nemrég véget ért, a rendszerhez készült vírusirtók közül több még évekig nem vonul nyugdíjba. A felhasználók valamennyire megnyugodhatnak.

Több cég is jelezte, hogy a Windows 7 támogatásának megszűnésével ők még kiadnak frissítéseket saját víruskeretjükhez, és azokat legalább két évig biztosítják. Az érintett vállalatok és programok listájáról az AV-Test készített összeállítást.

A Microsoft hosszú időn át látta el új funkciókkal és biztonsági megoldásokkal ikonikus operációs rendszerét, de a hivatalos támogatási idő lejártja miatt már nem adnak ki több ilyen. A Windows 7-et nagyjából két hete, hogy nyugdíjazta a redmondi óriás, aminek sokan nem örülnek, hiszen több olyan (üzleti) felhasználó is van, aki nem tud új szoftverre váltani.

Számukra lehet most valamennyire megnyugtató, hogy az ismert vírusirtókat készítő cégek egyelőre nem hagyják magukra őket, és a gépekre telepített szoftverekhez később is kiadnak biztonsági javításokat, illetve a stabil működéshez szükséges frissítéseket.

Mindez nem túl meglepő, hiszen a Windows 7-hez fejlesztett szoftverek többsége most is remekül üzemel, így a cégeknek nincs oka felrúgni a szerződéseket. Azért érdemes azt is számításba venni, hogy egy lejárt Windows 7-en működő, de naprakész vírusirtótól a szoftver maga nem lesz biztonságosabb, a hír tehát nem ettől hangzik jól.

Az AV-Test által ismertetett listán a következő vírusirtók szerepelnek, amikhez még legalább 2 évig érkezik frissítés: AhnLab, AVG, Avast, Avira, Bitdefender, BullGuard, Carbon Black, ESET, FireEye, G Data, Ikarus, Kaspersky, K7 Computing, Microworld, PC Matic, Quickheal, Seqrite, Symantec / NortonLifeLock, ThreatTrack / Vipre, TotalAV, Trend Micro.

A listán az F-Secure, a McAfee és a Sophos nevű termékek is szerepelnek, de ezeket maximum 2021 decemberéig, illetve a Sophos esetében csak 2020 végéig tartja naprakészen az üzemeltető.

Forrás:

https://hvg.hu/tudomany/20200204_windows_7_termek_tamogatasa_megszunese_frissites_virusirtas_virusirto_av_test

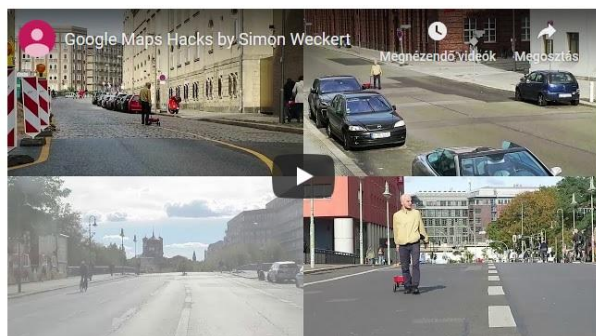
Válogatta: Fonyó Istvánné

Kihasználta a Google térkép „hibáját”, leürítette a forgalmas utcákat egy német férfi

Simon Weckert egyetlen, okostelefonokkal jól megpakolt kiskocsit húzott végig az utcákon, hogy ezzel generáljon "virtuális dugót" a közlekedők számára. A trükk a jelek szerint működött.

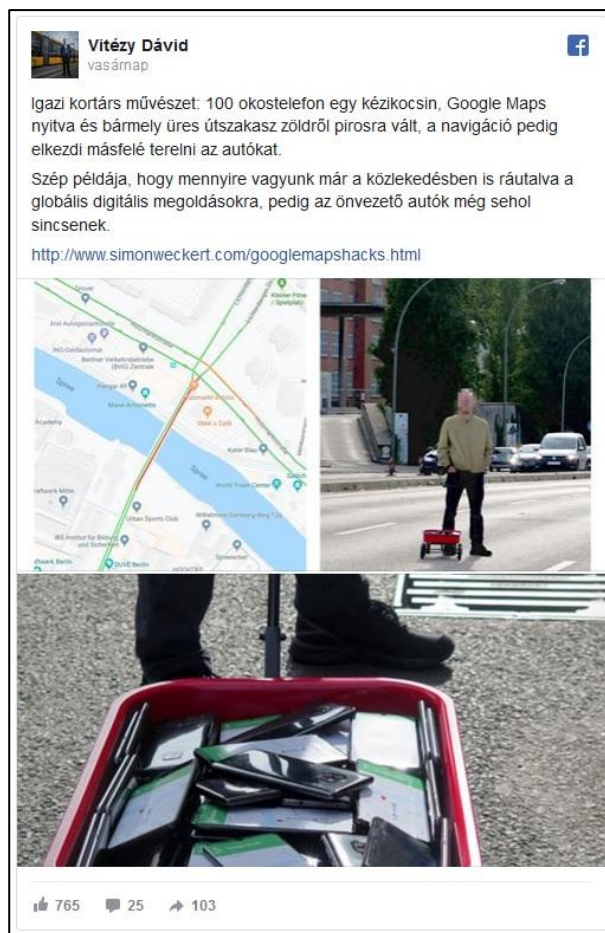
A Google Térképe ma már jóval több annál, mint amire 2005-ben létrehozták. Napjainkban ugyanis már nemcsak a tájékozódást segíti, de interaktív módon segít abban is, hogy eljusson az úti célunkhoz. A navigációs funkción keresztül folyamatosan láthatjuk, hogy egy adott útszakaszon épp milyen a forgalom, és ha úgy látja jónak a program, egy alternatív útvonalat javasol, hogy kikerüljük a dugót/torlódást.

Ezt a funkciót használta ki a berlini művész, Simon Weckert is, aki egy igazi modern kori performanszt hozott össze: egy kiskocsira tett 99 darab okostelefont, amely mindegyikén a Google Térképe volt megnyitva. A trükk segítségével lényegében sikerült leürítenie egy forgalmas utcát.

http://www.simonweckert.com/googlemapshacks.html?fbclid=IwAR1qbnEHYGrX616q6y4I2HGSSdb7NpfagD_TvQOMBKLxNI39_5afaCJtlwQ

A performanszról Vitézy Dávid is megemlékezett a Facebook-oldalán:

<https://www.facebook.com/vitezydavid/posts/2692313630837726>

Ahogy a fenti bejegyzésben is olvasható, a trükk arra is remekül rávilágít, hogy egyébként ma már milyen komoly mértékben támaszkodunk a technológiára a közlekedésben (is). Az önvezető autók eljövetelel pedig ez a kitettség egy darabig valószínűleg csak nőni fog.

Forrás:

https://hvg.hu/tudomany/20200203_simon_weckert_google_terkep_hack

Válogatta: Fonyó Istvánné

Már a drónokat is bevetették a koronavírus ellen Kínában

A pekingi székhelyű ipari dróngyártó, a TTA ezer drónból álló flottája napi 1000 veszélyeztetett kínai falut permetez le fertőtlenítő hatású folyadékkal.

Vuhani koronavírus

Korábban ismeretlen koronavírus miatt tört ki járvány Kína hatodik legnépesebb városában, a 10 millió fős Vuhanban. Az azóta a világ mind több országában felbukkanó, tüdőgyulladással járó megbetegedés néhány hét alatt száznál is több halálos áldozatot szedett. A koronavírus terjedésével és leküzdésével kapcsolatos fejleményeket cikksorozatunkban követheti.

A drónokról általában csak a hétköznapi, esetleg a mentési feladatokkal vagy a mezőgazdasági felhasználással kapcsolatosan hallhatunk, a jelek szerint azonban más téren is hasznukat vehetik a szakemberek. A világ egyik vezető ipari dróngyártója, a TTA egy 1000 drónból álló flottát állított össze, hogy ezzel segítse a Kínában terjedő koronavírus megfékezését.

A TTA M6E-1 típusú 10 literes tartállyal rendelkező permeteződrónok egy klórtartalmú fertőtlenítőszer és víz keverékét juttatják ki a vírus által érintett területek falvai fölé. Egy drón napi maximális hektárteljesítménye nagyjából 40 hektár, és így átlagosan napi egy falu területét képes lepermetezni. A drónokat a gyártó által speciálisan kiképzett pilóták és a kínai hadsereg drónpilótái kezelik.

fotó: © TTA

A drónos permetezés azon túl, hogy segít az épületek és tereptárgyak fertőtlenítésében, fontos szerepet tölt be abban, hogy az olyan potenciális vírushordozó madarak és emlősök, mint például a

patkányok és egyéb rágcsálók minél kisebb eséllyel kerüljenek kapcsolatba a koronavírussal.

Körömi János, a TTA közép-európai partnercégének ügyvezetője szerint a drónok tartályát a Kínában népszerű, 84 nevű, körülbelül 5 százalék klórtartalmú fertőtlenítőszer és víz 1:1 arányú keverékével töltik fel. „A műveletek 2 napja kezdődtek, és mintegy 2000 falu fertőtlenítése történt meg eddig” – mondta el a szakember.

A TTA közlése szerint elképzelhető, hogy a flotta a továbbiakban bővülni fog, így segítve a vírus elleni minél szélesebb körű védekezést.

Forrás:

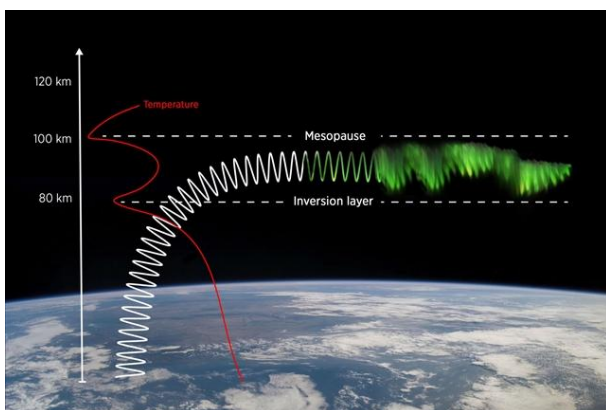
https://hvg.hu/tudomany/20200203_koronavirus_permet_ezo_dron

Válogatta: Fonyó Istvánné

„Elképesztő felfedezés” : az északi fény új formájára talált rá egy finn amatőr meteorológus

***Az északi fény új formáját fedezte fel egy finn
amatőr meteorológus: a dűnéket.***

Az északi fény új formáját elsőként 2018-ban észlelte felvételein egy hobbikutató, aki a Helsinkii Egyetemhez tartozó Finn Meteorológiai Intézettel dolgozott együtt. A zöld színű jelenségnek a dűne nevet adták, mivel emlékeztet a tengerpartokon kialakuló homokdombokra. Később a jelenség többszöri előfordulását rögzítették megfigyelőkamerákkal is.

© Jani Närhi

Az intézet szerint a dűnék valószínűleg nagyjából száz kilométeres magasságban lévő oxigénatomok hullámai, melyeken megcsillan egy a Napból érkező részecskeáramlat. Születésüket egy új tanulmányban egy „hullámcsatornára” vezetik vissza, mely az atmoszféra mezoszféra és a mezopauza nevű rétegei környékén alakult ki.

A kutatás szerint az északi fény új formája lehetővé teszi, hogy új módon vizsgálják a légkör alsó részének jellemzőit.

2700 éves feljegyzéseket találtak különös égi jelenségekről

Minna Palmroth, a Helsinkii Egyetem professzora „elképesztő felfedezésnek” nevezte a dűnék kutatásának eredményeit, hiszen a dűnék az ionoszférára és a felette lévő mezoszféra közötti kölcsönhatás eddig meg nem figyelt mechanizmusát képviselik. A szakértő kiemelte: a Föld felett 80–120 kilométer távolságban lévő régió „a Föld legkevésbé vizsgált területe”, mivel hatalmas kihívást jelent a mérőműszerek számára.

Forrás:

https://hvg.hu/tudomany/20200203_eszaki_feny_uj_formaja_dunek

Válogatta: Fonyó Istvánné

Stresszt okoznak az esti munkahelyi e-mailek

A dolgozók több mint fele szembesül a hazaérkezése után munkahelyi levelekkel, ez pedig rombolja a magánéletet.

A Working Families nevű brit szervezet elkészítette a legújabb jelentését, amelyben azt vizsgálta, hogy a családos munkavállalókra milyen terheket ró az, ha a munkaadók még este is e-maileket küldenek nekik. *Jane van Zyl*, a Working Families vezetője kiemelte, hogy a rugalmas munkaidő döntőnek számít a szülők munkája és a gyermekeik iránti felelősség közötti egyensúly megteremtése szempontjából. De a rugalmasság önmagában nem elegendő: a főnököknek jó példát kellene mutatniuk és szigorúan be kellene tartaniuk a munka és a magánélet közötti határt.

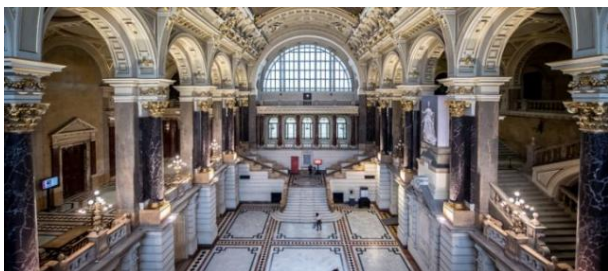
A több mint 3000 családos brit bevonásával elkészített felmérésből kiderült, hogy 55 százalékuk dolgozik rugalmas munkaidő szerint és 44 százalékuk rendszeresen ellenőrzi a hazaérkezése után, hogy kapott-e munkahelyi levelet. A válaszolók háromnegyede közölte azt, hogy ebben a dologban nincs választási lehetőségük. A szülők 47 százaléka mondta azt, hogy a modern technológiák miatt elmosódik a határ számára a munka és a magánélet között. Ezen egyensúly ugyanakkor mind a nőknek, mind a férfiaknak rendkívül fontos.

A munkahelyi dolgok magánéletbe való beszűrődése miatt a szülők 54 százaléka veszekedett a kisebb gyermekével, 57 százalékuk pedig a partnerével. Az ellenséges munkahelyi környezet azt eredményezte, hogy a szülők nem beszéltek őszintén a családi felelősségeikről azért, hogy a munkahelyükön ne tűnjenek fel negatív fényben. A megkérdezettek 37 százaléka ismerte el, hogy legalább egy alkalommal vezette félre a főnökét és állította azt, hogy beteg, pedig semmi baja sem volt, s ezt csak azért tette, hogy időt szakíthasson a családjára.

Forrás: <https://sq.hu/cikkek/it-tech/139483/stresszt-okoznak-az-esti-munkahelyi-e-mailek>

Válogatta: Berke Barnabásné

Több tízezer képet digitalizáltak a Néprajzi Múzeumban

Több mint 35 ezer fénykép és rajz számítógépes rögzítését végezték el a Néprajzi Múzeum napokban befejeződött képdigitalizációs programjában.

Lezárult a nitrocellulóz alapú negatívok másfél évtizede folyó szkennelése és befotózása, digitális másolat készült az üvegnegatív-állomány bizonyos egységeiről, valamint a rajzgyűjtemény ceruzarajzait, akvarelljeit, hímzésmintákat és századelős kutatók mintarajzait is digitalizálták. Mindezek a dokumentumok folyamatosan kerülnek fel az intézmény szabadon böngészhető online adatbázisába – közölte a Néprajzi Múzeum.

A Néprajzi Múzeum őrzi az ország egyik legrégebbi és legnagyobb fénykép- és rajzgyűjteményét. A fotógyűjtemény közel 350 ezres anyagának majdnem egynegyedét teszik ki a „nitrátos” jelöléssel ellátott negatívok, amelyek az 1950-es évek előtt gyártott nitrocellulóz hordozóra készültek. Ezek a negatívok nagy mennyiségben tárolva nem csupán tűzveszélyesek, hanem az instabil hordozóanyag és az emulziós rétegét támadó baktériumok miatt folyamatosan bomlanak le, míg végül teljesen megsemmisülhetnek a rajtuk lévő felvételek. Ez a folyamat megfelelő tárolási körülményeket biztosítva lassítható, de teljesen nem állítható meg. Ezért fontos, hogy a nitrocellulóz filmen lévő értékes képanyagot digitalizálják – hangsúlyozzák a közleményben.

A digitalizálási projekt a 75 ezer darabot számláló, az 1890–1940-es évek között készült, különösen értékes üvegnegatív-állomány bizonyos egységeivel folytatódott. Ezek közül digitalizálták *János*

János több száz 1894–95-ös felvételét, amelyeket a Kárpát-medence különböző területein az 1896-os Millenniumi Kiállítás néprajzi falujának tervezéséhez készített. A múzeum egykori munkatársai, hogy megőrizzék a fényképsz műtermek kordokumentum-értékű felvételeit, 1920–21-ben országszerte számos műterem képanyagát vásárolták meg, 25 ezer fotóval bővítve a gyűjteményt. Ebből a képanyagból most 15 ismert műterem anyagát digitalizálták.

A néprajzi fényképezés és filmezés kiemelkedő alakjától, *Gönyey Sándortól* csaknem 14 ezer felvétel található a gyűjteményben, amelyből most újabb 1600 darabról készült digitális másolat. A fényképnegatívok mellett kiemelkedően fontosak a gyűjtemény legkorábbi anyagai, a múzeum első igazgatója, *Xantus János* 1869–71-es expedícióján vásárolt japán, jávai, szíami, kínai és egyéb délkelet-ázsiai papírképei is, amelyek ugyancsak részét képezték a digitalizálási projektnek. A rajzgyűjtemény nagyméretű, korai rajzai és akvarelljei közül hatezret digitalizáltak. Az 1885-től mintegy 4500 rajzzal megjelenő, *Az Osztrák-Magyar Monarchia Írásban és Képben* című kiadvány eredeti grafikáinak egy részét a Néprajzi Múzeum őrzi, ezekről is most készült digitális másolat.

A Néprajzi Múzeum kiemelt figyelmet fordít a gyűjtemények állományvédelmére, a különböző hordozóanyagra készült fényképek és rajzok szakszerű tárolására és széles körben hozzáférhetővé tételére kutatási, oktatási és prezentációs célra. A képek befotózása ezért a legszigorúbb nemzetközi állományvédelmi és múzeumtechnológiai szabványoknak megfelelő eljárással, Phase One kamerával történt, amely a létrejövő digitális reprodukció színhelyessége, részletgazdagsága és nagy árnyalatterjedelme mellett az eredeti műtárgy sértetlenségét is minden tekintetben biztosítja. Az elkészült anyagok szakmai ellenőrzés után folyamatosan kerülnek fel a Néprajzi Múzeum online adatbázisába, emellett egy részük a múzeum új épületébe készülő állandó kiállításban is megtekinthető lesz.

Forrás: <https://sq.hu/cikkek/it-tech/139760/tobb-tizezer-kepet-digitalizaltak-a-neprajzi-muzeumban>

Válogatta: Berke Barnabásné

Véget ért az ismert magánszféra kora

Egy viszonylag ismeretlen startup a fejlesztésével rámutatott az arcfelismerésben rejlő kockázatokra.

A ClearView nevű amerikai cég több mint 3 milliárd arcot fotót szerzett meg a világhálóról. Ez már önmagában azt bizonyítja, hogy mennyire veszélyes lehet az arcfelismerés. A The New York Times egyenesen az ismert magánszféra korának végéről írt. Az újság szerint az eset érdekessége, hogy a ClearView egy eddig viszonylag ismeretlen vállalkozás volt és az elkészített rendszer sokkal nagyobb azoknál a platformoknál, amelyeket az amerikai kormány vagy a Szilícium-völgy bármely cége létrehozott. Ráadásul a társaság a képeket nem különleges adatbázisokból szerezte meg, hanem nyilvánosan hozzáférhető forrásokból, például a Facebook, a YouTube és más szolgáltatások rendszereiből.

A ClearView azt közölte, hogy jelenleg több mint 600 szervezet használja az ajánlatait. Bár ezzel kapcsolatban a vállalat több részletet nem akart elárulni, de a honlapján kanadai nyomozókra hivatkozik, akik szexuális bűnözők felderítésére specializáltak magukat. A The New York Times ugyanakkor azt taglalta, hogy a startup nem csupán biztonsági hivatalokkal dolgozik együtt, hanem magántulajdonban lévő cégekkel is és a támogatói között van Peter Thiel milliárdos, a PayPal társalapítója is. Az üzletember szóvivője megerősítette, hogy Thiel 2017-ben 200 000 dollárral segítette a vállalkozást és ezért cserébe tulajdonrészt kapott.

A The New York Times cikkét készítő *Kashmir Hill* megkérte azokat a rendőröket, akik a ClearView rendszerével dolgoznak, hogy futtassák át a fotóját az adatbázisukon és kis idővel később jelentkeztek nála a társaság képviselői, akik feltették a kérdést, hogy vajon a nyomozók a sajtóval beszélnek-e. Mindez azt támasztja alá, hogy a rendszer minden bizonnyal rögzíti, hogy mely személyeket keresik a hatóságok. A vállalat azt állította, hogy a szoftver csak azért riasztott, mert felismerte a szokatlan kereséseket, de nem voltak találatok Hill arcára. *Hoan Ton-That*, a ClearView alapítója később már egy szoftverhibát tett felelőssé az esetért.

A menedzser egyúttal elismerte, hogy kifejlesztették egy olyan számítógépes szemüveg prototípusát, amelynek a segítségével elméletileg lehetőség van arra, hogy automatikusan azonosítani lehessen bármely embert az utcán, ha az adott személy arcképe szerepel az adatbázisban. A szemüveg ilyenkor megmutathatja az illető nevét és más információit. Ton-That szerint viszont nem tervezik a szemüveg piacra dobását. A cikk komoly politikai vihart kavart. *Ron Wyden* demokrata szenátor kijelentette, hogy az amerikai állampolgároknak tudniuk kell arról, ha a fotóik egy magántulajdonban lévő adatbázisban lelhetők fel.

Korábban *Brad Smith*, a Microsoft elnöke és jogi igazgatója bírálta az arcfelismerő szoftvereket és azok hasznosságát. A menedzser azt írta, hogy az arcfelismerés egy komoly eszköz, amelyet rosszul alkalmaznak és az ilyen megoldások használatát a kormányoknak szabályozniuk kellene. Ráadásul kérdéses, hogy a technológia mennyire használható észszerűen és jogsértések nélkül. Szerinte ebben a folyamatban komoly szerepük van az olyan cégeknek, mint a Google és az Amazon, amelyek képfelismerő programokat készítenek katonai és politikai célokra. Később *Tim O'Brien*, a Microsoft mesterséges intelligencia programokért felelős ügyvezető igazgatója és egyúttal a konszern etikai vezetője világított rá arra, hogy bár az arcfelismerő megoldások rendkívül sok előnyt kínálnak, többek között lehetővé tehetik az eltűnt vagy elhunyt személyek azonosítását, de ott van az érem másik

oldala is: a visszaélési lehetőség. Nem véletlen, hogy New Hampshire, Oregon és Kalifornia megtiltotta a helyi hatóságoknak az arcfelismerő rendszerek alkalmazását, s ilyen döntést hozott tavaly májusban San Francisco városi tanácsa is. A szabály az összes helyi hivatalra vonatkozik.

Forrás: <https://sq.hu/cikkek/it-tech/139547/veget-ert-az-ismert-maganszfera-kora>

Válogatta: Berke Barnabásné

A brit technológiai startupok a fő beruházási célpontok

A szigetországi vállalkozásokkal kapcsolatos befektetésekre nincsen hatással a Brexit.

A Tech Nation és a Dealroom tanulmánya szerint még soha nem ruháztak be ennyi pénzt a brit technológiai startupokba, amelyek rendkívül vonzó befektetési célpontok és ezen a területen megelőzik az egyesült államokbeli és kínai cégeket is. A trendre nincsen hatással Nagy-Britannia Európai Unióból való kilépése sem.

A dokumentum készítői összesítették, hogy tavaly a brit technológiai vállalatokba a korábbinál 44 százalékkal nagyobb összeget, összesen 13,2 milliárd dollárt investáltak a beruházók, ez pedig rekordnak számít. Az adatok alapján 2019-ben az USA-ban a 2018-ashoz képest 20, míg Kínában 65

százalékkal kevesebb beruházott kockázati tőkét regisztráltak.

Nicky Morgan brit digitalizálási, kulturális, média-ügyi és sportminiszter kijelentette, hogy ezek a kiváló számok is azt bizonyítják, hogy Nagy-Britanniában rendkívül erős a teljes technológiai ágazat. *Gerard Grech*, a Tech Nation vezérigazgatója hozzátette, hogy tavaly a szigetországban került sor az összes európai technológiai befektetés 33 százalékára, miközben Nagy-Britanniában csupán az európai lakosság 9 százaléka él.

A beruházott összeg tekintetében ugyanakkor még mindig az Amerikai Egyesült Államok számít elsőnek, tavaly 116 milliárd dollárt fektettek be a tengerentúli társaságokba. Európában ez az összeg közel 40 milliárd dollár volt és a kontinens megelőzte ezen a területen Kínát, ahol a beruházott kockázati tőke összege közel 66 százalékkal csökkent. Európában a legnagyobb növekedést a kockázati tőke-piacokon a Nagy-Britannia mellett Németország (41 százalék) és Franciaország (37 százalék) könyvelhette el. A németországi startupokhoz 7 milliárd, míg a franciákhoz 5,2 milliárd dollár folyt be.

Forrás: <https://sq.hu/cikkek/it-tech/139514/a-brit-technologiai-startupok-a-fo-beruhazasi-celpontok>

Válogatta: Berke Barnabásné

A siker egyik titka: kutyák az irodában?

Az elsőre meglehetősen furcsának tűnő jelenség világszerte megfigyelhető.

A vállalatok egyre gyakrabban engedik meg a munkatársaiknak, hogy bevigyék a munkahelyükre a négylábú kedvenceiket. A döntés mögött nagyon is racionális érvek húzódnak: így ugyanis kevésbé stresszesek az alkalmazottak és ezzel párhuzamosan sokkal produktívabbak is. A trend éppúgy jelen van a Sumcumo nevű szoftverfejlesztő cégnél, mint az Amazon kereskedelmi óriásnál. A Seattle városában lévő központban 6000 különböző méretű és fajtájú eb közlekedik a folyósokon vagy ül és várakozik valamelyik irodában a gazdjára várva.

Julia Lees, a Sumcumo egyik vezetője a dolgot azzal magyarázta, hogy egy kutya jelenléte megnyugtató a dolgozókat és egyúttal meg is nevetteti őket, vagyis oldottabbá teszi a légkört. Mindez azt eredményezi, hogy a munkavállalók kevésbé feszültek, napközben munka közben könnyebben

feltöltődnek. A menedzser szerint a négylábú segítőknek is vannak feladataik.

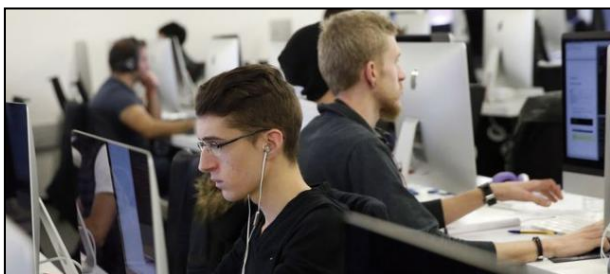
Markus Beyer kutyakiképző, a Bürohund nevű irodai kutyaszövetség tiszteletbeli elnöke is egyetért abban, hogy az irodában tartózkodó ebek pozitívan hatnak az emberek egészségére; megnő az oxitocin nevű hormon kibocsátása, ha valaki egy négylábú kedvenc szemébe néz vagy megsimogatja az állatot. Biokémiai reakció indul be, amely a bizalom és a valakihez tartozás érzését erősíti, ez pedig nyugtatólag hat a munkatársakra és csökkenti a stresszt. Bár az is tény, hogy a kiégéstől az ebek sem mentik meg az alkalmazottakat.

Fontos, hogy legyenek megfelelő szabályok. A kutyákat megfelelően kell tartani, etetni, gondoskodni kell arról, hogy kimehessenek a szabadba és a négylábú kedvencsel nem rendelkezőket sem feszélyeztetheti a jelenlétük. Az állandó ugatás, az elvárt játék és foglalkozás vagy éppen az esetleges allergia így is zavaró lehet. Mindezek ellenére egyre inkább megfigyelhető a trend, hogy az ebek meghódítják a különböző társaságok irodáit. S ki tudja, lehet, hogy éppen a kutyáknak köszönhető oldottabb légkör miatt fejleszt ki például az Amazon vagy egy másik vállalkozás egy jobb szoftvert, hardvert vagy szolgáltatást.

Forrás: <https://sq.hu/cikkek/it-tech/139765/a-siker-egyik-titka-kutyak-az-irodaban>

Válogatta: Berke Barnabásné

Átképzési forradalom kell a digitalizálás miatt

A felhasználóknak az átalakuló világban új készségekre kell szert tenniük.

Klaus Schwab, a Világgazdasági Fórum (WEF) nevű nonprofit, nem kormányzati nemzetközi szervezet alapítója kijelentette, hogy kormányokkal és munkaerőpiaci szolgáltatókkal közösen 2030-ig egymilliárd munkahelyet akarnak úgy átalakítani, hogy azok megfeleljenek a jövő (digitális) kihívásainak. Az elképzelés megvalósításához ugyanakkor „átképzési forradalomra” van szükség, vagyis a munkavállalóknak új készségeket kell elsajátítaniuk. Ezt érnék el a különböző államok és vállalatok célzott akciójával.

Schwab hangsúlyozta, hogy a legjobb módja egy szolidáris és inkluzív társadalom támogatásának az, ha mindenki megfelelő munkahellyel és bevétellel rendelkezhet. A munka világában bekövetkező digitális változások mértéke és sürgőssége miatt az átképzésben egy forradalomra van szükség.

ség. A cél a jobb képzés, az új képességek elsajátítása és jobb munkahely biztosítása egymilliárd ember számára. A program részeként létrehoznak egy platformot, amely segíteni fog az egyes országok, ágazatok, szervezetek vagy iskolák kezdeményezéseinek koordinálásában. A projektben részt vesz az orosz, az amerikai, a dán, a francia és az indiai kormány, továbbá az Adecco és a Manpower, valamint a Salesforce.com.

A WEF által készített Jobs of Tomorrow című jelentésben az szerepelt, hogy a negyedik ipari forradalom által kialakul az igény több millió olyan új munkahely létrehozására, amelyek képesek lesznek kiaknázni az emberekben rejlő lehetőségeket. Az utóbbiak felismerésére és kihasználására új adatforrásokra és innovatív megoldásokra lesz szükség, mert csak így lehet majd megérteni az újonnan létrejövő szakmákat és képességeket, s csak így válhat lehetővé a hatékony és koordinált cselekvés a munkaerőpiacon.

A jövőbeli munkahelyek az adatgazdaságban bevezetett új technikák és a mesterséges intelligencia miatt fognak létrejönni, s komoly kereslet lesz szakemberekre a marketing, az értékesítés, a média, a kulturális ágazat, a termékfejlesztés, a felhőszolgáltatások és az ápolás területén.

Forrás: <https://sq.hu/cikkek/it-tech/139614/atkepzesi-forradalom-kell-a-digitalizalas-miatt>

Válogatta: Berke Barnabásné

Az USB-IF-nek köszönhető az Apple Lightning

Érdekes véleményt fogalmazott meg a szervezet vezetője.

Mint ismeretes, két héttel ezelőtt vált ismertté, hogy az európai parlamenti képviselők szeretnék, ha hatékonyan csökkenteni lehetne az elektromos és elektronikai hulladékok mennyiségét Európában, ezért a gyártókat arra akarják rávenni, hogy egységes töltőt fejlesszenek ki a mobil- és okos-telefonokhoz, a táblagépekhez, az elektronikus könyvolvasókhoz és más készülékekhez. Később az Apple jelezte, hogy megakadályozná az egységes töltő megvalósítását, mert az korlátozná az innovációs képességét, ahelyett, hogy bátorítaná az ilyen irányú törekvéseit.

Most szóhoz jutott az ügyben *Brad Saunders*, a Universal Serial Bus Implementers Forum (USB-IF) elnöke, aki önkritikusan annyit mondott, hogy a kérdésben egyszerűen túl lassúak voltak és ez

vezetett oda, hogy az Apple végül inkább kifejlesztette a saját Lightning csatlakozószabványát.

Saunders hangsúlyozta, hogy az USB-IF szabványosító testületként rá van utalva a tagok többségi döntéseire és ez így volt akkor is, amikor az Apple a 30 pin-es csatlakozója utódját kereste. A szervezet tagjainak többsége nem támogatott egy teljesen új fejlesztést, ehelyett valami köztes megoldást javasoltak, amely a Mini- vagy Micro-USB-n alapult volna. A kaliforniai konszern számára viszont a két szabvány azért nem jöhetett szóba, mert hiányzott belőlük az a védelem, amely megakadályozta volna a portokba való rossz behelyezést.

A másik problémát az időpont jelentette. Az első Lightning csatlakozóval ellátott iPhone készülék, az iPhone 5 2012 őszén jelent meg a piacon. Az USB-IF ezzel szemben csak 2014 nyarán döntött a Type-C szabvány elfogadásáról. Saunders egyébként elismerte, hogy nem csak a Type-C esetében „aludtak el”, hanem az USB-kijelző szabvány elfogadásakor is. Mire a tagok többsége felismerte, hogy nagyon is lenne igény egy ilyen szabványra, addigra már túl késő volt.

Forrás: <https://sq.hu/cikkek/it-tech/139647/az-usb-if-nek-koszonheto-az-apple-lightning>

Válogatta: Berke Barnabásné

Csongrád-megye legszebb könyvtára a zsinagógából kialakított szentesi bibliotéka

Imre Péter

A Szentesi Vendégszeretet Egyesület idei első körsétáját a zsinagógából kialakított városi könyvtárban tartotta. Az érdeklődők megismerkedhettek az épület és a helyi zsidóság történetével *Vágvölgyi Zoltán* könyvtáros segítségével. A résztvevők a földszinttől a 2. emeleti olvasóteremig bejárhatták az épületet.

A cudar idő miatt nem a városi könyvtár előtti téren, az épületben várakozhattunk a Szentesi Vendégszeretet Egyesület idei első körsétájára szombaton. A 11 éve alakult civil szervezet már első évében ellátogatott havonta tartott körsétájával a zsinagógából kialakított helyi bibliotékába – tudtuk meg *Matkócsik Pál Ferenc* egyesületi elnöktől.

Fotóval érkezett

– Az egykori főbejárathoz közeli rész hasonlít a legjobban a zsinagóga belső elrendezésére – magyarázta *Vágvölgyi Zoltán* könyvtáros, aki kalauzként mindent elmesélt az érdeklődőknek, amit a 149 éves zsinagógáról és a helyi könyvtár 70 évéről tudni kell, tudni érdemes. *Medgyesi István* nyugdíjas pedagógus 101 éves, 1919-ből való képeslappal érkezett, amelyről anno kiretusálták a Dávid-csillagot. Ő mesélte, hogy tanítványai egykor, a még romos zsinagóga épületében jordániai pénzérméket találtak.

Bibliotéka

A könyvtár mindig több volt, mint köteteket – ma-napság 110 ezret, de van 4 ezer hangoskönyv és 14 ezer digitalizált dokumentum is – tároló épület, foglalkozik könyvkiadással, kiállításokat, író-olvasó találkozókat szervez, tanfolyamokat, előadásokat, képzéseket, kézműves foglalkozásokat tart. Jelenlegi helyére, a korábbi zsinagógába 1998. szeptember 18-án költözött. Az ünnepségen

részt vett Szentes izraeli testvérvárosának, Askalonnak a kórusa, valamint a zsidóság – anyagiakkal is támogatták a felújítást – hazai és külföldi képviselői – mondta a vetítéses előadáson *Vágvölgyi*. Érdekesség, hogy a szentesi könyvtárnak alapításától, 1949-től kizárólag női vezetői voltak *Berezvai Lajosnétől Sallainé Gresó Kláráig*.

A szentesi zsinagógából átalakított könyvtár kívülről is impozáns épület

Zsinagóga és zsidóság

A zsinagógát 1870-ben kezdték építeni, a falak 1871-ben már álltak, a romantikus stílusú épület elkészült, de csak a következő évben avatták fel. A tanítás 30 évvel korábban, 1841-ben indult, attól működött az izraelita népiskola, amelyben a kezdetektől nagyon magas szintű oktatás zajlott. A gyerekek a magyaron kívül héberül és németül is tanultak, és a zsidóság közel 100 százalékban volt írástudó. A II. világháború után, 1947-ben az országban az első holokauszt-emlékművet Szentesen állították a hazatérők. Ez áll rajta: „Zsidók voltunk, ez volt a bűnünk csupán”.

Az épület folyamatos pusztulását fényképekkel illusztrálta *Vágvölgyi Zoltán*. A 80-as években és a 90-es évek elején már teljesen romos volt, mivel veszélyessé vált, a tetejét elbontották. 1996-ban, az utolsó pillanatban született meg a városi döntés

a felújításról és a könyvtárrá alakításról. Vágvölgyi Zoltán megjegyezte: már ráférne az újabb renoválás.

Körséta

Az előadás után jöhetett a valódi séta: a földszinttől a 2. emeleti olvasóteremig bebarangoltuk az impozáns épületet, amelyet nyugodtan nevezhe-

tünk a megye legszebb könyvtárának. A következő körséta február 15-én az érdekes gyűjteménnyel rendelkező Mező sörözőben lesz.

Forrás: <https://www.delmagyar.hu/kozelet/helyi-kozelet/csongrad-megye-legszebb-konyvtara-a-zsinagogabol-kialakitott-szentesi-biblioteka-4890930>

Válogatta: Berke Barnabásné

Ingyenes wifi-szolgáltatás indult Zalaegerszeg belvárosában

A Smart City, az okosváros program első elemeként ingyenesen használható wifi-hálózatot alakítottak ki Zalaegerszeg belvárosában.

Balaicz Zoltán polgármester (Fidesz-KDNP) hétfőn sajtótájékoztatón elmondta: 2014-ben a diákok szervezeteinek kérésére a Dísz téren indult el először ingyenes wifi-szolgáltatás, később a belvárosi nagyrendezvények idején több utcányira bővült ez a rendszer, mostantól azonban a teljes belváros lefedettségét megoldották. A városközpont egy kilométeres átmérőjű körében indult el hétfőn a

szolgáltatás. A város a Smart City program megvalósítására a települési operatív program részeként 200 millió forintot fordít, amiből telefontöltésre alkalmas okospadokat is kihelyeznek az idén, illetve készül egy városi mobilapplikáció, ami a helyben élők ügyintézését és a turisták tájékozódását egyaránt szolgálja majd.

Bali Zoltán alpolgármester (Fidesz-KDNP) hozzátette: szintén ebben az évben digitális infótornyokat is elhelyeznek a város több pontján. Az interaktív tájékoztatási rendszer érintőképernyős kijelzőkkel segíti majd az informálódást. *Szász András*, a wifi-hálózatot kiépítő Zalasám Informatikai Kft. ügyvezetője azt mondta: a zalaegerszegi belváros területén több mint 50 eszközt helyeztek ki, amelyekre egyenként 30–40 ember tud biztonságosan egyszerre rákapcsolódni. Egy-egy eszköz maximum 200 megabites letöltési sebességet biztosít azoknak, akik rákapcsolódnak.

Forrás: <https://sq.hu/cikkek/it-tech/139819/ingyenes-wifi-szolgalattas-indult-zalaegerszeg-belvarosaban>

Válogatta: Berke Barnabásné

Kulturális kisgömböc: Demeter Szilárd gigabirodalmát álmodott magának

–KB–

A Petőfi Irodalmi Múzeum Fideszhez rendkívül lojális igazgatója nagyszabású tervvel állt elő. Számos ingatlanért, intézményért, ösztöndíjért és egy portálért jelentkezett be. A tervei szerint a Károlyi-palota helyett a teljesen új épületet kapó Országos Széchényi Könyvtárral egy helyen lenne az irodalmi múzeum, de a csúcshintézmény alá tartozna könyvközpont, anyanyelvi központ, és einstandolná az NKA könnyűzenei pénzeit is. A kormány már tárgyalta is a tervről, és „utóegyeztetést” kért – vagyis vélhetően alku kezdődik arról, miket kaphat meg Demeter a listáján szereplő tételekből.

Eljutott az Indexhez egy, a kormány elé szánt, a pletykák szerint Demeter Szilárdhoz, a Petőfi Irodalmi Múzeum (PIM) igazgatójához köthető előterjesztés, amely szerint létrejönne egy nemzeti gigacsúcshintézmény, ami maga alá rendelne több, már létező intézményt, ösztöndíjat, ingatlant, valamint a Kultura.hu portált. Az előterjesztés szerint az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) nem egy létező ingatlanba költözne, hanem saját épületet épí-

tenének neki, a PIM pedig kiköltözne a Károlyi-palotából, és a továbbiakban egy helyen lenne az OSZK-val.

Demeter Szilárd az Index kérdésére elmondta: „Látott ilyen előterjesztést”, azt a kormány a múlt héten tárgyalta, és a részletei kapcsán utóegyeztetést kért.

Az előterjesztés célja, hogy a PIM ne csupán múzeumként működjön, „hanem a kortárs magyar irodalom, a könyvszakmai terület és a tehetséggondozás csúcshintézményévé váljon”, „megteremtse a magyar művészeti társadalom számára a sokszínű, minőségi és pozitív alkotói körülményeket, továbbá hogy elérhetővé és megismerhetővé tegye ezen nemzeti kulturális kincseket, így igazolja a magyar kultúra világszínvonalát, az alkotóink és előadóművészeink támogatásának indokát és a művészeti szférára fordított közpénzek felhasználását.”

Anyanyelvi Kulturális Társulás és Művészeti Tehetséggondozó

Az előterjesztés javaslatot tesz a kormány tanácsadó testületeként Anyanyelvi Kulturális Társulás és Művészeti Tehetséggondozó névvel egy olyan szervezet létrehozására, amely „a könyvkultúra, az irodalom, valamint a magyar kortárs alkotóművészeti és könnyűzenei területen szolgálhat iránymutatással”. Az elnök a PIM főigazgatója lenne.

Ebben a társulásban részt venne az Országos Széchényi Könyvtár, a PIM, a Petőfi Irodalmi Ügy-nökség (PIÜ), a Nemzeti Tehetséggondozó Non-profit Kft. és a Cseh Tamás Archivum Alapítvány. A társulás közreműködne a nemzeti kultúra megőrzéséhez, valamint a nemzeti identitás megerősítéséhez fűződő programok és tevékenységek megvalósításában, „a nemzeti kultúra területén az összefogásból eredő előnyök eléréséhez szükséges alapok megteremtésében”, részt venne a kultúraszervezésben, támogatná „a nemzeti kultúra megőrzését és fejlesztését”, valamint közremű-

ködni „a magyar nemzet határon átívelő kulturális újraegyesítésének előmozdításában”.

Mindezt a PIM költségvetése fedezné, ami jelentősen megnőtt, miután a szakma tiltakozása ellenére, az írók szerint a Kádár-rendszert idéző módon a kormánypropagandában indított lejárató kampány után kirúgták a „baloldali kultúra” beengedésével vádolt előző igazgatót, Pröhle Gergelyt. Utóda, Demeter Szilárd nyíltan hitet tett a Fidesz-kormány mellett – alapító főszerkesztője például a vidéki Mediaworks-lapok irodalmi mellékleteként megjelenő, állami pénzekkel közvetve erősen megtámogatott Előretolt Helyőrségnek –, és a lojalitást bőszen jutalmazza is, legutóbb például csaknem félmilliárd forint kiutalásával abból az összegből, amelyet a kormány saját feltételrendszere szerint is csak előadó-művészeti szervezetek kaphattak volna meg a kulturális tao pótlásaként. Demeter emellett tavaly az OSZK költözéséért felelős miniszteri biztos lett (noha az intézménynek van megbízott vezetője, Hammerstein Judit), és mandátumát idén két évre meghosszabbították.

Demeter Szilárd, a Petőfi Irodalmi Múzeum (PIM) főigazgatója, miniszteri biztos
Fotó: Koszticsák Szilárd / MTI

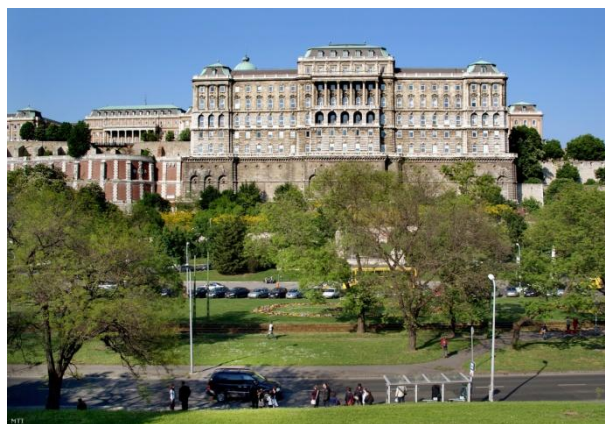
Ugyanakkor a kultúrpolitika formálására törekvő főigazgató nagyrálátó tervei nem mindig kapják meg a kormányzati támogatást: a Magyar Művészeti Akadémia ellenállása miatt rövid úton megbukott a kultúrtörvény előző, a hírek szerint hozzá köthető változata, amely megszüntette volna a Nemzeti Kulturális Alapot. A Petőfi Irodalmi Ügynökség által elindított Hajónapló című internetes kulturális műsor első adása pedig annyira vállalhatatlan lett az Echo TV-ből kitiltott fiatal kormánypárti újságírók miatt, akik többek közt a németek kiirtásával viccelődtek, hogy *Gulyás Gergely* kancellá-

riaminiszter azt mondta, illet nemcsak közpénzből fenntartott adón, hanem sehol nem lehet mondani. Mindebből úgy tűnik, a főigazgatónak nemcsak ambíciója van a kultúra irányítására, hanem ellenfelei és saját szempontjából kártékony balfogásai is – a lista legfrissebb eleme a sikertörténetnek nehezen mondható Térey-ösztöndíjak esete.

Országos Széchényi Könyvtár

A mostani előterjesztés rendelkezik az Országos Széchényi Könyvtár jövőjéről is. Mint a szövegben is szerepel, a kormány elrendelte az OSZK kiköltöztetését a Budavári Palota F épületéből 2020 végéig, majd úgy döntött, megvizsgálják, alkalmas-e új hely gyanánt az egykori Mária Terézia lakotya épülete, azonban végül nem döntött a magántulajdonú épület megvételéről.

Az előterjesztés arra tesz javaslatot, hogy az OSZK-t a Magyar Nyelv Háza részeként helyezték el, „zöldmezős beruházásként, az ún. Déli Városkapu – Diákváros projekt keretében, vagy annak területe közelében”. Erre azért lenne szükség, hogy az új székhelyen „a kor legmagasabb színvonalán álló könyvtári környezet álljon rendelkezésére a valós (fizikai) és a digitális (virtuális) térben egyaránt”.

A Dózsa György tér részlete a főváros I. kerületében. A dombtetőn a Budavári Palota F épülete, amelyben az Országos Széchényi Könyvtár működik.
Fotó: Jászai Csaba / MTI

Mindehhez arra lenne szükség, hogy a jelenleg a felújítások miatt időnként fullasztó porral teli OSZK az új épület felhúzásáig – legalább öt évig – még a várban maradjon, valamint hogy a kormány visszavonja azokat a határozatait, amelyekkel több száz millió forintot biztosított az OSZK „archívumainak elhelyezését szolgáló archivális és szolgáltató

raktárak megvalósítását célzó beruházás előkészítéséhez”, azaz a budai várkert alatti és egy pilis-csabai raktár kialakítására.

Megkérdeztük Demeter Szilárdot, a 21. században, a digitalizálás korában valóban indokolt-e az OSZK számára létrehozni egy új épületet jelentős beruházással. Azt felelte: „Érdekes fölvetés, hasonló már hallottam, de leginkább politikusok, illetve újságírók tettek ilyen gondolat kísérletet. A könyvtárszakma többsége a nemzeti könyvtár léte és erősítése mellett van, mint ahogyan azok a döntéshozók is, akikre nekem figyelniem kell. Azért olyan európai országot nehezen tudnak nekem mutatni, ahol nem létezik nemzeti könyvtár.”

Magyar Nyelv Háza

Az előterjesztésben szerepel a Magyar Nyelv Házának létrehozása is, amely az anyanyelvi kultúra központjaként mutatná meg a magyar nyelv világteremtő erejét, valamint „védené, erősítené és élhetővé tenné ezt az (anyanyelvi) világot, továbbá épületével infrastrukturális bázist biztosítana az anyanyelvet mint anyagot és eszközt használóknak (tudomány, irodalom, könyvszakma stb.).”

A Magyar Nyelv Házába telepítenék az ezek szerint a Károlyi-palotából kiköltöző PIM-et és az OSZK-t is. (Demeter már egy korábbi interjújában is célzott arra, hogy nem tartja feltétlenül szükségesnek, hogy a PIM székhelye a belvárosi épületben legyen. Tény, hogy az arisztokrata rezidencia múzeumnak csak korlátozottan alkalmas, viszont rangot kölcsönöz az intézménynek.) Kerülnének még ide tudományos intézmények, a PIM tagintézményei, kiadók, kiállítóterek, műhelyek, kávézók is, így egy olyan anyanyelvi központ jöhetne létre, amely önmagában is Kárpát-medencei kisu-gárással bírhat, az intézmények együttműködése pedig a világ magyarságára kiható erőteret keletkeztethet.

Széchenyi Könyvközpont

Az előterjesztés alapján Demeter létrehozná az úgynevezett Széchenyi Könyvközpontot is a magyar olvasáskultúra erősítésére és népszerűsítésére, a magyar könyvkultúra állami szereplőjeként annak koordinálására, a nemzeti kultúrát erősítő művek létrejöttének elősegítésére, a közpénzből készült könyvek terjesztésére a közkönyvtárakban, iskolai és szakkönyvtárakban, olvasásnépszerűsítő kampányok lebonyolítására, a kortárs magyar non-fiction könyvkiadás segítésére és a magyar kiadói

kultúra professzionalizálásának elősegítésére. A Központ a Könyvtárellátó Nonprofit Kft.-ből (KELLO) való kiválással jönne létre. A KELLO-nál csak a tankönyvkiadás és -terjesztés maradna, a többi feladat átkerülne a Központhoz.

Mindennek 2020-ban 500 millió forint lenne a működési költsége.

Az előterjesztés alapján emellett létrejönne egy **Digitális Bölcsészeti Központ** a PIM szervezeti egységeként, amely a közgyűjteményi digitalizálás koordinátori feladatait látná el. Ennek másfél milliárd forint lenne a 2020-as költségvetése, amelyből arra is futná, hogy ingyenes közhasználatba adnák a jelenleg fizetős Arcanum digitális tudásbázist.

Fotó: Koszticsák Szilárd / MTI

Demeter a PIM alá rendelné a zenész életművét gondozó **Cseh Tamás Archivumot** is, amely jelenleg a Magyar Alkotóművészeti Közhasznú Nonprofit Kft. (MANK) része. Létrehozná egy **Magyar Könyvzenei Központot**, amely a PIM alatt álló Petőfi Irodalmi Ügynökség szervezeti egysége lenne, és átvinné a MANK könnyűzenéhez kapcsolódó feladatait. Az előterjesztés egyúttal arról is rendelkezne, hogy a PIM és az NKA együttműködési keretmegállapodást kössön egymással a Nemzeti Kulturális Alap Hangfogláló Könyvzenei Támogató Program szakmai kollégiumának átalakítására: így a PIM is delegálna kollégiumi tagokat.

A PIM átvinné több **szakmai ösztöndíj** működtetését is (ezt a tervet sajátos fényben láttatja, hogy legutóbb a szintén a PIM által gondozott, átláthatatlan szempontrendszer alapján kiutalt Térey-ösztöndíjat több alkotó visszautasította). A PIM-hez kerülnének a jelenleg még a MANK kezelésében lévő Móricz, Örkény és Babits irodalmi, valamint az Oláh János szerkesztői ösztöndíjak, vala-

mint a Digitális Irodalmi Akadémia (DIA) ösztöndíja is.

Szintén a PIM-hez, pontosabban a PIM tulajdonában lévő Nemzeti Tehetséggondozó Nonprofit Kft.-hez kerülnének a MANK kezelésében lévő további ösztöndíjak: a Kállai Ernő művészettörténeti és műkritikai ösztöndíj, a Fischer Annie zenei-előadó-művészeti ösztöndíj, a Fülöp Viktor táncművészeti ösztöndíj, a Kodály Zoltán zenei alkotói ösztöndíj, a Lakatos Ablakos Dezső jazz előadó-művészeti ösztöndíj, a Szegedi Kis István kutatói ösztöndíj, a Derkovits Gyula képzőművészeti ösztöndíj, a Kozma Lajos kézműves iparművészeti ösztöndíj, a Moholy-Nagy László formatervezési ösztöndíj és a Pécsi József fotóművészeti ösztöndíj.

Az ösztöndíjak forrásigényét a PIM költségvetése biztosítja.

Az előterjesztés szerint a PIM megkapna **több ingatlant** is. Demeteréké lenne a most a MANK tulajdonában lévő Galyatetői alkotóház és a Balatonfüredi fordítóház, az állami tulajdonban lévő Óbudai Zichy-kastély (amelyben továbbműködhetne a Kassák Múzeum, a Vasarely Múzeum, a Tér-színház és az Óbudai Múzeum is), az állami tulajdonban lévő Kossuth Klub, valamint az állami tu-

lajdonban lévő Andrásy Palota, ahová a Magyar Könyvtári Központ költözne be.

Mindezek mellett a PIM megkapná a most a MANK kezelésében lévő **Kultura.hu kulturális portált**, amely régebben hosszú ideig a kulturális minisztérium alá tartozó, de tartalmában független kulturális portál volt, majd L. Simon László idején lecserélődött a teljes stáb.

Demeter Szilárd az Indexnek az előterjesztés kapcsán kért utóegyeztetéssel kapcsolatban azt mondta: „Ilyenkor az ember megnézi, mely pontokat, és miért tartottak problematikusnak, majd fogja magát, lefutja a szükséges köröket, egyeztet, tárgyal, számol stb., aztán ismét nekirugaszkodik.

Ez egy ilyen foci. Előbb-utóbb olyanra csiszolódik bármilyen előterjesztés, amit elfogad a kormány. Vagy nem. Az összképet ők látják, ez a dolguk és felelősségük, vagyis az már a kormány jussa, hogy döntsön, nem előlegezném meg a végeredményt.”

Forrás:

https://index.hu/kultur/2020/02/04/petofi_irodalmi_muzeum_csucsintezmeny_demeter_szilard_karolyi-palota_orzagos_szechenyi_konyvtar/

Válogatta: Berke Barnabásné

Mesterséges intelligencia segíthet a rollerezőknek

A járművekkel közlekedők komoly fennakadásokat tudnak okozni a forgalomban, ezen segítene az egyik cég.

Számos országban tilos az elektromos rollerek használata például a járdákon, ez azonban a járművek tulajdonosait nem szokta akadályozni abban, hogy e közterületeken is közlekedjenek. A Lime úgy döntött, hogy a mesterséges intelligencia bevonásával állapítja meg, hogy a felhasználók mikor és hol haladtak, s ezáltal segítsen a számukra ideális útvonalakat találni.

A vállalat San José városában indított kísérletet azért, hogy az új technológiát tesztelje. A cél az, hogy az új rendszerrel jelentős mértékben csökkenteni lehessen a járdákon közlekedő elektromos rollerek számát. *Nick Shapiro*, a Lime menedzsere azt hangsúlyozta, hogy pontosan tudják, hogy a mikromobilitás csak akkor lehet sikeres, ha a vezetők és a közösségek egyaránt biztonságban érzik magukat.

Az új megoldást a társaság egy éve fejleszti és a közeljövőben a járművek gyorsulásmérőit által rögzített és a sebességadatokat fogja gyűjteni, majd azok alapján a mesterséges intelligencia elemzi majd ki az útvonal tulajdonságait. A Lime szakemberei úgy vélték, hogy így akár 95 százalékos pontossággal is megállapítható lesz, hogy egy elektromos roller tulajdonosa az útja során a járdákat használta-e vagy sem. Az biztos, hogy egyelőre még semmilyen közvetlen következménnyel, például sebességcsökkentéssel nem fog járni a járdákon való közlekedés. A cél inkább az, hogy az adott személy az egész útvjáról elemzést kapjon és tudja azt, ha az idő több mint 50 százalékában járdákon haladt.

A Lime közlése szerint Budapesten a belváros, a körutak és az Andrásy út környéke voltak a téli időszak legtöbbször felkeresett rolleres útvonalai. A legnépszerűbb karácsonyi vásárok a belső kerületekben helyezkednek el, ezzel megnövelve az oda vezető útvonalakon a forgalmat. A legtöbb esetben a rollereket az „első és utolsó kilométer” megtételéhez használják, például a villamosmegállótól hazáig. Karácsonykor és szilveszter napján az e-rollerek használatának aránya 46 százalékponttal magasabb volt egy átlagos téli naphoz képest. A rekordot a téli időszakban december 31-én jegyzik pár órával a szilveszteri multságok kezdete előtt.

Forrás: <https://sq.hu/cikkek/it-tech/139693/mesterseges-intelligencia-segithet-a-rollerezoknak>

Válogatta: Berke Barnabásné

OSZK-főigazgató lesz a Demeter Szilárd által felkért átvilágítóból

Hamvay Péter

Rózsa Dávid, a KSH Könyvtár vezetője lesz az Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója – értesült a hvg.hu.

Rózsa Dávid pénteken már szűk körben el is búcsúzott munkahelyén, a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) könyvtárában a kollégáitól, mondván, hogy ő lesz az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) főigazgatója – értesült a HVG a KSH Könyvtárban dolgozóktól.

Lapunk megkérdezte az érintettet, hogy erősítse meg a hírt, és, hogy nem korai-e a búcsúzás, hiszen csak ma zárul le az OSZK főigazgatói pályázata, és a döntést harminc nap múlva hozza meg a EMMI-t vezető miniszter.

Rózsa nem cáfolta, de nem is erősítette meg az információt, azt mondta, majd a pályázási időszak után fog válaszolni.

Az, hogy a 38 éves Rózsa Dávid az esélyes a nemzeti könyvtár vezetésére, az is mutatja, hogy őt kérte fel korábban Demeter Szilárd az OSZK

költözéséért és revitalizációjáért felelős miniszteri biztos a nemzeti könyvtár szakmai átvilágítására, ami némileg barátságtalan gesztus volt a ma is regnáló főigazgató, Hammerstein Judittal szemben.

Rózsa Dávid eddigi szakmai pályája a KSH Könyvtárhoz kötődik, ahová 2010-ben került. Saját Wikipédia oldala szerint ekkor szerezte meg történelmi szakos, majd 2013-ban könyvtárosi diplomáját, ebben az évben máris főigazgató-helyettes lett, tavaly pedig főigazgatóvá avanszált. Kérdés, hogy egy ötven fő alatti szakkönyvtár vezetőjeként mennyire képes a nemzeti könyvtár előtt álló feladatok levezénylésre.

Az bizonyosnak tűnik, hogy jobban megtalálja a hangot Demeter Szilárd miniszteri biztossal, akinek erős víziója van a nemzeti könyvtárról. Mellette a főigazgatónak valószínűleg inkább csak végrehajtói feladatok, és napi működés irányítása marad. A legutóbbi, az Index által megszelleztetett – általunk itt elemzett – kormányelőterjesztés szerint a Csepel-sziget északi részén felépítendő új épületbe költözne az OSZK, annak felépültéig viszont jelenlegi helyén, a budavári palotában maradna, legalább öt évig, hogy elkerüljék a kétszeri költözés anyagi terheit, és gyűjtemény-károsító veszélyeit.

Hammerstein Judit kérdésünkre, hogy pályázik-e az OSZK élére ismét, azt válaszolta, az elmúlt fél év sikerei arra motiválják, hogy „szakmai tisztetségből beadjam a pályázatomat.” Az ő pozíciói már a tavaly nyáron kiírt pályázat idején sem voltak erősek. Demeternek ugyanis sikerült megakadályoznia, hogy ne nevezzék ki Hammersteint, hanem csak megbízással foglalhassa el az állást, amíg új pályázatot nem írnak ki.

Hammerstein Judit 1998–2006 között a kormányfő, majd a Fidesz frakció sajtófőnöke volt. 2011–2014 között a kultúráért felelős tárca helyettes államtitkára, majd 2014 és 2018 között a Balassi Intézet főigazgatója volt. Ám az épp Demeter köre, Orbán

János Dénes, és Szakács Árpád által indított kultúrharc söpörte el, túlságosan európeérnek tartva.

Forrás:

https://hvg.hu/kultura/20200210_A_korabbi_atvilagito_le_sz_a_OSZK_foigazgato?

Válogatta: Berke Barnabásné

24 androidos alkalmazás, melyet jobb, ha azonnal letöröl a telefonjáról

A csalók gyakran népszerű alkalmazásokat használnak arra, hogy kémkedjenek a felhasználók után. Akár úgy is, hogy ehhez tucatnyi androidos programot fertőznek meg.

A VPNpro nevű társaság 24 olyan alkalmazásra bukkant az androidos Play áruházban, melyek azonnali törlését javasolják. Az appok nem kértelen reklámokat jelenítenek meg, és nem is próbálják megszerezni a júzer bankkártya adatait, egész másra, kémkedésre készítették őket.

Az alkalmazások Kínából, egy Shenzhen HAWK Internet nevű társaságtól származnak, és a már jól ismert metódust alkalmazzák: a fejlesztők az ártalmas kódot olyan programokba ültették, melyeket nagy valószínűséggel letöltenek majd a felhasználók. A veszélyes appok közt időjárás-jelző, akkumulátorkímélő, illetve fotós szoftverek is találhatók.

A **VPNpro** néhányat ki is emel vonatkozó bejegyzésében. Az egyik legveszélyesebb szerintük a Weather Forecast nevű program, ami egy egyszerű időjárás-jelentőnek tűnik, csakhogy a háttérben egész mást csinál: gyűjti és gyűjti az érdekesnek gondolt adatokat, melyeket aztán kínai szerverek felé továbbít.

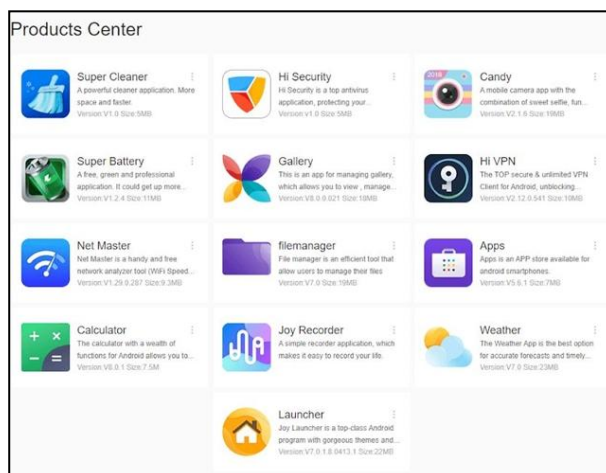
A kiberbiztonsággal foglalkozó VPNpro a 24 problémás alkalmazás közt olyanokat is talált, amelyek képesek aktiválni a telefon kameráját, és így fotókat készíteni. Néhányat azért adott ki a fejlesztője, hogy folyamatosan információt szolgáltatson a telefon (és ezzel a használója) hollétéről, egy másik pedig majdnem minden beállításhoz hozzáférést tud szerezni, ha telepítették.

A programokat rengetegen töltötték le, ami kifejezetten előnyös a kiadó számára, az ugyanis valószínűsíti az adatbányához jut ezzel. Az egyik ilyen, a hangrögzítő Sound Recorder több mint 100 millió mobilon lehet fent. Az ő adataik már valószínűleg

egy távoli kínai szerveren vándorolnak, vagy épp harmadik félhez kerülnek.

© VPNpro

© VPNpro

A VPNpro egy listába is összegyűjtötte a problémás appokat. A szoftverek melletti szám azt mutatja, hányan töltötték le.

- Sound Recorder (100+ millió)
- Super Cleaner (100+ millió)
- Virus Cleaner 2019 (100+ millió)
- File Manager (50+ millió)
- Joy Launcher (10+ millió)
- Turbo Browser (10+ millió)
- Weather Forecast (10+ millió)
- Candy Selfie Camera (10+ millió)

- Hi VPN, Free VPN (10+ millió)
- Candy Gallery (10+ millió)
- Calendar Lite (5+ millió)
- Super Battery (5+ millió)
- Hi Security 2019 (5+ millió)
- Net Master (5+ millió)
- Puzzle Box (1+ millió)
- Private Browser (500 000)
- Hi VPN Pro (500 000)
- World Zoo (100 000)
- Word Crossy! (100 000)

- Soccer Pinball (10 000)
- Dig it (10 000)
- Laser Break (10 000)
- Music Roam (1000)
- Word Crush (50)

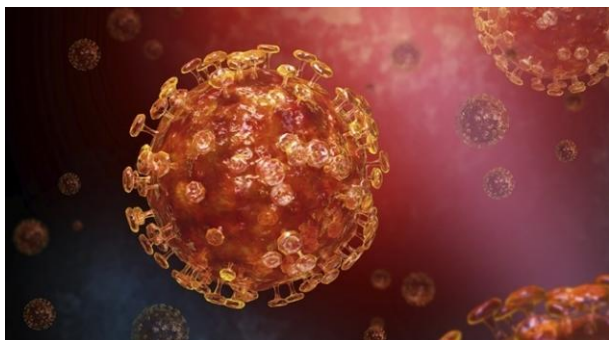
Forrás:

https://hvg.hu/tudomany/20200211_veszelyes_androidos_alkalmazasok_virus_kartevo_malware

Válogatta: Fonyó Istvánné

A koronavírus teljesen felforgatja az informatikai világot

A legtöbb problémát természetesen Kínában okozza a járvány, de a koronavírus hatása egészen Barcelonáig is elér.

Miközben a tajvani Foxconn igyekszik rávenni a kínai hatóságokat, hogy helyi gyáraiban megkezdődhessen a munka, egyre több a bizonytalanság és a visszalépés a két hét múlva Barcelonában startoló MWC háza táján. A koronavírushoz köthető informatikai hírsokrunkat egy igen mellbevágó előrejelzéssel zárjuk a kínai okostelefonos piaccal kapcsolatban.

Egy megnyitott, egy zárva maradt

Az már korábban is borítékolható volt, hogy a világ egyik legnagyobb bérnyújtójának előzetes pozitív nyilatkozatai ellenére komoly fennakadások várhatók a kínai üzemek működésében. A Reuters friss értesülései szerint valóban nem megy minden varázsütésre. Annak ellenére, hogy a Foxconn szigorú óvintézkedésekkel készült a kínai holdújévi szabadságolások (meghosszabbított) végére, a források szerint legalább egy gyárban nem sikerült megkapni az illetékesek hozzájárulását a munka beindítására.

A szenzeni üzem ugyan így pár napig biztosan zárva marad, ám részsikerek azért vannak. Szintén a Reuters számolt be arról, hogy a vírus kirobbanásának centrumától északra, a Honan tartomány-

ban lévő Csengcsuóban található hatalmas gyárban sikerült zöld jelzést kapni. A mintegy 16 ezer főt foglalkoztató komplexumban így hétfőn megkezdődött a gyártás.

A fokozott biztonsági intézkedéseket jól jellemzi, hogy a nevük elhallgatását kérő informátorok szerint a cég a tajvani magas rangú beosztottainak egyelőre meg is tiltotta a visszatérést Kínába. Ez alól felmentést pedig csak a legmagasabb helyről, a Foxconn elnökétől lehet kapni.

Szegényedik a barcelonai show

A mobil világ hagyományosan egyik legfontosabb eseménye a Barcelonában évente megrendezett Mobile World Congress, vagy röviden MWC. Nagyon úgy tűnik, hogy idén ez a kiállítás sem ússza meg a koronavírus okozta „járulékos károkat”. Néhány nappal ezelőtt például az Ericsson jelentette be, hogy „alapos mérlegelést követően” úgy döntöttek, nem vesznek részt a konferencián. Mint az esemény egyik legnagyobb kiállítója, a svéd vállalat nem vállalta be annak a kockázatát, hogy naponta sok ezer látogató forduljon meg a standjainál.

Korábban már más cégektől is hasonló nyilatkozatokat lehetett olvasni. A kínai ZTE ha nem is teljesen marad távol, de csökkentette barcelonai jelenlétét, míg például az LG és az Nvidia is hasonlóan döntött, mint az Ericsson és visszavonták részvételüket a február 24-én, azaz két hét múlva induló MWC-n.

A legfrissebb hír pedig egy másik nehézsúlyú résztvevő, az Amazon kieséséről szól. Az amerikai óriásvállalat vasárnap jelentette be, hogy a koronavírus körüli bizonytalanság és rizikófaktorok miatt sem résztvevőként, sem kiállítóként nem lesznek jelen képviselő. Ez már csak azért is lehet fájdalmas a szervezőknek, mert az Amazon nagyon komoly jelenléttel készült az MWC-re, köztük egy teljes napot átfogó külön konferenciás szekcióval.

Ennek a fele sem tréfa

Végül idézzük a Canalys legújabb becslését, miszerint az idei első negyedévben akár 50 százalékkal is visszaeshetnek Kínában az okostelefonos eladások. A gyár- és üzletbezárási hullám mellett mindezt azzal is indokolja a piackutató, hogy a járvány megfékezésére tett kísérletek negatívan befolyásolják az új termékek piacra kerülését, ami további forgalomkiesést okoz. Ez azért is nagyon

rossz hír a szállítóknak, mivel Kína ma már a világ legnagyobb mobilos piacának tekinthető. Az ottani eladások jelentősen befolyásolják a cégek globális teljesítményét is.

Forrás: <https://bitport.hu/a-koronavirus-teljesen-felforgatja-az-informatikai-vilagot>

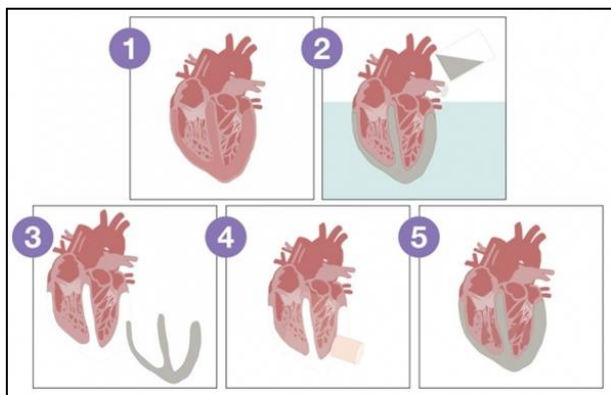
Válogatta: Fonyó Istvánné

A mérnökök által létrehozott robotszív úgy ver, mint az élő

Bionikus szívet fejlesztettek ki kardiológiai eszközök, többek között mesterséges szívbillentyűk tesztelésére a Massachusettsi Műszaki Egyetem (MIT) kutatói.

A *Science Robotics* tudományos lapban bemutattott „robotszív” az élő szív verését utánozza. Az úgynevezett biorobotikus hibrid szerkezet a MIT mérnökei szerint lehetővé teszi a mesterséges billentyűk és más kardiológiai eszközök (szívritmus-szabályzók, defibrillátorok) tesztelését anélkül, hogy állatkísérleteket kellene végezni.

A kutatócsoport úgy véli, a bionikus szívet emberi műszív kifejlesztéséhez is fel lehet használni a jövőben.

© MIT / Clara Park

A bionikus szívhez kialakítottak egy robotikus izomszövetet, amely a szív belső izomfalát modellezi, és beburkolták vele egy sertés szívének belsejét, a szöveteket az általuk tervezett TissueSil nevű szilikonos szövetragasztóval illesztették egymáshoz. A robotikus izomszövet képes volt a szív természetes izomrostjait utánozva összepréselni a szívbelst, hasonlóan ahhoz, ahogy a természetes szívizom pumpálja a vért. A robotikus szívizmot buborékfóliához hasonlították, amelynek buborékait kívülről felfújták, ezzel idézték elő az összehúzódást.

A kutatók irányítani tudták a bionikus szív működését, szabályozták az összehúzódások számát, a szív összehúzódási képességét és a szívverésként pumpált vér mennyiségét, amivel kardiológiai betegségeket is modellezhetnek.

Az új eszközzel a kutatók gyorsabban elvégezhetik a mesterséges szívbillentyűk „finomhangolását”, lényegesen csökkentve ezzel a kardiológiai eszközök kialakításának költségeit.

Forrás:

https://hvg.hu/tudomany/20200211_bionikus_sziv_mesterseges_szivbillentyuk_tesztelse_mit

Válogatta: Fonyó Istvánné

Blokkolni fogja a nem biztonságos letöltéseket a Chrome

A Chrome asztali és mobilos böngészője is rendelkezni fog azzal a funkcióval, amely meggátolja, hogy a felhasználók veszélyesnek minősített tartalmat töltsenek le eszközükre.

Biztonságosabbá válhat az internetezés a Google fejlesztette Chrome böngésző egy új funkciójának hála, mely a jövőben minden olyan tartalmat tiltólistára tesz, amely megítélése szerint veszélyezteti a felhasználók adatait és eszközeit.

A keresőóriás közlése szerint elsősorban olyan tartalmakat fognak blokkolni, melyeket a HTTPS webhelyek helyett a közel sem biztonságosnak mondható HTTP oldalakról tölthetnének le. (Több böngésző már most is figyelmezteti erre a számítógép használatát.)

A blokkolás nem azonnal élesedik majd, a Google a különféle új Chrome-verziókkal, lépésben vezeti be az újdonságot. Ez azt jelenti, hogy a márciusban érkező 81-es böngészőváltozat még csak

egyszerű üzenetben jelzi majd, hogy a felhasználó valamilyen gyanús fájlt akar letölteni. A rá egy hónapra megjelenő 82-es Chrome-változat viszont riasztást küld erről.

Az első látványosabb változásra a júniusra tervezett 83-as kiadásban (illetve az utána következő verziókban) számíthatnak a felhasználók, az a szoftververzió ugyanis már blokkolni fog bizonyos fájltypusokat. A nem biztonságos kapcsolaton át jövő archívumokat (elsősorban a .zip és .iso lemezképeket), figyelmeztetés mellett, de továbbra is letölthetővé teszi majd a Chrome, a 84-es kiadással viszont ők is feketelistára kerülnek, ahogy a gyanús exe-k is.

A Google azt ígérte, a funkció idővel a Chrome mobilos kiadásában is megjelenik.

Forrás:

https://hvg.hu/tudomany/20200211_google_chrome_blokkolas_nem_biztonsagos_letoltes_https

Válogatta: Fonyó Istvánné

Fellélegezhet, ha Budapestről szokott repülni: felszerelnek két új ellenőrző kaput

A tavalyi két új biztonsági ellenőrző pont kialakítása után két további kiépítését kezdte meg a Budapest Airport. Ez az a hely, ahol a csomagokat átvilágítják, az utasoknak pedig detektoros kapun kell áthaladniuk. A ferihegyi repülőtér üzemeltetője szerint így még a nyári csúcsideszak előtt 18-ra nő a biztonsági folyosók száma.

A Budapest Airport keddi közlése szerint a két új utasbiztonsági ellenőrző pont a 2. Terminál B oldalán kap majd helyet. Az új sávokat a legmodernebb automata rendszerrel szerelik fel, amely az ellenőrzés végén visszaszállítja az üres tálcákat a sor elejére. A biztonsági terület közel 440 millió forintba kerülő bővítését a kereskedelmi területek csökkentésével valósítják meg.

A budapesti repteret üzemeltető vállalat hangsúlyozza, hogy a biztonsági ellenőrzést megelőző várakozási idő a legforgalmasabb időszakban is a nemzetközi sztenderdnek számító 15 perc alatt marad. A két új ellenőrzőpontra éppen azért van szükség, hogy ez az idő a növekvő forgalom ellenére is fenntartható legyen. A fejlesztésnek köszönhetően a legforgalmasabb napokon egyszerre 18 utasbiztonsági csatornán folyhat az induló utasok átvizsgálása, ami a SkyCourt 2011-es megnyitáshoz képest másfélszer akkora kapacitást jelent.

© AFP / Mladen Antonov

A Liszt Ferenc nemzetközi repülőtéren a naponta akár 30 ezer induló utas biztonsági ellenőrzése zajlik le. Ezt, emlékeztetett a Budapest Airport, több technológiai újítás és aktív sormenedzselés segíti. Ilyen fejlesztés például a folyadékelőkészítő pultok kiépítése, a korábbinál nagyobb tálcák bevezetése, valamint a biztonsági ellenőrző folyosók meghosszabbítása. Október óta az utasok már az elektronikai eszközeiket a kézipoggyászban hagyhatják: a laptopok és táblagépek átvilágítása külön tálcára helyezés nélkül is biztosított.

Forrás:

https://hvg.hu/tudomany/20200211_ferihegy_budapest_airport_utasbiztonsagi_ellenorzo_pontok

Válogatta: Fonyó Istvánné

Mentsünk adatokat a felhőbe?

SZILÁGYI SZABOLCS

Sokakban van valami zsigeri félelem az online adatmentéssel és -helyreállítással szemben. Cikkünkben kiderül, mennyire jogosak ezek az aggodalmak.

Hiába van velünk a felhős adatmentés már jó pár éve, még mindig szkepticizmus övezi. De vajon van-e valós alapja? Ez attól függ, hogy mit és hogyan tárolunk, mentünk a cloudszoolgáltatások segítségével. Cikkünkben azt nézzük át, hogy milyen érvek szólnak mellette és ellene.

Ezért érdemes online menteni az adatokat

A felhő-backup egyik legnagyobb tulajdonsága egyszerűségében rejlik. Rendszeres és magabiztos használatához nincsen szükség IT szakemberekre, akik megbirkóznak a hozzá tartozó hardver-infrastruktúra kezelésével, karbantartásával, konfigurálásával vagy telepítésével. Ez jelentősen csökkenti az adatmentés költségeit, illetve felszabadítja a backup-témájú feladatok alól az egyébként szinte biztosan leterhelt rendszergazdákat, rendszermérnököket. Ezáltal az IT csapat erőforrásaiból több jut az egyéb kihívásokra.

Egyszerűségéből adódik, hogy bevezetése is mindössze pár percre tart. Elég csak belegondolni, hogy mennyi időt igényel egy vadonatúj tároló rendszer adatközponti telepítése (vagy a már meglévő megoldás bővítése, frissítése), és könnyen

belátható, hogy az ehhez szükséges hetek-hónapok töredéke alatt használhatóvá tehető online backup kiválóan teljesít ebből a szempontból.

Szemben az on-premise, azaz a helyszínen telepített rendszerek korlátozottságával, a felhőbe történő adatmentés tárigénye – könnyű skálázhatóságának köszönhetően – könnyen kielégíthető. Ez egyszerűsíti a tervezést, és elkerülhetővé teszi a helyben levő megoldásoknál sajnos elkerülhetetlen, extra költséggel járó kapacitás-felültervezést. Amennyiben a szervezet kinövi az addig megvásárolt cloud tárhelyet, annak bővítése csupán anyagi, és nem technikai-időbeli kérdés lesz.

Kihívások hálójában

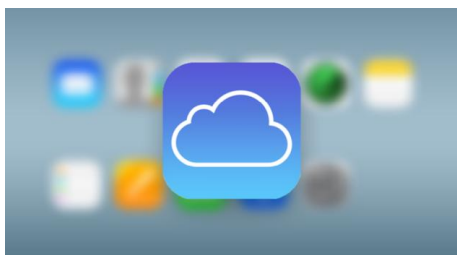
Eddig a téma napos oldalát boncolgattuk, azonban nem elhallgathatók az online backup árnyoldalai sem. Az egyik ilyen terület az adatok kezelése. Ugyan a hardverfelügyelet feladata megszűnik, de az információ fizikai jelenléte híján kihívás lehet egyes adatkezelési szabályok és legjobb gyakorlatok megvalósítása, betartása. A felhős adatmentésre voksolók ebben a tekintetben kénytelenek szolgáltatójuk adott szavára (és az aláírt szerződésre) hagyatkozni.

Hasonlóan ingoványos terep a kapcsolat sebessége. A szervezetek saját adatközpontjaikban akár több tíz gigabites tempót is elérhetnek, a szerverpark egyéb vállalati eszközökkel való összekötésének minősége pedig csak elhatároláson (üzleti tervezésen, költségelemzésen stb.) múlik. Ezzel szemben a cloud esetében hiába a nagy átviteli sebesség, ha az sok ügyfél között oszlik meg, belassíthatja a kommunikációt a végpontok és a kiszolgálók között. És akkor még nem említettük az internetes átvitel során történő adatpriorizációt, ami egy dedikált hálózati infrastruktúrával szemben hátrányban részesítheti a vállalati információk küldését, fogadását.

Az online backup egyik legnagyobb rákfénje azonban nem a fentiekben keresendő, hanem az adatok be- illetve elmigrálásában. Még ha nem is

kell számolni a vendorlock jelenségével, azaz szolgáltatóhoz kötöttséggel – tehát biztosított a rendszerek közötti átjárás –, akkor is napokra, hetekre lehet szükség több tíz-száz terabyte információ átmozgatásához. Ez pedig közel sem az on-premise megoldásoknál megszokott teljesítmény.

Költség és biztonság

Ingyenes vagy fizetős?

Csábító a havdíj nélkül igénybe vehető szolgáltatások léte, mint amilyen például a folyamatos, titkosított file-szinkronizációt biztosító, nyíltforrású [Syncthing](#). Az ingyenes lehetőségek zömében azonban olyan kisebb szolgáltatókra kell bízni a fontos adatokat, melyek hosszú távú fennmaradása nem garantált akkora mértékben, mint a Google, az [Apple](#) vagy a [Microsoft](#) esetében. Ráadásul a támogatás színvonala sem feltétlenül üti meg az elvárt szintet. Ugyan a fent említett nagyok mindegyike kínál ingyenes online tárhelyet, ahova adatok menthetők, ám ezek erősen korlátozottak (jellemzően 5 GB-ig nyúlhat a digitális takaró, kivéve a [Google Drive](#) 15 GB-ját).

Nem említettük még a cloud storage költségeit, mégpedig azért nem, mert ez a terület egyaránt szólhat az online backup mellett és ellen. Nyilvános szolgáltatóknál egészen alacsony árszint is elérhető, sőt, ingyenes lehetőségek is elérhetők (ezekről szól jobboldali, keretes írásunk). Felhős

adatmentéssel elkerülhető egy komplett adatközpont kialakításának és üzemeltetésének költsége, a hardveres és szoftveres frissítések megvásárlása, a bérek kifizetése. Ekkor egyértelműen a pozitívumok sorát erősíti az online backup.

Amennyiben azonban egyébként is üzemeltetni kellene a már kialakított rendszereket, a cloudba való migráció jelentette kiadás nem biztos, hogy visszahozza az árát. Emellett gondot okozhat a költségoptimalizáció, mely feladattal gyakran sikertelenül küzdenek meg a vállalatok. Érzékeny pénzügyi veszteségeket lehet ezen a módon „összeszedni”.

Szintén megosztja a szakértők táborát a biztonság kérdése. Egy részük állítja, hogy a felhőszolgáltatók rendelkezésére álló erőforrások – pénz és tudás – nagyobb méreteiből adódóan jobban ellen tudnak állni az adatokat fenyegető veszélyeknek. Az ellenoldal ugyanakkor meggyőzőhetetlenül idegenkedik attól, hogy legfontosabb, legbizalmasabb adatait külső szolgáltatóra bízza – még erős titkosítás használata esetén sem hajlandó erre.

Hogyan tovább?

Az online backup önmagában nem elvetendő vagy azonnal felkarolandó megoldás. Az adott szervezet igényeihez és lehetőségeihez méretezve kell vizsgálni, melynek eredménye lehet a minél hamarabb lezajló migráció, és a tisztességes távolságtartás is. Mint az üzleti élet szinte bármely területén, a várható előnyök és kockázatok összevetésével készülő alapos tervezés adhat választ a címben feltett kérdésre: mentsünk adatokat a felhőbe?

Cikksorozatunk következő részében feltárjuk a backup és az adat-helyreállítás legfrissebb trendjeit, illetve megpróbálunk útmutatást adni arra vonatkozóan, merre megy majd a piac a közeljövőben.

Forrás: <https://bitport.hu/mentsunk-adatokat-a-felhobe>

Válogatta: Fonyó István

Több pénzért sincs elég informatikus szakember

A Hays Hungary felmérése szerint egyre több munkáltató nyújt kimagasló kompenzációs csomagokat, de az IT-s bérek növekedése az idén sem áll meg, mivel a magas fizetésektől még nem lesz tele hirtelen jól képzett szakemberekkel a hazai piac.

A Hays Hungary az idén is közzétette Salary Guide című fizetési körképét, amely a 2020-as magyarországi piaci trendeket és bérszinteket mutatja be. A kiadvány összesen tizennégy szakterületen keresztül próbál átfogó képet nyújtani a bérsávokról, illetve azokról a változásokról, amelyek hatással vannak a munkaerőpiacra. A fejevadász cég riportja a teljes munkaidős fizetéseket veti össze az esetleges bónuszok és más juttatások nélkül, a Hays több száz saját toborzó projektjének előző évi tapasztalatai alapján.

A mostani riport szerint a hazai munkáltatók egyre inkább a hosszabb távú megoldásokra fókuszálnak, ami egyrészt a jelenlegi munkakörök átszervezését jelenti, másrészt az új technológiák megjelenésével jobban hajlanak a rövid távon drágább, de a humán erőforrásnál nyilván kevésbé rapszodikus gépi megoldások felé. Régiós szinten is egyre kevésbé igaz, hogy Kelet-Közép-Európa az olcsó munkaerő területe lenne, miután az átlagbérek éves emelkedése Csehországban, Lengyelországban vagy Magyarországon is jóval meghaladja a nyugat-európai tempót.

A fejlődés az IT-ban is új munkaköröket teremt

A különbségek azért így is látványosak, így az érdeklődés továbbra is megvan a szolgáltató- és kompetenciaközpontok, illetve a gyártótevékenység központosítására és áthelyezésére a keleti országokba. A Hays Hungary tapasztalatai szerint a korábbi fizikai vagy szellemi betanított munkát igénylő feladatokkal szemben teret nyernek a magasabb képzettséget igénylő pozíciók is a helyi munkaerőpiacon. Az állami oktatás nehezen tud lépést tartani az új trendekkel, de a társaság várakozásai szerint a piaci cégek egyre inkább magukra vállalják ezt a szerepet is.

A tanulmány egyik szekciója a magyar IT-piaccal foglalkozik, amely továbbra sem rendelkezik elegendő tapasztalt és jól képzett szakemberrel. A legjobb jelöltekért folyamatos verseny zajlik, ami a bérek további növekedését eredményezi az adott területeken. Az alap- vagy mester diplomával, jó angoltudással és pár év releváns munkatapasztalattal rendelkező munkavállalók rengeteg lehetőséggel találkozhatnak. Azt pedig már a tavalyi Salary Guide is megállapította, őket a magas fizetés ígéretével önmagában már nem mindig lehet megszerezni.

Különösen, hogy a versenyképes fizetés fogalma is változik, miután egyre több cég kínál olyan kimagasló kompenzációs csomagokat, amelyek korábban csak a vezető vállalatokra voltak jellemzők. Hasonló munkatapasztalattal rendelkező szoftverfejlesztők bérében akár 2-300 ezer forintos eltérés is lehet attól függően, hogy kinél dolgoznak. Ezzel ráadásul mindenki tisztában is van: ahogy a Bitport őszi Manufacture IT konferenciáján is kiderült, a munkaerőpiac szereplői egyre jobban informáltak, így a legnagyobb erőfeszítésre már nem a toborzás, hanem a munkaerő megtartásának tekintetében van szükség.

A Hays Hungary szerint a legkeresettebb szakemberek továbbra is a szoftverfejlesztők (Java, Python, C++, C#, Angular/React), miközben érdekes betöltendő munkakörök jelennek meg a magyar

piacon is, növekszik a kereslet a Data Scientist, Machine Learning, Devops vagy akár Computer Vision mérnökök iránt. Közben a pozíciók és a velük járó felelősségi körök is egyre összetettebbek, a technikai tudáson kívül a személyiség és a

gondolkodásmód is az interjúk fókuszába került: ilyen lehet az algoritmikus gondolkodás, a matematikai ismeretek vagy a problémamegoldó képesség.

Development	Junior SW engineer			Experienced SW engineer		
	Ft Min	Ft Max	Ft Typical	Ft Min	Ft Max	Ft Typical
C/C++ Developer	450 000	650 000	550 000	650 000	900 000	800 000
Java Developer	500 000	750 000	650 000	750 000	1 000 000	900 000
.NET Developer	450 000	650 000	550 000	650 000	900 000	850 000
Frontend Developer	500 000	750 000	600 000	750 000	1 000 000	900 000
Mobile Developer	500 000	750 000	600 000	750 000	950 000	850 000
Automation Tester	450 000	600 000	550 000	600 000	850 000	800 000
Python Developer	500 000	700 000	600 000	750 000	950 000	800 000

Development	Expert SW engineer			Lead developer/Technical leader		
	Ft Min	Ft Max	Ft Typical	Ft Min	Ft Max	Ft Typical
C/C++ Developer	850 000	1 200 000	1 000 000	1 100 000	1 400 000	1 300 000
Java Developer	950 000	1 300 000	1 200 000	1 300 000	1 600 000	1 400 000
.NET Developer	850 000	1 200 000	1 000 000	1 100 000	1 400 000	1 200 000
Frontend Developer	950 000	1 300 000	1 100 000	1 200 000	1 500 000	1 400 000
Mobile Developer	850 000	1 200 000	1 100 000	1 200 000	1 400 000	1 300 000
Automation Tester	850 000	1 100 000	1 000 000	1 000 000	1 300 000	1 200 000
Python Developer	900 000	1 200 000	1 000 000	1 100 000	1 400 000	1 250 000

Management	1-3 years of experience			3-5 years of experience			5+ years of experience		
	Ft Min	Ft Max	Ft Typical	Ft Min	Ft Max	Ft Typical	Ft Min	Ft Max	Ft Typical
Product Owner	600 000	800 000	700 000	800 000	1 100 000	1 000 000	1 000 000	1 300 000	1 150 000
Scrum Master	600 000	700 000	650 000	700 000	1 000 000	900 000	1 000 000	1 200 000	1 100 000
Project Manager	600 000	800 000	700 000	800 000	1 100 000	1 000 000	1 100 000	1 500 000	1 200 000
Engineering Manager	850 000	1 100 000	1 000 000	1 100 000	1 500 000	1 300 000	1 300 000	1 700 000	1 500 000

Infrastructure	Junior engineer			Experienced engineer		
	Ft Min	Ft Max	Ft Typical	Ft Min	Ft Max	Ft Typical
System Administrator	450 000	700 000	600 000	700 000	850 000	800 000
System Engineer	550 000	700 000	650 000	750 000	900 000	850 000
DevOps	600 000	800 000	700 000	800 000	1 000 000	950 000
Security	600 000	800 000	750 000	800 000	1 000 000	950 000

Infrastructure	Expert engineer			Lead engineer		
	Ft Min	Ft Max	Ft Typical	Ft Min	Ft Max	Ft Typical
System Administrator	800 000	950 000	900 000	900 000	1 100 000	950 000
System Engineer	850 000	1 000 000	950 000	950 000	1 200 000	1 000 000
DevOps	950 000	1 300 000	1 100 000	1 100 000	1 500 000	1 300 000
Security	900 000	1 200 000	1 000 000	1 100 000	1 300 000	1 200 000

Other	1-3 years of experience			3-5 years of experience			5+ years of experience		
	Ft Min	Ft Max	Ft Typical	Ft Min	Ft Max	Ft Typical	Ft Min	Ft Max	Ft Typical
UX Designer	500 000	750 000	600 000	750 000	900 000	800 000	900 000	1 200 000	1 000 000
Data Scientist	600 000	850 000	700 000	850 000	1 200 000	1 000 000	1 200 000	1 600 000	1 400 000
BA/System Analyst	500 000	750 000	600 000	750 000	900 000	800 000	900 000	1 200 000	1 000 000

Forrás: <https://bitport.hu/tobb-penzert-sincs-eleg-informatikus-szakember>

Válogatta: Fonyó Istvánné

Nem az IT-szektor a klímagyilkos

Az Ericsson a korábbi véleményeket próbálta megcáfolni a tanulmányában.

Tavaly év végén az Ovo Energy brit energiaellátó a kampányában igyekezett felhívni az emberek figyelmét arra, hogy közvetett módon mennyire környezetszennyezők az e-mailek. A tolmácsolt üzenet alapján, ha minden felnőtt Nagy-Britanniában naponta eggyel kevesebb elektronikus levelet küldene el, akkor évente több mint 16 000 tonna szén-dioxid kibocsátását lehetne megtakarítani. A cég a tanulmányában kimutatta, hogy csak a szigetországban naponta több mint 64 millió, köszönetet megfogalmazó e-mail továbbításáról lehetne lemondani. Ezt követően *Niklas Jordan* webfejlesztő fejtette ki, hogy mind a vállalatok, mind a felhasználók környezetbarátabbá tehetnék a világhálót.

Az Ericsson Industry Lab elkészítette A quick guide to your digital carbon footprint című jelentését, amelyben az informatikai és a távközlési ágazat szén-dioxid-kibocsátást vizsgálta. A dokumentum legfontosabb megállapítása az, hogy a növekvő adatforgalom ellenére a szektor globális szén-dioxid-kibocsátása mindössze 1,4 százalékos. Ez az arány az elmúlt időszakban gyakorlatilag nem változott.

A szakemberek ugyanakkor rámutattak, hogy bőven van tennivaló, mindenekelőtt a megújuló energiák felhasználásán kellene javítani. A kutatók szerint ha az ágazat a jövőben kizárólag megújuló forrásból szerezne be az áramot, akkor azáltal több mint 80 százalékkal lehetne mérsékelni a szén-dioxid-lenyomatát. Szintén rendkívül sokat segítené, ha az egyes eszközöket hosszabb ideig lehetne alkalmazni, mert ezzel csökkenthető lenne a szén-dioxid-kibocsátás.

A kutatók három területet vizsgáltak. Az első volt a közvetlen kibocsátás, amely felöleli az IT-megoldások gyártása, használata és lebontása során kibocsátott szén-dioxid-mennyiséget. Továbbá volt a közvetlen kibocsátás és a felhasználók, illetve a társaságok magatartása. Példaként merült fel, hogy a Skype-konferenciabeszélgetések kiválthatják az üzleti utakat, míg a zeneszámok streamelése az adathordozók gyártását és értékesítését.

A növekvő adatforgalom ellenére a szektor energiafogyasztása a teljes globális áramfogyasztás 3,6 százalékát teszi ki. Ezzel párhuzamosan viszont figyelembe kell venni azt is, hogy az IT-ágazat a világ gazdasági teljesítményének közel 6 százalékát biztosítja. A szakemberek megállapították, hogy ha az IT-szektor csak csekély mértékben is csökkenteni tudja a szén-dioxid-kibocsátását, akkor ezáltal segíthet abban, hogy más ágazatok akár 15 százalékkal is mérsékelhessék a saját szén-dioxid-kibocsátásukat.

Forrás: <https://sq.hu/cikkek/it-tech/139763/nem-az-it-szektor-a-klimagyilkos>

Válogatta: Berke Barnabásné

Változás az Arcanum Digitális Tudománytár hozzáféréseiben

2020 márciusától változik az Arcanum Digitális Tudománytár (ADT) hozzáférési lehetősége.

Az ADT 2016 és 2019 között az EISZ Programtanács döntése alapján 100% központi támogatást élvezett, így az EISZ tagintézményei további költségek nélkül vehették igénybe az adatbázist. Az EISZ 2020. évi költségvetésének tervezésekor egyértelművé vált, hogy nem áll rendelkezésre forrás az előfizetés finanszírozására.

Az EISZ Programtanács 2019. júniusi ülésén megfogalmazott álláspontja szerint az ADT közkincsjellegű szolgáltatás, amelynek biztosítása az EISZ-en keresztül kizárólag 100% központi támogatás mellett lehetséges. A Programtanács és az MTA Könyvtár vezetősége több ízben jelezte a finanszírozó hatóságok felé a forráshiányt, bemutatva az adatbázis fontosságát, és több előterjesztést be-

nyújtottak a lehetséges megoldások felvázolásával. Egyelőre nem született állásfoglalás az ADT finanszírozását illetően.

Az Arcanum Adatbázis Kft. saját döntése alapján 2020. március 1-ig biztosítja az intézmények számára az ADT elérését. A bizonytalan helyzet miatt a továbbiakban sem a szolgáltató cég, sem az EISZ Titkárság nem tudja a lehetőséget biztosítani a tagintézmények számára.

Az intézmények a továbbiakban egyéni előfizetés keretében biztosíthatják az adatbázist felhasználóik számára. Az előfizetéssel kapcsolatban közvetlenül a szolgáltatónál lehet érdeklődni:

<https://www.arcanum.hu/hu/adt/elofizetes/>

Forrás: <http://eisz.mtak.hu/index.php/hu/364-valtozas-az-arcanum-digitalis-tudomanytar-hozzafereseben.html>

Válogatta: Fonyó Istvánné

E számunk megjelenését önkéntes munkájával segítette:

Berke Barnabásné
Bódog András
Fonyó Istvánné
Hegyközi Ilona
Prokné Palik Mária
Sasvári Péter
Sághi Ilona
Urbanovics Anna